

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

VÄSTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Västerbottens län har till gränser och *areal* under den tidrymd, denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring. Ytinnehållet utgör enligt beräkningar 58,993⁴² kvadratkilometer.

I *judiciellt afseende* är länets landsbygd delad i 4 domsagor. I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 24 maj 1895 har Västerbottens mellersta domsaga från och med år 1902 fördelats i två tingslag, det ena omfattande förra Burträsk's tingslag med bibehållande af detta namn, och det andra, benämndt Nysätra tingslag, omfattande förra Bygdeå tingslag inom Umeå fögderi samt förra Nysätra tingslag och förra Löfångers tingslag inom Skellefteå fögderi. Jämlikt bestämmelserna i kungl. förordningen den 17 maj 1872 hållas i hvartera tingslaget alternerande med hvarandra årligen fem allmänna sammanträden, tre under vårtinget och två under hösttinget, för Burträsk's tingslag i tingslagets gamla tingshus och för Nysätra tingslag i det af tingslaget i närheten af Nysätra sockens kyrka uppförda, ändamålsenligt inrättade nya tingshuset.

Länets städer, Umeå och Skellefteå, stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Hvad angår den *administrativa indelningen* äro fögderiernas och länsmansdistriktens antal och områden desamma som uppgifvits i den senast afgifna femårsberättelsen.

Den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 oktober 1895 förordnade *lappfogden* verkar fortfarande såsom särskild tillsyningsman för lapparne och har sin station i Lycksele.

I *ecklesiastikt hänseende* tillhör länet det nyinrättade Luleå stift samt är fördeladt i 4 kontrakt, nämligen:

Västerbottens södra kontrakt, omfattande Umeå fögderi samt Umeå stad;
Västerbottens norra kontrakt, omfattande Skellefteå fögderi, utom Malå socken samt Skellefteå stad;

Lappmarkens första kontrakt, omfattande Lycksele, Örträsk's, Fredrika, Åsele, Dorotea och Vilhelmina socknar; samt

Lappmarkens andra kontrakt, omfattande, förutom 2 socknar i Norrbottens län, Malå, Stensele, Tärna och Sorsele socknar.

Frågan om delning af Skellefteå församling har ej under den gångna femårsperioden blifvit slutförd, men har dock närmast sig sin lösning, sedan Eders Kungl. Maj:t genom den 13 mars 1903 meddelad föreskrift anbefallt, att församlingen före utgången af år 1906 skulle framlägga utarbetadt

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-39.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
Tab. A. Medeltal af temperaturen i Umeå kl. 8 f.m.....	3.
Tab. B. Islossning och isläggning i Umeå älf, åren 1901-1905.....	3.
Tab. C. Nederbörden i Umeå åren 1901-1905, i millimeter.....	3.
2. Invånare.....	6.
3. Näringar.....	11.
Tab. D. Utsäde och skörd i Västerbottens län åren 1901-1905.....	14.
Tab. E. Bruttoinkomsten af kronans skogar i Västerbottens län, åren 1901-1905.....	18.
Tab. F. Vid sågverken i Västerbottens län försågadt antal timmer, åren 1901-1905.....	21.
Tab. G. Af flottningsföreningar framflottadt antal timmer i Västerbottens län, åren 1901-1905.....	21.
Tab. H. Från Västerbottens län exporterade skogsalster, åren 1901-1905.....	22.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	24.
Tab. I. Västerbottens läns handelsflotta vid slutet af åren 1900 och 1905.....	29.
Tab. K. In- och utklarerade fartyg i Västerbottens län åren 1901-1905.....	29.
Tab. L. Hufvudsakliga importen till Västerbottens läns tullkammardistrikt åren 1901-1905.....	30.
5. Kameralförhållanden.....	31.
Tab. M. Amorteringslån, hvilka kommunerna i Västerbottens län åren 1901-1905 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.....	33.
Tab. N. Influtna och redovisade brännvinsförsäljningsmedel inom Västerbottens län, åren 1901-1905.....	33.
6. Politi.....	34.
Tab. P. Antalet fångar i Skellefteå och Lycksele kronohäkten åren 1901-1905.....	34.
Tab. O. Antal fångar i Västerbottens länsfängelse, åren 1901-1905...	34.
Tab. Q. Öfversikt af folkskoleväsendet i Västerbottens län vid 1905 års slut.....	36.
Tab. R. Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrlands verksamhet inom Västerbottens län, åren 1901-1905.....	37.

	Sid.
Tabellbilagor	41-55.
Tab. 1. Folkmängden i Västerbottens län åren 1901-1905.....	41.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Västerbottens län åren 1901-1905.....	42.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Västerbottens län år 1905.....	44.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Västerbottens län år 1905...	45.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Västerbottens län år 1905.....	45.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Västerbottens län år 1905.....	50.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, icke registrerade sjukkassor samt därmed jämförliga inrättningar i Västerbottens län år 1905.....	50.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

VÄSTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Västerbottens län har till gränser och *areal* under den tidrymd, denna berättelse omfattar, icke undergått någon förändring. Ytinnehållet utgör enligt beräkningar 58,993⁴² kvadratkilometer.

I *judiciellt afseende* är länets landsbygd delad i 4 domsagor. I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 24 maj 1895 har Västerbottens mellersta domsaga från och med år 1902 fördelats i två tingslag, det ena omfattande förra Burträskts tingslag med bibehållande af detta namn, och det andra, benämndt Nysätra tingslag, omfattande förra Bygdeå tingslag inom Umeå fögderi samt förra Nysätra tingslag och förra Löfångers tingslag inom Skellefteå fögderi. Jämlikt bestämmelserna i kungl. förordningen den 17 maj 1872 hållas i hvartera tingslaget alternerande med hvarandra årligen fem allmänna sammanträden, tre under vårtinget och två under hösttinget, för Burträskts tingslag i tingslagets gamla tingshus och för Nysätra tingslag i det af tingslaget i närheten af Nysätra sockens kyrka uppförda, ändamålsenligt inrättade nya tingshuset.

Länets städer, Umeå och Skellefteå, stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Hvad angår den *administrativa indelningen* äro fögderiernas och länsmansdistriktens antal och områden desamma som uppgifvits i den senast afgifna femårsberättelsen.

Den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 oktober 1895 förordnade *lappfogden* verkar fortfarande såsom särskild tillsyningsman för lapparne och har sin station i Lycksele.

I *ecklesiastikt hänseende* tillhör länet det nyinrättade Luleå stift samt är fördeladt i 4 kontrakt, nämligen:

Västerbottens södra kontrakt, omfattande Umeå fögderi samt Umeå stad;
Västerbottens norra kontrakt, omfattande Skellefteå fögderi, utom Malå socken samt Skellefteå stad;

Lappmarkens första kontrakt, omfattande Lycksele, Örträskts, Fredrika, Åsele, Dorotea och Vilhelmina socknar; samt

Lappmarkens andra kontrakt, omfattande, förutom 2 socknar i Norrbottens län, Malå, Stensele, Tärna och Sorsele socknar.

Frågan om delning af Skellefteå församling har ej under den gångna femårsperioden blifvit slutförd, men har dock närmast sig sin lösning, sedan Eders Kungl. Maj:t genom den 13 mars 1903 meddelad föreskrift anbefallt, att församlingen före utgången af år 1906 skulle framlägga utarbetadt

förslag därtill. En af församlingen tillsatt kommitté har dock först efter nu ifrågavarande femårsperiods utgång afgifvit sitt förslag. Frågan är svårlöst, enär noggrann hänsyn måste tagas till den antagliga utvecklingen för framtiden, såväl i industriellt som i jordbrukshänseende, därest ej delningen snart nog skall komma att visa sig olämpligt utförd.

Under föregående år har i Burträsk församlings öfre del anställts en e. o. prästman med bostad i Kalfträsk by, hvarest ett kapell och en tidsenlig prästgård blifvit uppförda. Jämväl i Jörns församling har en e. o. prästman anställts för religionsvården i den vidsträckta socknen.

Det från Dorotea församling utbrutna Risbäcks kapell har jämlikt nådigt bref den 3 maj 1901 under perioden fått egen pastor, hvarjämte de båda kapellagen Fattmomakke och Dikanäs i Vilhelmina socken hafva erhållit egen kapellpredikant med bostad i Dikanäs.

Länet, som fortfarande utgör ett *landstingsområde*, har inom Riksdagen under perioden varit representeradt af 4 ledamöter i Första kammaren och 6 i Andra kammaren, af hvilka sistnämnde en varit vald för städerna Umeå, Skellefteå och Piteå.

Landtmäteristaten inom länet utgöres af 1 förste landtmätare, 20 kommissions- och vice kommissionslandtmätare, jämte 17 medhjälpare och 5 elever. Medeltalet af för hvarje år utfärdade förordnanden har utgjort 32% laga skiften och 570,4 andra förrättningar. Den skiftade arealen uppgår till 1,059,363 hektar, däraf 614,822 hektar delats genom ägostyckning. Dessa senare förrättningar hafva under femårsperioden utgjort mer än hälften af samtliga förrättningar och hafva nästan uteslutande varit föranledda af trävarubolags hemmansförvärf.

Den vid *afvittringsverket* anställda personalen utgöres fortfarande af 1 styresman, 1 t. f. afvittringslandtmätare och 2 extra afvittringslandtmätare. Sedan afvittringen på grund af nådiga brefvet den 18 november 1892 påbörjats inom Sorsele socken år 1894, inom Stensele och Tärna socknar år 1896 samt inom Dorotea och Vilhelmina socknar år 1901, hafva mättningsarbetena inom de fyra förstnämnda socknarna numera blifvit afslutade, hvaremot sådana arbeten fortfarande pågå inom Vilhelmina socken. Taxeringarne i och för skattläggning och områdestilldelning äro fullbordade inom Sorsele och Stensele socknar samt till hufvudsaklig del äfven inom Tärna socken. Inom Sorsele socken har den provisionella områdestilldelningen blifvit verkställd, hvarjämte den åbodelning, som enligt kungl. brefvet den 18 mars 1898 blifvit bestämd, till största delen uträknats. På grund af kungl. brefvet den 7 mars 1902, med anledning af Norrlandskommitténs därom gjorda framställning, hafva dessa arbeten sedermera förblifvit hvilande. På grund af samma nådiga bref är afvittringen inom öfriga socknar begränsad till mätningar och taxeringar, hvadan några åtgärder jämlikt kungl. brefvet den 2 mars 1900 angående åbodelning på kronans bekostnad inom Stensele och Tärna socknar icke kunnat vidtagas. Som någon sockengräns mellan Stensele och Sorsele förut icke funnits, har sådan vid sammanträde den 25 september 1905 blifvit bestämd. På grund af förstnämnda nådiga bref den 7 mars 1902 angående afvittrings-

arbetenas begränsning hafva några åtgärder för utläggande af utmål vid vattenfall i Umeå och Angermanälvarne icke kunnat vidtagas.

Någon förändring i de uti föregående femårsberättelse angifna *justeringsdistrikten* har under den gångna femårsperioden icke ägt rum.

I fråga om *bergshandteringen* tillhör länet fortfarande Norra bergmästaredistriktet, hvilket därjämte omfattar Norrbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

Med hänsyn till *tullväsendet* är länet fördeladt i 2 tullkammaredistrikt, nämligen Umeå och Skellefteå. Tullstationen i Ratan har med 1905 års utgång indragits, och ny fast tullstation inrättats i Sikeå.

För förvaltningen af de *allmänna skogarne* är länet i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 20 juli 1900 från och med år 1901 indeladt i 12 revir.

Beträffande *provinsialläkaredistriktens* indelning har ingen förändring under perioden ägt rum, hvadan länets landsbygd fortfarande är indelad i 6 ordinarie provinsialläkaredistrikt. Extra provinsialläkarnes antal, som under förra perioden utgjorde 13, har numera ökats till 14, hvilkas tjänstgöringsdistrikt omfattar för en hvar af dem: Byske, Burträsk, Norsjö, Malå, Degerfors, Vilhelmina, Bygdeå, Bjurholms och Örträsk, Jörns, Dorotea, Sorsele, Stensele, Löfångers och Tärna kommuner.

I Tärna kommun torde för tillgodoseende af befolkningens behof af läkarevård dock nödigt blifva att anordna en ordinarie provinsialläkarebefattning, enär med de aflöningsförmåner, som kunna beredas en extra provinsialläkare, befattningen svårligen kan hållas besatt.

Statens årsbidrag till de extra provinsialläkarne har utgjort 1,500 kronor till dem hvardera, med undantag för läkaren i Degerfors, som erhåller endast 1,200 kronor, läkarne i Bygdeå och Byske, som hafva 1,000 kronor hvar om året, samt läkaren i Löfångers, som icke åtnjuter statsanslag. Landstingets och kommunernas anslag hafva utgjort 750 kronor om året från hvardera med undantag för Tärna kommun, som i bidrag till läkarens aflöning af landstinget haft att påräkna 1,000 kronor årligen och för egen del bidragit med 500 kronor årligen.

För bättre tillgodoseende af läkarevården inom lappmarkerna hafva extra provinsialläkarne i Dorotea, Sorsele och Vilhelmina årligen enligt dem meddelade uppdrag företagit i regel två tjänsteresor för mottagning af sjuka till de aflägset liggande kapellplatserna Risbäck, Ammarnäs, Fattmomakke och Dikanäs.

Länets fördelning i två *lasarettedistrikt* har med tillkomsten af 1901 års lasarettstadga upphört. Sedan, i anledning af väckt fråga om ordnandet af sjukvården inom länet, 1902 års landsting beslutit, att i Umeå stad eller dess närmaste omnejd i stället för det i Umeå nu befintliga lasarettet låta uppföra ett nytt lasarett för länets södra del, beslöt 1903 års landsting, att ifrågavarande lasarett skulle förläggas å den så kallade Ålidbacken invid Umeå å ett för ändamålet inköpt område samt uppföras i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af hofintendenten A. Kumlien däröfver upprättade ritningar och kostnadsförslag med däri af Medicinalstyrelsen gjorda ändringar samt så stort, att plats

kunde beredas därstädes för 100 patienter. Å området skulle därefter, förutom läkarebostad, uppföras en för hela länet afsedd afdelning för sinnessjuka med plats för 20 patienter. För utförandet af ifrågavarande lasarettsanläggning anvisade landstinget i sammanhang härmed ett förslagsanslag af 547,000 kr. samt beslöt att till bestridande af de med byggnadsföretaget förenade kostnaderna i sin stat för hvarterdera af åren 1904 och 1905 upptaga ett belopp af 30,000 kr. samt att hos Eders Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om tillstånd att upptaga ett amorteringslån å 400,000 kr. att under 40 år amorteras genom upptagande af årlig landstingsskatt, hvilken underdåniga framställning sedermera, enligt nådigt bref den 4 mars 1904, af Eders Kungl. Maj:t bifallits. Därefter utsåg landstinget en kommitté af fem personer för bringande till verkställighet af landstingets beslut i fråga om nybyggnadernas uppförande och omhändertagande af för ändamålet anvisade medel. Lasarettbyggnadernas uppförande har sedermera på entreprenad öfvertagits af en byggnadsfirma härstädes för ett pris af 416,000 kr., hvori dock icke ingår för lasarettets räkning behöfligt elektricitetsverk, ej heller inre och yttre vattenledning, värmeledning, ångköks-, desinfektions- och ångtvättinrättningar, uthusbyggnader m. m. Arbetena å lasarettet äro nu så långt framskridna, att detsamma kan tagas i anspråk för sitt ändamål under senare hälften af år 1907. Med sitt vackra läge och sin tidsenliga inredning torde lasarettet komma att hedrande vittna om de stora uppoffringar, länet gjort för sjukvården.

Inom länet finnas 8 *sjukstugor*, nämligen i Nysätra, Norsjö, Lycksele, Degerfors, Åsele, Nordmaling, Burträsk och Byske.

Apotek finnas i Umeå, Skellefteå, Lycksele, Åsele, Norsjö, Burträsk, Byske, Nordmaling, Degerfors och Nysätra, samt medikamentsförråd i Bjurholm, Dorotea och Vilhelmina.

Inom länet finnas nedannämnda *veterinärdistrikt*:

Åsele distrikt, omfattande Åsele, Vilhelmina, Fredrika och Dorotea socknar;

Lycksele distrikt, omfattande Lycksele, Örtträsk, Stensele, Sorsele och Tärna socknar;

Norsjö distrikt, omfattande Norsjö och Malå socknar samt den del af Jörns socken, som ej tillhör nedannämnda Byske distrikt;

Nordmalings distrikt, omfattande Nordmalings och Bjurholms socknar;

Nysätra distrikt, omfattande Nysätra, Bygdeå och Löfångers socknar; samt

Byske distrikt, omfattande Byske socken, den del af Jörns socken, som utgöres af byarne vid Byske älfs flottled och allmänna landsvägen Byske—Åselet samt den del af Skellefteå socken, som ligger norr om Kåge älf.

I *militäriskt hänseende* tillhör länet sjätte arméfördelningen; och äro inom länet förlagda: Västerbottens regemente, nr 20, som för närvarande är förlagdt i Vännäs, men från och med år 1908 kommer att förläggas till Umeå, där kasernbyggnader för detsamma för närvarande äro under uppförande; samt Norrlands dragonregemente, hvilket från slutet af år 1900 är förlagdt i Umeå.

Fångvårdsanstalterna utgöras af läns cellfängelset i Umeå samt kronohäktena i Skellefteå och Lycksele.

Länets *naturliga beskaffenhet* har icke under den gångna femårsperioden undergått afsevärd förändring. Utdikningarna af frostförande marker, hvilka under perioden i väsentlig grad ökats i antal, hafva visat sig välsignelsebringande för de trakter, där de ägt rum, och god anledning

finnes att antaga, att därmed kommer att fortsättas i den mån, statsbidrag därtill kan erhållas. Ett önskemål vore emellertid, att det härför anslagna statsbidraget ökades. Här torde kunna nämnas, att enskildt bolag å sina hemman i Lycksele socken på egen bekostnad verkställt utdikningar i stor omfattning å myrtrakter; dikenas längd uppgår till sammanlagt 652,035 kilometer och kostnaden utgör 104,481 kronor 76 öre.

Angående *temperaturförhållandena* inom länet under perioden hänvisas till nedanstående *tabeller A, B och C*.

Umeå stads *område* har under den gångna femårsperioden icke undergått annan förändring än den, att kronodomänen Herrgården, som förut hört till Umeå socken, genom nådigt beslut år 1904 i judiciellt, administrativt och ecklesiastiskt hänseende förlagts till Umeå stad.

Tab. A. Medeltal af temperaturen i Umeå kl. 8 f. m.

Månad.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Januari	— 5.5	— 9.8	— 8.9	— 2.9	— 11.8
Februari	— 12.7	— 10.7	— 4.7	— 12.9	— 7.4
Mars	— 6.8	— 10.5	— 2.2	— 8.4	— 4.5
April	+ 1.3	— 2.7	+ 0.2	+ 0.2	— 2.1
Maj	+ 7.8	+ 4.8	+ 6.6	+ 5.3	+ 7.4
Juni	+ 14.5	+ 11.1	+ 12.4	+ 11.0	+ 14.6
Juli	+ 19.3	+ 12.6	+ 14.2	+ 13.6	+ 15.1
Augusti	+ 14.8	+ 11.9	+ 13.0	+ 12.3	+ 13.0
September	+ 9.2	+ 6.7	+ 9.0	+ 8.0	+ 7.4
Oktober	+ 7.2	+ 0.1	— 0.5	+ 3.1	— 0.5
November	— 4.3	— 1.9	— 2.6	— 5.9	— 2.1
December	— 10.0	— 6.1	— 2.6	— 9.7	— 4.4

Tab. B. Islossning och isläggning i Umeå älf, åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Älfven isfri	2 maj	15 maj	3 maj	2 maj	10 maj
Älfven isbelagd	10 nov.	30 nov.	27 nov.	11 nov.	17 nov.

Tab. C. Nederbörden i Umeå åren 1901—1905, i millimeter.

Månad.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Januari	754.4	746.7	754.2	755.5	753.6
Februari	753.2	757.3	741.8	756.8	749.8
Mars	756.6	754.6	752.7	765.7	757.8
April	756.9	763.9	753.3	755.6	755.4
Maj	763.3	756.5	758.0	756.9	758.6
Juni	758.3	758.5	759.1	754.5	759.6
Juli	760.4	752.5	754.3	755.1	753.5
Augusti	757.0	753.5	747.8	754.1	756.1
September	762.2	754.7	760.6	764.0	755.7
Oktober	757.1	756.6	755.3	756.7	753.3
November	749.6	759.1	750.4	749.4	754.3
December	755.4	755.4	760.4	749.2	752.7

Därjämte har magistraten den 25 juli 1901 ingått till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande med anhållan, att, i samband med Herrgårdans förläggande till Umeå stad, åtgärder måtte vidtagas för öfverflyttande från Umeå socken och härad till Umeå stad i judiciellt, administrativt och ecklesiastiskt hänseende af äfven en del andra till staden gränsande områden, nämligen dels ett mellan allmänna landsvägen mot öster och Umeå älf beläget område, benämndt Öbacka, och dels vissa på närmaste sidan om Tvärån från Umeå räknadt belägna delar af Ytterhiske by. Detta ärende har ännu ej afgjorts. Umeå stadsfullmäktige och kyrkostämman i stadsförsamlingen hafva lifligt tillstyrkt bifall till magistratens gjorda hemställan, under det att däremot vederbörande myndigheter inom landskommunen afstyrkt densamma. Med hänsyn till stadens ringa område och till den lifliga byggnadsverksamhet, som under de senaste åren varit rådande i samhället och ännu råder därstädes, framstår det som en tvingande nödvändighet att få stadens område utvidgadt, enär inom en ej alltför långt aflägsen framtid de nu tillgängliga byggnadstomterna torde komma att blifva upptagna. Vidare är fråga väckt om anläggande af en ny kyrkogård för stadsförsamlingens räkning, och lämplig plats för denna har man ej trott sig kunna erhålla annorstädes än inom Ytterhiske bys område.

Sedan under år 1905 beslut fattats om förläggande af Västerbottens regemente till Umeå stad, hafva stadsfullmäktige till Eders Kungl. Maj:t ingifvit underdånig ansökan om att få de delar af det blifvande lägerområdet, som falla inom Ytterhiske by, inkorporerade med Umeå stad. Denna fråga är emellertid ännu beroende på Eders Kungl. Maj:ts pröfning.

Stadens *hamnområde* har under femårsperioden icke undergått någon förändring. I afseende på timmerflottningen inom hamnområdet har under femårsperioden utredning vunnits för förbättrande af densamma, hvilken utredning dock först efter femårsperiodens utgång vunnit sin lösning på sådant sätt, att de flottande förklarats skyldiga att drifva fram timret inom hamnområdet i fasta styrbara flottar. Genom denna bestämmelse har flottningen af lösa timmeringar upphört, och en högst betydlig fördel har vunnits för ångbåtstrafiken inom hamnområdet.

I detta sammanhang må äfven nämnas, att en ny taxa å hamnafgifter för staden blifvit upprättad i öfverensstämmelse med föreskrifterna i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 29 januari 1904. Nämnda taxa utfärdades den 5 mars 1904.

Den *enskilda byggnadsverksamheten* inom staden, som under den föregående femårsperioden gick raskt framåt, har äfven under de nu tilländalupna fem åren varit synnerligen liflig. Genom förläggningen till staden af Norrlands dragonregemente har behovet af bostadslägenheter stegrats i hög grad, och sedan nu beslut fattats att förlägga äfven Västerbottens regemente till Umeå, torde än ytterligare ökad byggnadsverksamhet vara af nöden, för att behovet af bostadslägenheter skall kunna fyllas. Under sådana förhållanden föranleder saknaden af lämpliga lägenheter, att många familjer, som i följd af yrke eller annan sysselsättning kunna räknas till stadsbefolkningen, bosätta sig å den staden omgifvande landsbygden. Det allmänt kända behovet af

bostäder har gifvit upphof till en liflig byggnadsverksamhet icke allenast inom stadens planlagda område, utan jämväl utanför detsamma. I syfte att hindra byggnadsverksamheten i stadens omedelbara närhet att antaga alltför obundna former, hafva åtgärder vidtagits för stadsplanens utvidgning till förstäderna Haga och Öbacka. Då den för Umeå stad ursprungligen fastställda stadsplanen befunnits otillräcklig, har densamma genom Eders Kungl. Maj:ts beslut den 30 augusti 1901 utvidgats därhän, att det område, som ligger söder om järnvägs- och hamnspåret, blifvit regleradt.

En ny byggnadsordning för staden har under femårsperioden antagits och af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställts den 31 augusti 1903.

Stadens *brandväsende* är fortfarande ordnad på samma sätt som tillföre. Eldsläckningen och andra dithörande arbeten besörjas af brandstyrkan, som står under befäl af stadens brandchef och utgöres af en frivillig brandkår, allmänna brandstyrkan samt Norrlands dragonregementes och Västerbottens regementes kontingenter till biträde vid eldsläckningen inom staden. Den frivilliga brandkåren, som har till uppgift att i första hand åstadkomma släckning af eldsvåda, består af 1 kårchef, minst 20 aktiva medlemmar samt 1 maskinist och 6 reservmedlemmar. Frivilliga brandkårens medlemmar antagas och utbildas i enlighet med för densamma fastställda stadgar. Den allmänna brandstyrkan är afsedd att ingripa vid eldsvåda af så stor utsträckning, att den frivilliga brandkåren ej kan ensam bekämpa densamma. För brandväsendet har en ny brandordning för Umeå stad år 1905 af stadsfullmäktige antagits.

Stadens *vattenledning*, hvars hufvudreservoar utgöres af den omkring 7 km. öster om staden belägna Taflesjön, har fungerat ganska väl; skötseln af filtret har någon gång försumrats, hvilket gjort, att vattnet vissa tillfällen varit svagt färgadt. Numera är skötseln bättre, och vattnet har fått ett mera blankt och färglöst utseende. Emellertid torde till följd af stadens snabba tillväxt Taflesjön inom en snar framtid visa sig otillräcklig, hvarför det blir nödigt att från annat håll fylla stadens vattenbehof, hvarom också utredning anordnats.

Den *elektriska kraftstationen* vid Klabböle har i stort sedt fyllt sitt ändamål på ett tillfredsställande sätt. Svårigheter att hålla verket i gång hafva under vintrarna understundom yppat sig, beroende därpå, att issörja hämmat turbinerna. Elektrisk belysning har under de senaste åren införts snart sagdt öfver allt i staden, och då jämväl ett flertal industriella anläggningar i staden och dess närhet begagna sig af elektricitet såsom drifkraft, torde väl starkt kunna ifrågasättas, huruvida icke elektricitetsverket vid Klabböle inom kort måste utvidgas för att kunna lämna all den kraft, som nu behöfves och som kommer att behöfvas, sedan Västerbottens regementes under byggnad varande kasernetablisement nått sin fullbordan och behöfver ljus från stadens ledningar.

Såväl vattenledningen som elektricitetsverket torde under de senare åren kunna betraktas som räntegifvande anläggningar, och gifvetvis kommer stadens profit däraf att ökas än ytterligare, när konsumtionen genom ett ökad invånareantal i staden blir större.

Förbindelsen mellan Umeå stad och öfrige orter inom och utom landet förmedlas som förut genom *järnvägs- och ångbåtstrafik*. I följd af det låga vattenståndet i Ume älf kan emellertid endast ett fåtal af de ångare, som uppehålla förbindelsen mellan hufvudstaden och de norrländska kuststäderna, anlöpa Umeå stad, hvarför varor och fraktgods till staden till stor del måste lossas i Holmsund och sedan i prämar eller annorledes fraktas till Umeå.

Frågan om järnvägens fortsättande från Umeå till Holmsund har under de senaste åren ånyo blifvit aktuell, och det är att förmoda, att denna fråga inom den närmaste framtiden kommer före i Riksdagen. Att en järnvägsförbindelse med hafvet skulle vara af synnerligen stort gagn för Umeå stad och dess kommersiella lif, torde numera få anses obestriddt.

De *industriella anläggningarna* i staden hafva under femårsperioden ökat och utvidgats i anseelig grad. Aktiebolaget Næslunds möbelfabrik och järnaffär har utvecklats afsevärdt; firman, som här i staden sysselsätter 95 arbetare, har filialer äfven i Norrbottens län. En omfattande rörelse drifves äfven af Aktiebolaget Jakobsson & Eriksson, som vid sina fabriker härstädes hufvudsakligen tillverkar material för byggnadsarbete och dylikt. Ett flertal större byggnader i olika delar af landet hafva under de senaste åren uppförts af firman på entreprenad, såsom till exempel Gustaf-Vasa-kyrkan i Stockholm, stadshuset och länsstyrelsens hus i Luleå, stadshotellet i Piteå m. fl., hvarjämte firman för närvarande inom länet har på entreprenad uppförandet af lasarettbyggnad för Västerbottens län och kaserner för Västerbottens regemente här i Umeå. Bolaget har ock anlagt en mindre ångbåtsslip. Vidare må omnämnas Umeå gjuteri och mekaniska verkstad, som drifver en betydande rörelse, samt Umeå snickerifabrik. En mindre, elektrisk såg har under femårsperioden uppförts vid den s. k. Ersmarksvägen invid staden, men denna anläggning nedbrann hösten 1905.

I fråga om *hälsovården* inom staden erinras därom, att en ny synnerligen storartad och i alla afseenden tidsenlig lasarettbyggnad — Västerbottens södra lasarett — såsom ofvan nämnts, är under uppförande i stadens omedelbara närhet. Stadens epidemisjukhus är föga tidsenligt, hvadan ett nytt sådant är af behovet påkalladt.

För ordnandet af handeln med födoämnen har för staden antagits en matvarustadga, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande stadfästes den 14 augusti 1902. I samband härmed har en kött- och fläskbesiktningbyrå anordnats och en hälsopolis anställt.

I fråga om folkskoleundervisningen må nämnas, att den fortgått på enahanda sätt och i samma lokaler som under den förra femårsperioden. Utom vid folk- och småskolorna har i staden *undervisning* lämnats vid högre allmänna läroverket, elementarläroverket för flickor och folkskolelärarinneseminarier.

Under femårsperioden har en arbetsstuga börjat sin gagnande verksamhet i staden. Fattiga barn erhålla där kostnadsfri undervisning i handslöjd, såsom borstbinderi, halmflätning, sömnad m. m. Efter dagsarbetets slut erhålla barnen kvällsmat.

För *folkupplysningen* verkar föreningen Minerva, som med anslag af staten och staden upprättat ett rikhaltigt bibliotek, anordnat arbetareföreläsningar och inrättat en läsestuga, där böcker och tidningar tillhandahållas mot en mycket billig afgift.

Fattigvården inom staden är ordnad på ett tillfredsställande sätt. Under perioden har uppförts en rymlig och tidsenlig fattiggård, som torde fylla ett länge känt behof och helt säkert kommer att bereda en väsentlig lindring i fattigvårdstungan.

Nykterhetsverksamheten inom staden har under femårsperioden gjort betydliga framsteg. Stadens nykterhetsföreningar hafva gemensamt uppfört ett pryddigt och rymligt ordenshus, innehållande lokaler för de olika föreningsgarne.

Föreningsväsendet har inom staden liksom annorstädes tagit stor fart, och här finnas en mängd olika sammanslutningar med växlande uppgifter. Bland dessa må nämnas tvenne skytteföreningar, däraf den ena för stadens ungdom, åtskilliga idrottsföreningar, läseföreningar o. s. v. Arbetare inom staden hafva sammanslutit sig till en arbetarekommun.

Stadens *handels- och näringslif* har varit i ständigt stiggande, och inga rubbningar af allvarlig art hafva under perioden gjort sig gällande inom affärlifvet.

I **Skellefteå** stad, som allt sedan densamma först bildade egen kommun, afgjort sina angelägenheter å allmän rådstuga, infördes under år 1903 stadsfullmäktigeinstitutionen såsom kommunal representation.

Såsom redan i föregående femårsberättelse framhållits, är det för nämnda samhälles utveckling af största betydelse, att frågan om byggandet af en bibana från stambanan till Skellefteå och därifrån till lämplig hamnplats vinner sitt skyndsamma afgörande. I afvaktan härpå och med tanke på den lifliga utveckling, som genom den ifrågasatta bibanan vore att emotse, har staden funnit nödigt att förvärfva vidsträckta jordområden i stadens omedelbara närhet, för hvilket ändamål staden sålunda inköpt hemman och lägenheter för ett sammanlagdt belopp af 72,350 kr., hvarjämte staden vändt sig till arkitekten hos byggnadsnämnden i Stockholm Per Hallman för erhållande af förslag till stadsplan å en del af de nyförvärfvade områdena.

Staden har för att tillgodose den framtida utvecklingen till ett pris af 26,325 kr. 70 öre förvärfvat en del af Finnforsens mäktiga vattenfall i Skellefteå älf, i afsikt att därifrån utvinna kraft till belysnings- och industriella ändamål.

Sedan Skellefteå lägre allmänna läroverk för gossar under perioden förvandlats till samskola, har staden funnit nödigt att vidtaga åtgärder för anskaffande af tidsenliga och tillräckliga lokaler för läroverket, hvars lärjungeantal efter förändringen afsevärdt ökat. Förslag till ordnande af den tilltänkta platsen för läroverket har uppgjorts med synnerlig smak och blick för tidens kraf af förenämnde arkitekten Hallman. Ritningar och kostnadsförslag till läroverksbyggnad hafva utarbetats af arkitektfirman Hagström och Ekman i Stockholm.

För sitt brandväsendes tidsenliga ordnande äfvensom för andra ändamål har staden under perioden å centralt

belägen tomt låtit uppföra en större byggnad, hvori inrymmes brand- och polisstation m. m.

Genom utslag den 20 april 1901 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt ny byggnadsordning för *Vännäs municipalsamhälle*, hvarjämte Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 1 november 1901 fastställt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes resolution den 8 därförutgångne juli, hvarigenom förordnats, att hvad i hälsövarsstadgan för riket den 25 september 1874 vore föreskrifvet för stad skulle i tillämpliga delar gälla äfven för nämnda samhälle.

För *Djupviks municipalsamhälle* fastställdes byggnadsordning genom Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 17 maj 1901.

Genom nådigt bref den 5 juli 1901 har Eders Kungl. Maj:t meddelat fastställelse å Eders Kungl. Maj:ts Befall-

ningshafvandes utslag den 30 november 1900 angående tillämpning af ordningsstadgan för rikets städer, byggnadsstadgan samt brandstadgan för rikets städer för visst område af *Åsle kyrkoplats*.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 6 oktober 1903 förordnat, att brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 skulle i tillämpliga delar gälla, förutom å *Lycksele marknadsplats* och *Lycksele kyrkoplats*, jämväl å ett därintill beläget område af *Lycksele-hemmanen nr 1 och 2*, har detta beslut, jämlikt nådigt bref den 15 april 1904, blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställt.

Byggnadsordningar hafva af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställts den 28 juli 1904 för Nordmalings municipalsamhälle och den 20 augusti 1903 för den del af *Dorotea kyrkoplats*, som enligt nådigt bref den 10 maj 1901 upplåtits till *Dorotea kommun*.

2. Invånare.

Tabell 1 innehåller redogörelse för dels länets *folk-mängd* under de perioden tillhörande år samt dess fördelning i män och kvinnor å landsbygden och i de särskilda städerna ej mindre enligt prästerskapets uppgifter än äfven enligt mantalslängderna, och dels antalet män och kvinnor, som varit befriade från erläggande af mantalspenningar.

Af nämnda tabell framgår, att folk-mängden i länet vid 1905 års slut uppgick enligt mantalslängderna till 151,613 personer. Då folk-mängden vid 1900 års utgång utgjorde allenast 143,828 personer, har folk-mängden under perioden ökat med 7,785 personer eller 5.4 %. Beräknas folk-mängden enligt prästerskapets uppgifter, utgör dess tillväxt 9,011 personer eller 6.3 %. Skiljaktigheten i folk-mängd mellan prästerskapets uppgifter och mantalslängderna torde få sökas dels däruti, att en hel del sjöfarande och andra utan stadig hemvist kvarstå i kyrkoböckerna, men icke antecknas i mantalslängderna, samt dels i den omständigheten att berörda längder upprättas i november eller början af december månad, men prästerskapets uppgifter till Statistiska Centralbyrån grunda sig på folk-mängden vid årets slut.

Enligt mantalslängderna har landsbygdens folk-mängd under perioden ökat med 6,805 personer eller från 138,591 till 145,396 personer, och städernas folk-mängd med 980 personer eller från 5,237 till 6,217 personer på sätt följande tabell utvisar:

Fögderi eller stad.	Mantalskrifven folk-mängd vid slutet af år		Folk-mängds-tillväxt åren 1901—1905.
	1900.	1905.	
Umeå fögderi	52,508	54,342	1,834
Skellefteå »	55,694	58,389	2,695
Lappmarksfögderiet	30,389	32,665	2,276
Umeå stad	3,962	4,847	885
Skellefteå »	1,275	1,370	95
Summa	143,828	151,613	7,785

Vid jämförelse mellan fögderiernas folk-mängd finner man, att densamma inom Umeå fögderi ökat med 1,834 personer eller med 3.5 %, inom Skellefteå fögderi med 2,695 personer eller omkring 4.8 % samt inom Lappmarksfögderiet med 2,276 personer eller 7.4 %. I Umeå stad har invånare-antalet ökat från 3,962 till 4,847 personer eller med 22.3 % och i Skellefteå stad från 1,275 till 1,370 personer eller med 7.5 %.

Folkökningen har under ifrågavarande period varit mindre än under de närmast föregående femårsperioderna, hvilka hade att utvisa en ökning i folk-mängden af 8.1 % under senaste perioden, 8.9 % under åren 1891—1895 och 8.3 % under perioden 1886—1890. Orsaken till den sålunda minskade folkökningen torde få sökas i den tilltagande emigrationen, föranledd till stor del af de dåliga skörderesultat, som under perioden förekommit inom länet och särskildt dess lappmark.

Lappbefolkningens antal utgjorde under år 1905, enligt verkställd utredning, förutom 200 skogslappar i Malå socken, 1,324 personer, däraf 655 män och 669 kvinnor; af detta antal voro 933 personer, eller 451 män och 482 kvinnor, bofasta samt 391 personer, eller 204 män och 187 kvinnor, nomadiserande lappar. Lappbefolkningen i sin helhet synes icke visa tendens att minskas, enär lapparnes antal år 1870 torde hafva varit mindre än för närvarande; dock har det visat sig, att flyttlapparne efter hand aftaga i antal genom att öfvergå till bofasta.

Mortaliteten pro mille för hela länet har varit: år 1901 16.52, år 1902 14.64, år 1903 15.25, år 1904 14.51 och år 1905 14.11 under det att *nativiteten* pro mille utgjort: år 1901 34.22, år 1902 33.68, år 1903 32.73, år 1904 32.41 och år 1905 31.56. Samtidigt med att mortaliteten sjunkit från 16.52 % år 1901 till 14.11 % år 1905, har *nativiteten* ständigt aftagit, från 34.22 % till 31.56 %. Dödligheten för barn under ett års ålder var störst år 1903.

Allmänna hälsotillståndet inom länet var under år 1901 mindre tillfredsställande, men under de öfriga åren af pe-

rioden godt eller tämligen godt. År 1901 hemsöktes länet af utbredda epidemier af difteri, scharlakansfeber och rödsot, så att ej mindre än 2,009 fall af difteri, 547 af scharlakansfeber och 170 af rödsot förekommo. Den allvarliga difteri-epidemi, som tog sin början år 1900 och nådde sin höjdpunkt år 1901, har endast så småningom aftagit. Så inträffade år 1905 555 difterifall. Utsikterna att å länets landsbygd kunna begränsa en utbruten epidemi äro under för handen varande förhållanden mycket små, då hvarken sjuksköterskor eller epidemisjukstugor finnas tillgängliga. Redan år 1898 gjorde dåvarande förste provinsialläkaren G. Ekeroth genom länsstyrelsen framställning till landstinget om anslag till anställande af skolade sjuksköterskor, utan att därtill lyckas vinna landstingets bifall. År 1903 inkom förste provinsialläkaren S. Cronberg med begäran om anslag till aflöning af åtminstone 2 länssjuksköterskor, hufvudsakligen afsedda för epidemisjukvården å landsbygden, men äfven denna framställning afslogs. Landstingets år 1901 fattade beslut att såsom bidrag till aflöning af epidemisjuksköterskor bevilja 300 kronor årligen till hvarje kommun, som inrättade och inredde af distriktets läkare godkändt epidemisjukhus och därvid anställde godkänd sköterska, har icke haft någon reell betydelse, då bidraget varit alltför obetydligt. Den enda kommun, som hittills haft nytta af berörda beslut, är Umeå stad. Flere landskommuner tillhandahålla för bekämpande af de akuta smittosamma sjukdomarna desinfektionsmedel kostnadsfritt. Vid difteri är det vanligt, att serum hålles fritt tillgängligt af kommunerna att efter läkarens bedömande användas såväl för behandling af de sjuke som i förebyggande syfte. Nästan alla kommuner hafva bekostat utgifterna för desinfektion efter i lungsot aflidne och ersättning för de persedlar, som på grund af särskild smittofarlighet måst upprännas. Lungsoten kräfver årligen många offer, och förslag hafva framkommit om upprättande af ett lungsotsjukhus inom länet, men landstinget har af hänsyn till de stora kostnader, som visats vara förenade med anordnande af en dylik anstalt, funnit sig böra afslå berörda förslag. Under perioden hafva 63 nya fall af syfilis förekommit i länet, de flesta inom Stensele, Skellefteå och Jörns socknar. Enstaka fall hafva förekommit i Byske, Lycksele, Åsele och Vilhelmina socknar.

I fråga om *emigrationen* så har densamma varit ganska afsevärd, särskildt under åren 1903, 1904 och 1905. Det har ej sällan händt, att hela familjer begifvit sig till främmande världsdelar, företrädesvis Amerika. Närmaste anledningen till den stora utvandringen synes hafva varit de under flera af periodens år felslagna skördarne samt tunga skattebördor, hvilket särskildt gäller lappmarken, hvarifrån stora skaror utvandrat under perioden.

Länet har under den gångna perioden varit hemsökt af *missväxt* åren 1902 och 1903, hvilka kunna karakteriseras som verkliga nödår, särskildt för lappmarkens befolkning. Sommaren 1902 med sin ogynnsamma väderlek medförde, att skörden inom vissa delar af länet helt eller delvis felslog. Särskildt var detta fallet beträffande lappmarken och närmast därintill belägna socknar i det s. k. kustlandet. Redan tidigt på hösten, då skörderapporterna från län-

männen inflöto, blef det Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande klart, att åtgärder måste vidtagas för att lindra den hotande nöden, och då samtidigt på grund af upprop i pressen gåfvor såväl i penningar som i foder och lifsmedel började inflyta dels till regeringen i Stockholm och den af denna tillsatta s. k. Centrala nödhjälpskommittén — hvilkens hufvudsakligaste uppgift var att på ändamålsenligaste och rättvisaste sätt inom de olika delar af riket, som drabbats af missväxt, fördela de influtna gåfvorna — dels ock direkt till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, lät Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande som en första åtgärd anmoda de kommuner, som ansågo sig urståndsatta att reda sig med egna resurser och därför ämnade begära del af den hjälp, som kunde komma att lämnas, att utse sockenkommittéer, hvilkas förvaltning och åtgärder skulle ställas under tillsyn af revisorer, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande komme att utses, hvarjämte samtidigt infordrades uppgifter å det beräknade understödsbehovet för hvarje socken. På denna grund bildades sockenkommittéer och utsågos revisorer för Säfvars, Vännäs, Bjurholms, Degerfors, Burträsk, Norsjö, Jörns, Malå, Sorsele, Lycksele, Stensele, Tärna, Fredrika, Åsele, Vilhelmina och Dorotea socknar. För Örträsk anmäldes ej större understödsbehof, än att det kunde tillgodoses genom vinsten å den socknen tilldelade s. k. nödhjälpsutstämplingen, hvarom vidare här nedan. Nordmalings, Umeå, Bygdeå, Nysätra, Löfångers, Skellefteå och Byske socknar, inrymmande nära 50 % af länets landsbygdsbefolkning, afstodo från all tanke på understöd utifrån.

För att emellertid åstadkomma en i möjligaste mån rättvis fördelning af de inflytande understöden och erforderligt samarbete emellan dem, som hade att besluta öfver de olika tillgångarne, beslöt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande bilda en länets nödhjälpskommitté, däri landshöfdingen ingick som ordförande och som förutom honom bestod af sju personer, bosatta i Umeå stad eller dess närhet, hvilka på grund af sin verksamhet ansågos äga ingående kännedom om länet och dess olika förhållanden. Kommittén hade sitt första sammanträde den 7 november 1902 och sammanträdde sedermera, så ofta dess ordförande ansåg dess närvaro af nöden. Kommitténs ändamål och det uppdrag, den erhöi, finnes angifvet i protokollet för dess första sammanträde samt var:

1:o) att biträda Länsstyrelsen vid behandling af frågor om erforderliga understödsåtgärder i anledning af årets felslagna skörd;

2:o) att med ledning af sockenkommittéernas uppgifter och andra till hands stående upplysningar söka utreda, i hvad mån å olika orter understöd från utomstående kunde anses behöfligt äfvensom den i hvarje fall lämpligaste formen för sådant understöd;

3:o) att härtill i främsta rummet disponera, på socknarne fördela äfvensom bestämma villkor för åtnjutande af understöd från insamlade gåfvomedel i penningar, brödsäd, mjöl, andra matvaror, halmfoder, höfoder, kraftfoder och annat;

4:o) att för hvad därutöfver erfordrades föreslå bidrag från nödhjälpskassorna och villkoren därför;

5:o) att gifva anvisning å arbeten eller andra företag, af hvilka inkomst kunde beredas behöfvande;

6:o) att på lämpligt sätt öfvervaka, det understöd tilldelades endast sådana, som däraf voro i verkligt behof, och att understöden afpassades efter de behöfvandes olika omständigheter;

7:o) att föreslå och vidtaga åtgärder för beredande af tillgång till för orten lämpligt utsäde;

8:o) att utreda, huruvida andra åtgärder än förenämnda kunde anses af behofvet påkallade och i ty fall hvilka, samt

9:o) att efter fullgjordt uppdrag afgifva redogörelse öfver detsamma.

Sedan länets nödhjälpskommitté sålunda var bildad, blef dess första göromål att granska uppgifterna från de socknar, som anmält behof af understöd, samt uppgöra en plan för tilldelningen af understöd åt de olika kommunerna och meddela föreskrifter att lända till efterrättelse för respektive sockenkommittéers befattning med de naturprodukter och kontanta medel, som kunde komma att dem anförtros.

Som en grundregel härvid gällde, att de influtna gåfvorna icke finge användas till lindrande af den kommunerna eljes åliggande fattigvården. Vidare bestämdes, att för understöds meddelande i form af gåfva, där sådant var tillåtet, som allmän regel skulle gälla att afhjälpa endast de af missväxten föranledda behof, som den behöfvande icke kunde med egna tillgångar eller egen kredit afhjälpa, utan att hans framtida existens äfventyrades. Där sannolikhet föreläge för, att understödet ej behöfde lämnas i form af gåfva, skulle det utlämnas mot en till länets nödhjälpskommitté eller order ställd revers att betalas vid anfordran, men utan säkerhet och ränta. Sedermera stadgades, att betalning för dylika lån kunde, om låntagaren så önskade, fullgöras genom odlingsarbete å egen mark, hvarigenom lånet sålunda förvandlades till ren gåfva. Tiden för lånens infriande på dylikt sätt bestämdes intill utgången af år 1905, Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande obetaget att på framställning ytterligare utsträcka tiden, och uppdrogs åt vederbörande ordförande i filialafdelningarna af länets hushållningssällskap, att, sedan respektive låntagare hos dem styrkt fullgjordt arbete, härom lämna bevis och sedermera i sinom tid meddela Länsstyrelsen underrättelse om dem, hvilka sålunda fullgjort sin betalningsskyldighet.

Särskild omsorg ägnades utsädesfrågan. Inom de socknar, som hemsökts af missväxt, hade ytterst ringa och på sina ställen icke något utsädeskorn erhållits, och det som erhållits, var till sin kvalitet underhaltigt. Det gällde alltså att söka förse orterna med för dem lämpligt utsäde. Länets nödhjälpskommitté lät därför inom såväl Umeå som Skellefteå socknar anställa särskilda utsädesuppköpare med uppdrag att uppköpa korn af ortens produktion och helst sådant af 1901 års skörd, enär jämväl i kustbygden 1902 års korn blifvit mindre lämpligt till utsäde. Det lyckades också att inom nämnda socknar uppköpa tillräckligt med utsädesspannmål, som sedermera i mån af rekvisition afsändes till olika orter. Utsädespotatis hade erhållits som gåfva i tillräcklig myckenhet från olika delar af riket, hufvudsakligen Västergötland.

Förutom utdelande af direkt understöd från de influtna gåfvomedlen sökte Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och länets nödhjälpskommitté jämväl på annat sätt lindra nöden, och skedde detta särskildt genom att bereda arbetsförtjänster å de orter, där missväxt inträffat. Så användes en del af de influtna medlen till bekostande utaf af respektive sockenkommittéer anordnade s. k. nödhjälpsarbeten, såsom gång- och vintervägars röjning och spångning, uppförande af färdstall m. m. samt till inköp af alster af husslöjd. En i samma syfte vidtagen åtgärd var afverkning och försäljning af utstämplad skadad och vindfällad skog å kronoparker inom de flesta af missväxten drabbade socknarne. Dylika utstämplingar af skadad skog, s. k. nödhjälpsutstämplingar, verkställdes efter Domänstyrelsens medgifvande af vederbörande jägmästare och såldes till vederbörande kommuner mot ett visst, af jägmästaren åsatt, trädens verkliga värde understigande pris. Vederbörande kommuner sålde därpå i sin tur stämplingarne till enskilde, och vanns härigenom ett dubbelt mål, dels tillfälle till arbetsförtjänst åt befolkningen och dels genom den vinst, som uppstod vid försäljningen, en tillgång för kommunen, hvilken tillgång kommunerna sedermera efter Länsstyrelsens beprövande ägde använda till inköp af foder och lifsmedel åt däraf behöfvande inom socknen eller andra för nödens afhjälpande tjänliga ändamål. Af hvad därefter kunde återstå odisponeradt bildades särskilda, under Länsstyrelsens kontroll stående, s. k. nödhjälpsfonder inom kommunerna. Sammanlagda vinsten å dylika nödhjälpsutstämplingar uppgafs i länets nödhjälpskommittés skrifvelse till Centrala nödhjälpskommittén den 8 juni 1903 antagligen öfverstiga 55,300 kronor.

En ytterligare tillgång, till beloppet dock obekant, var det understöd, sågverksbolag och enskilde lämnade sina landbönder och arrendatorer.

De till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes och länets nödhjälpskommittés förfogande ställda tillgångar, fränsetd förenämnda s. k. nödhjälpsutstämplingar, hafva således utgjorts af dels kontanta medel och dels skänkta naturprodukter. De kontanta tillgångarne hafva uppgått till sammanlagdt 274,820 kr. 79 öre, däraf från Centrala nödhjälpskommittén i Stockholm influtit 225,838 kr. 30 öre och från andra håll 48,982 kr. 49 öre. Häraf hafva till inköp af hö, kraftfoder, mjöl, spannmål och utsäde användts tillhopa 184,333 kr. 55 öre och återstoden, med undantag af en del, som begärts och reserverats för annat ändamål, till anordnandet af nödhjälpsarbeten af förut nämndt slag m. m. De skänkta naturprodukterna, som hufvudsakligen utgjorts af halm, hö, kraftfoder, mjöl, spannmål och potatis, hafva uppskattats till ett värde af sammanlagdt 126,624 kr. 67 öre.

En annan kontant tillgång, som stod den nödställda befolkningen till buds, var den s. k. *Västerbottens läns nödhjälpskassa*. Denna kassa med en tillgång vid bokslutet den 30 juni 1902 af 214,487 kr. 26 öre, och då till största delen innestående i bankinrättning, har till ändamål att dels med lån bispringa mindre bemedlade inom länet och dels att lämna understöd utan återbetalningsskyldighet åt verkligt nödlidande; sådant understöd får dock endast ut-

lämnas af räntemedlen. Kassans tillgångar kommo ock i stor utsträckning till användning dels i form af direkta penningelån mot borgen och 4 % ränta, allt i enlighet med gällande reglemente, och dels till inköp af hö och utsäde till direkt försäljning mot kontant betalning eller utlåning mot revers i enlighet med sagda reglemente. Angående omfattningen af kassans utlåningsrörelse under denna femårsperiod hänvisas till nedanstående tabell:

Räkenskapsår. (17—20 a.)	Antal låntagare vid årets slut.	Under året.		Vid årets slut.		
		Påförda räntor. Kr.	Utgiffr. Kr.	Utestående lån. Kr.	Kontanta medel. Kr.	Summa behållning. Kr.
1901 . . .	42	8,868-92	355-43	4,365-75	210,121-51	214,487-26
1902 . . .	512	6,752-68	1,375-72	113,633-68	106,230-54	219,864-22
1903 . . .	809	7,270-68	3,082-33	202,756-52	21,296-05	224,052-57
1904 . . .	806	9,148-48	1,008-97	185,419-83	46,772-25	232,192-08
1905 . . .	801	9,827-05	787-71	157,744-90	83,486-52	241,231-42

På grund af den hjälp, som sålunda lämnades de af 1902 års missväxt drabbade, blefvo de svåraste följderna af missväxten till stor del afvända, och befolkningen undgick — något som eljest i följd af foderbrist måst ske — att nedslakta större delen af sin kreatursstam. Vål blef skuldsättningen stor å vissa orter, men då en betydlig del af de nya lånen tagits antingen direkt eller genom vederbörande kommun hos länets nödhjälpskassa på synnerligen förmånliga villkor samt kassan beträffande tiderna för afbetalningarna å lånen på allt sätt sökt främja låntagarnes intressen, är att hoppas, att de skulder, som under 1903 och närmast därpå följande år måst göras till följd af felslagen skörd, inom några år skola vara till större delen inbetalda, utan att respektive låntagares ekonomiska ställning därigenom kan sägas hafva tagit skada.

Jämväl år 1903 inträffade till följd af mindre gynnsam väderlek foderbrist å åtskilliga orter inom länets lappmarkssocknar. Särskildt Sorsele och Malå socknar, men äfven i någon mån Stensele, Tärna och Vilhelmina socknar erhöilo detta år otillräckligt med stråfoder för att därmed under vintern kunna framföda sina kreatur. Nämnade kommuner vände sig därför till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och den sedan föregående vinter ännu fungerande länets nödhjälpskommitté med begäran om hjälp. Från de under nästföregående år influtna kontanta medlen återstodo odisponerade till Länsstyrelsens disposition omkring 10,000 kr., hvarjämte Länsstyrelsen hos Eders Kungl. Maj:t begärde och erhöil ett belopp af 10,000 kr. att användas för beredande af arbetsförtjänster. Härförutom hade kommunerna en tillgång i vinsten å de s. k. nödhjälpsutstämplingarne, hvaraf endast en del tagits i anspråk under föregående år. Hvad som härutöver erfordrades för kommunernas behof kunde endast anskaffas genom lån på kommunernas ansvarighet, och förklarade sig länets nödhjälpskassa beredd att försträcka kommunerna, hvad de i sådant afseende kunde behöfva. Under vintern 1903—1904 anskaffades sålunda genom Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes och länets

nödhjälpskommittés försorg fodermedel för de olika socknarne, till värde af:

för Sorsele kommun	41,129-68 kr.	för Vilhelmina kommun	3,522-22 kr.
» Malå	» 19,040-98 »	» Tärna	» 3,600-00 »
» Stensele	» 7,618-71 »		

Härförutom erhöilo kommunerna dels kontant och dels in natura bidrag till utsäde, hvarjämte under vintern nödhjälpsarbeten anordnades. Så användes för sistnämnda ändamål år 1904: inom Sorsele socken 6,000 kr., inom Malå socken 4,000 kr., inom Dikanäs och Fattmomakke kapellag af Vilhelmina socken 3,500 kr. samt inom Tärna socken 500 kr.

Under år 1905, sedan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande från Eders Kungl. Maj:t erhöil ett ytterligare anslag af 20,000 kr., anordnades för beredande af arbetsförtjänst arbeten: inom Sorsele socken för 10,000, inom Stensele för 4,000, inom Vilhelmina för 4,000 och inom Tärna socken för 2,000 kr.

Den hösten 1902 tillsatta nödhjälpskommittén upplöstes den 30 maj 1906, efter att icke hafva varit samlad sedan den 15 juli 1904. Af skänkta nödhjälpsmedel återstodo då oanvända 1,909 kr. 53 öre, hvilket belopp kommittén beslöt skulle öfverlämnas till den i Åsele varande kommittén för anordnande af arbetsstugor för fattiga skolbarn inom församlingar i södra Lappmarken.

Det religiösa tillståndet hos länets befolkning bör be-tecknas såsom god, och folket är i stort sedt religiöst anlagdt. Vid de stora helgerna äro kyrkorna talrikt besökta, därvid ofta nog inträffar, att alla, som önska deltaga i gudstjänsten, ej kunna få tillträde till kyrkan på grund af bristande utrymme. Att kyrkorna eljest äro mindre besökta, får ingalunda tillskrifvas liknöjdhet eller afvoghet från befolkningens sida, utan de långa afstånden, som särskildt i lappmarken med dess brist på vägar lägger ett bestämdt hinder för tätare kyrkobesök. Inom Skellefteå fögderi pläga de, som ej äro i tillfälle att bevista den allmänna gudstjänsten, om söndagarne samlas till gemensamma andaktsstunder i skolhusen eller hos enskilde under ledning af någon af de äldre eller någon kringresande kolportör. Separatistiska rörelser förekomma sparsamt och utgöras hufvudsakligen af baptister och s. k. waldenströmare. De sistnämnde finnas till största antalet i Norsjö socken, där deras bönemöten i bönehuset i Norsjö by pläga vara talrikt besökta. Frälsningsarmén är verksam i städerna och å de större kyrkoplatserna, där den nästan oafbrutet har någon representant, som håller möten och i öfrigt arbetar till vinnande af dess syften. Hittills har den dock haft mycket ringa framgång inom länet.

Byggnadssättet på landsbygden har under perioden något förändrats till det bättre. Grunden lägges numera af huggen eller kilad sten, och åt byggnadernas uppförande ägnas allt större omsorg. Mycket återstår dock för befolkningen att lära i detta afseende. Beträffande boningshusen har den förändringen vidtagits, att husen i regel byggas bredare och skiljeväggar timras i husets längdriktning, så att storstugorna afdelas i två kamrar, hvilka uppvärmas af kakelugnar, satta till en gemensam skorsten, som drages

upp midt i huset genom takåsen. För luftväxlingen sörjer man dock allt för litet, och ofta händer, att innanfönstren få sitta i året om. Nyuppförda hus äro i allmänhet väl ombonade, hvarför kalla och dragiga rum allt mindre förekomma. Vid ladugårdarnes byggande iakttagas visserligen på åtskilliga trakter tidsenligare anordningar i syfte att åstadkomma mera ljus och luft åt kreaturen, men i allmänhet äro ladugårdarne fortfarande låga, smala och osunda. Golfven äro i regel så anordnade, att det mesta af spillningen går förlorat, ehuru det dock förekommer exempel på insiktsfulla landtmän, som anskaffat cementbelagda golf i sina ladugårdar.

Vidkommande befolkningens *lefnadssätt, klädedräkt* och *födoämnen*, så göra sig förändringar i förra tiders enkelhet därutinnan allt mera gällande. I länets städer och bland industriarbetarne på landet likna lefnadssättet och klädskicket de i rikets öfriga städer och fabriksorter brukliga. Den jordbrukande befolkningen använder mestadels hemgjorda tyger till hvardagsdräkter, men till helgdagskläder anskaffas i högre grad än förr tyger från handlande, och sålunda hafva de hemväfda vadmalstyger i många fall fått vika för mindre hållbara tyger af fabriksstillverkning. En del persedlar, såsom hufvudbonader, köpas i regel. Stärkskjortor, veck, kragar och manschetter begagnas allmänt vid helgerna eller stadsresor af männen, och kvinnorna börja mer och mer använda hatt, muff och boa. Landtbefolkningens dagliga kost består fortfarande mest af mjölk och mjölrätter, såsom välling, gröt och palt. Fisk användes i de byar och å de tider, den lättast kan fångas. Kött användes sparsamt. Potatis förtäres naturligtvis i rätt stor myckenhet, men grönsaker finna ringa användning hufvudsakligen på grund af obekantskap med dessa näringsmedel eller tillredningen af desamma. I kustlandet ingår ofta blodmat i kosthålltet, och i skogssocknarna utgör amerikanskt fläsk en hufvudsaklig beståndsdel i födan. Förbrukningen af kaffe och tobak har tilltagit. Inom lappmarken användes kaffe i otroliga kvantiteter, då det förtäres vid alla måltider med 3 å 4 koppar vid hvarje. Rökning, särskildt af cigarretter i kustlandet, har nått en sådan utbredning, att fråga är, om ej ett dylikt öfverdrifvet tobaksbruk innebär en verklig fara, i synnerhet för ungdomen. Det är för det mesta finska cigarretter, som röna efterfrågan. Kaffe och tobak kunna sägas utgöra allmogens hufvudsakliga njutningsmedel, i synnerhet som en afsevärd minskning i förbrukningen af sprit- och maltdrycker på många håll kunnat iakttagas. På s. k. patentmedicin har befolkningen nedlagt stora summor. Kvacksalvare hafva stor praktik, då de hemsöka orten, men äfven därförutom anlitas de, och den ordinerade medicinen sändes i så fall på posten till vederbörande patienter.

Gröfre brott, ehuru dess bättre sällsynta, hafva under perioden förekommit. Vanligast bland de mindre förseelserna hafva lönnkrögeri och hemfridsbrott varit, men ej heller därpå hafva särdeles många fall inträffat. Lönnkrögeriet synes vara i aftagande.

Den lagliga *försäljningen af spritdrycker* utöfvas fortfarande allenast på tre ställen inom länet, nämligen i Umeå och Skellefteå samt å Nybyns gästgivarvärdgård i Nysätra socken.

För olaga försäljning af brännvin eller andra spirituösa drycker hafva under perioden följande antal personer blifvit *sakfällde* till nedan angifna bötesbelopp, nämligen:

	Antal bötfällde.	Bötesbelopp.
År 1901	61	2,995 kr.
» 1902	44	2,315 »
» 1903	41	2,575 »
» 1904	36	1,730 »
» 1905	34	1,520 »
Summa 216		11,135 kr.
Däraf i Lappmarksfögderiet	139	7,185 kr.
Umeå fögderi	38	2,265 »
Skellefteå fögderi	39	1,685 »

Förseelserna mot gällande bestämmelser om handeln med vin och maltdrycker hafva utgjort:

	Antal bötfällde.	Bötesbelopp.
År 1901	34	1,764 kr.
» 1902	41	1,580 »
» 1903	14	355 »
» 1904	35	850 »
» 1905	27	670 »
Summa 151		5,219 kr.

Af nästföregående femårsberättelsen framgår, att antalet bötfällde under perioden 1896—1900 uppgick i fråga om olaga brännvinshandel till 543 personer och beträffande oloflig vin- och ölhandel till 261 personer, hvarför innevarande period har att uppvisa en ganska ansenlig minskning i de bötfälldes antal.

En stor förtjänst i detta afseende måste tillskrifvas det välsignelsebringande arbete, som nedlagts af de inom länet verkande nykterhetsföreningarna. *Nykterhetsrörelsen* har under perioden gått framåt med stora steg. Inom Skellefteå fögderi finnas 56 nykterhetsföreningar med ett medlemsantal af omkring 3,200 personer. Inom Lappmarksfögderiet arbeta 40 goodtemplarloger med omkring 1,700 medlemmar samt 27 blåbandsföreningar med något öfver 1,000 medlemmar. I Umeå stad finnas 4 goodtemplarloger med tillhopp omkring 600 medlemmar. En annan omständighet, som också verksamt bidragit till nedbringandet af spritkonsumtionen, är det genom kungl. kungörelsen den 21 december 1904 stadgade förbudet mot postbefordran af paket, innehållande brännvin eller andra spirituösa drycker.

Befolkningens ekonomi har under perioden försämrats, beroende dels på dåliga skörderesultat under flera år, särskildt under år 1902, då nästan fullständig missväxt rådde i flera af länets socknar, dels ock på fallande trävarukonjunkturer. Det ekonomiska trycket, hvarom här ofvan vidare förmälts, har visat sig genom minskning i allmänhetens besparingar i bankerna och genom ökad skuldsättning. Särskildt i lappmarkssocknarna uppgifves det ekonomiska tillståndet vara svagt. Emellertid var år 1905 ett godt skördeår, hvilket i förening med stigande trävarupris i någon mån förtagit verkan af de föregående svagåren.

Det ekonomiska tillståndet under perioden torde i viss grad kunna bedömas af antalet lagsökningssmål, som af

gjorts af länets öfverexekutorer, och därvid till betalning fastställda belopp. Härom upplyser nedanstående tabell:

	Antal afgjorda mål.	Utdömda belopp, i kr.
År 1901	362	108,412
» 1902	520	145,608
» 1903	455	157,756
» 1904	517	165,703
» 1905	573	155,567

De kroppsarbetande klassernas ekonomiska ställning har under perioden varit mindre god, särskildt under periodens senare del, beroende på det allmänna ekonomiska trycket. Hvad sågverksindustriens arbetare vidkommer, förtjänar att antecknas, att åtskilliga af de större trävarubolagen på många sätt söka förbättra sina underhafvandes lefnadsvillkor. Vid sjukdom och olycksfall träda de ofta hjälpande emellan. Likaså vinnlägga de sig om arbetarnes höjande i insikter och vetande, bland annat genom uppförande af tidsenliga skolhus och frikostiga bidrag till åstadkommande af föreläsningar för arbetare.

Fackföreningsrörelsen har ej vunnit någon nämnvärd terräng inom länet, ehuru sådana föreningar visserligen

förekomma, särskildt vid större industriplatser. Någon arbetsinställelse af betydelse har ej inträffat under perioden.

Förhållandet å landsbygden mellan *husbönder och tjänare* kan i det hela anses hafva varit godt. Likväl blir det allt svårare för den jordbrukande befolkningen att för rimliga aflöningar kunna erhålla tjänare. Den manliga ungdomen söker i många fall sin utkomst hos industrien. Allmänt klagas öfver svårigheten eller omöjligheten att anskaffa tjänare till jordbrukets skötande. Detta gäller i synnerhet Lappmarken.

Den frivilliga skytterörelsen går stadigt framåt. Under det att antalet skytteföreningar år 1900 utgjorde 31 med ett medlemsantal af 1,768 personer, uppgingo föreningarna år 1905 till ett antal af 97 med tillhoppa 4,844 medlemmar. Antalet lossade skott har antecknats till 70,175 år 1900 mot 295,683 år 1905. År 1902 anskaffades genom enskild persons initiativ en storartad vandringspokal, som är afsedd till pris för skytteföreningar inom lappmarkerna i Västerbottens och Norrbottens län. Den eröfrades år 1902 af Lycksele skytteförening, år 1903 af Malmbergets skytteförening, år 1904 af Åsele skyttegille och år 1905 af Fredrika skytteförening.

3. Näringar.

A) **Jordbruket.** Jordbruket har under femårsperioden gått framåt med jämna steg. Öfverallt spåras ett ökad intresse för en rationell jordbruksdrift, ehuru man gifvetvis ej inom alla trakter af länet hunnit lika långt.

Inom kustlandet har jordbruket sedan en längre tid tillbaka varit befolkningens enda eller åtminstone förnämsta inkomstkälla. De naturliga förutsättningarna för ett vinstgivande jordbruk äro här större än på andra håll, då merendels såväl fastmarken som myrarna äro af god beskaffenhet och afsättningsförhållandena äro goda. Stora marker vinnas här årligen för odlingen genom dikning och röjning, och äfven vinna nya metoder för jordbruksskötseln allt större terräng, oaktadt den jordbrukande befolkningen inom dessa trakter har en mera konservativ läggning.

Inom skogstrakterna har bonden förut varit van att till stor del söka sin bärgning genom tillfälliga förtjänster med timmerdrifning, flottning m. m., och jordbruket har därvid vanligen försumrats. Men då tillfällen till dylika förtjänster alltmer sina ut, börjar bonden i dessa trakter mer och mer ägna sig åt jordbruket och därvid komma till den erfarenheten, att han i ett omsorgsfullt skött jordbruk har sin jämnaste, säkraste och bästa inkomstkälla. Till stor nytta för jordbruket inom dessa områden — kanske i ännu högre grad än på andra håll — hafva de anslag, som lämnas af statsmedel, för myrutdikningarna varit, då här knappast någon annan jord än myrarna är duglig till odling i större skala. På många håll börjar här en stor lifaktighet på jordbruksområdet göra sig gällande, hvilket bådär godt för jordbrukets framtid, då öfver hufvud taget här mycket återstår att göra och förbättra.

Innan jordbruket kommit i det skick, att det kan föda sin man, kunna emellertid de kontanta förtjänsterna ej helt undvaras, och har man i dessa trakter, då andra skogsfortjänster börjat tryta, på de senare åren i rätt stor skala slagit sig på tjärbränning.

Inom fjällregionen har boskapsskötseln från första början varit befolkningens hufvudnäring, gynnad som den är af den rika tillgången på bete under sommarmånaderna. Jordbruket står här ännu på en primitiv ståndpunkt och består hufvudsakligen i afbärgande af de naturliga ängarna, någon potatisodling samt i fruktlösa försök att odla korn till mognad. Äfven här börjar emellertid vakna intresse för ändamålsenligt jordbruk, och skall detsamma och den i förening därmed drifna boskapsskötseln säkerligen äfven här gå en god framtid till mötes, när det inriktas på grönfoder- och gräsodling samt kommunikationerna till och i dessa trakter förbättrats.

Om man beträffande länet i dess helhet närmare ville efterse, på hvilka områden af jordbruket utvecklingen under den gångna femårsperioden företrädesvis gjort sig gällande, så skall man först och främst finna, att landtmännen börjat ägna större uppmärksamhet åt en rätt gödselvård. Torfströ beredes och användes numera i ladugård och stall i stor utsträckning. Gödselns behandling under förvaringen lämnar däremot ännu mycket öfrigt att önska. Inom stora områden af länet kvarstå ännu de både för kreaturs- och gödselvården olämpliga »högfåhusen» med sina under golfvet belägna »gödselkällare». I andra trakter af länet upplägges gödseln utanför ladugårdens väggar utan skydd af tak och väggar. Om sålunda ännu mycket brister, får man dock

erkänna, att äfven på detta område de nya idéerna börja tränga igenom. Här och där rifvas de gamla trägolfven ut och ersättas med cement- eller jordgolf med cementerade gödselrännor. Vid nybyggnad af ladugårdar är det ock numera rätt vanligt, att cementgolf inläggas och gödselhus med tät botten uppföras intill ladugård och stall.

I viss mån kan *åtgången af konstgödningsmedel och kalk* sägas vara en mätare af jordbrukets ståndpunkt, då ett intensivare jordbruk och i synnerhet uppodlingen af myrmarkerna kräfver ett ökad användande af dessa hjälpmedel. Också har konsumtionen af såväl konstgödsel som kalk för jordbruksändamål under de gångna åren gradvis stigit. Några exakta siffror angående de kvantiteter, som åtgått, eller försäljningssummorna föreligga icke, men här kunna anföras de uppgifter, som lämnats från den konstgödselafabrik, som hittills levererat den mesta konstgödseln till länet, och kan därigenom ett omdöme erhållas om storleken af konstgödsel förbrukningen inom länet. Nämda fabrik hade år 1901 försålt konstgödsel till länet för en summa af 33,571 kr. 34 öre och år 1905 för en summa af 86,237 kr. 71 öre. Sålunda hade konsumtionen gått upp 2 1/2 gånger. Med all sannolikhet har hela värdet af använd konstgödsel inom länet år 1905 uppgått till öfver 100,000 kr.

Huru stora kvantiteter kalk årligen förbrukats för jordbruksändamål inom länet, är svårare att exakt bestämma, men enligt approximativa beräkningar hemföras numer årligen cirka 25,000 hektoliter släckt gottlandskalk till Västerbottens hamnar. En stor del bränd osläckt kalk tages ock med järnvägen från mellersta Sverige. I samma mån som kalken blir billigare i inköp och lättare tillgänglig, skall sjelfallet dess användande ökas. Därför må man hälsa med tillfredsställelse den verksamhet, som det nybildade Nordsvenska kalkbruket upptager, då därigenom länets egna kalkstensfyndigheter komma att bearbetas och, såsom det synes, en prima kalk till moderat pris kommer att släppas ut i marknaden. En ytterligare utsikt för billig kalktillgång skulle den väntade inlandsbanan komma att bereda, då genom densamma skulle kunna vinnas transportmöjligheter för de inom vissa delar af Vilhelmina socken befintliga rika kalktillgångarne.

Af viss betydelse för en rätt användning af konstgödselämnen och kalk hafva ock de af hushållningssällskapet anordnade *lokala gödslingsförsöken* varit. Sådana hafva anlagts på skilda orter inom länet, till ett antal af 14 år 1901, 10 år 1902, 10 år 1903 och 18 år 1905.

Inom *växtodlingen* har under den gångna perioden åtskilligt nytt framkommit. Sålunda kan såväl rotfruktsodlingen som grönfoderodlingen sägas hafva kommit in i ett nytt skede. Under det att i gångna tider potatisen ensam inom länet bland rotfrukterna odlades i någon nämnvärd omfattning och rotfruktsodling för kreaturens behof var en fullkomligt främmande sak, har under senare åren odlingen af rofvor, tack vare hushållningssällskapets uppmuntrande af densamma genom anordnande af täfningar med prisutdelning, vunnit allt större utbredning. Vid rationell odling hafva rofvorna lämnat en mycket hög afkastning, såsom bland annat framgår af sällskapets redogörelse för rofod-

lingstäfningarne. Rofvornas betydelse för mjölkboskaps- och svinskötseln börjar allt mera uppskattas.

Beträffande grönfoderodlingen kännetecknas den gångna perioden däraf, att baljväxterna börjat användas tillsammans med hafre såsom grönfoderväxter. Sålunda inköpes numera icke så litet pelusker och vicker till länet. Säkert är dock, att dessa växter ännu icke fått den spridning och den användning, som de förtjäna, då allmänheten ännu icke lärt sig till fullo uppskatta de fördelar, som genom baljväxtodlingen tillskyndas jordbruket och boskapsskötseln.

I fråga om hafreodlingen hafva nya gifvande hafresorter under den gångna perioden blifvit kända och begagnade. Då af gammalt endast finsk utsädehafre och plymhafre kommit i fråga, användes numera i ganska stor utsträckning ligowohafre till grönfoder eller till mognad, och på senaste tid har champion- eller mesdeghafre börjat blifva känd och uppskattad såsom en tidigt mognande hafresort.

Sålunda karakteriseras den gångna perioden af åtskilliga nya uppslag inom växtodlingen. Äfven inom landtmännens egna led hafva nya idéer och strömningar under de senaste åren gjort sig gällande. Landtmännen hafva börjat sammansluta sig till *kooperativa föreningar*, hvilka hufvudsakligen afse gemensamma inköp af direkta jordbruksförnödenheter, men dessutom i allmänhet afse att verka för landtmännens bästa genom tillvaratagande af deras intressen. Det har visat sig, att man genom dessa föreningar kunnat förskaffa sig ganska goda varor för landbruket till moderata priser, och äfven har föreningsrörelsen fört med sig en större lifaktighet och ett större intresse för jordbruket. Också har föreningarnes antal raskt ökats, och de en gång bildade föreningarne hafva så småningom mer och mer utvecklats. Vid 1902 års slut funnos endast 3 föreningar i verksamhet, år 1903 hade antalet redan stigit till 15, år 1904 till 23, och vid 1905 års slut funnos 36 föreningar, som organiserats och sedan hos Konungens Befallningshafvande erhållit registrering. Medlemsantalet i samtliga föreningar uppgick vid sistnämnda tidpunkt till ungefär 1,500 och föreningarnes sammanlagda omsättning under sista året till öfver 150,000 kr.

En följdriktig utveckling af föreningsrörelsen måste blifva den, att landtmannaföreningarne sammansluta sig sinsemellan till ett hela länet omfattande förbund. Först då blir organisationen genomförd, först då vinner den tillbörlig styrka. Någon sådan hela länet omfattande sammanlutning har ej under femårsperioden blifvit fullbordad, men hafva därunder förberedande åtgärder vidtagits, som dock först efter periodens utgång ledt till slutlig lösning af frågan.

I ett län, beläget under en så nordlig breddgrad som Västerbottens län, är det tydligt, att *vädertecksförhållandena* skola spela en synnerligen afgörande roll med afseende på skördarne. Då sommaren, under hvilken skörden skall växa upp och mogna, här är så kort, är det af största vikt, att utsädet så tidigt som möjligt på våren kommer i jorden och att växten icke försenas genom käle och otjänlig väderlek, enär grödan i annat fall blir utsatt för den på hösten tidigt inträdande frosten och kylan.

År 1901 var nederbörden betydligt under den normala. Snöfallen under månaderna januari—april voro med hänsyn till länets nordliga läge rent af anmärkningsvärda till följd af sin ringhet, och under vår- och sommarmånaderna blef regnnederbörden lika sparsam. Först under senare hälften af oktober föll något ymnigare regn, men till följd af hela den föregående vinterns snöfattigdom och sommarens brist på regn hade vattenmassan i alla vattendrag och brunnar så betänkligt utsinat, att något liknande ej inträffat i mannaninne. Temperaturen under nämnda år var i medeltal ej så litet högre än under de närmast föregående åren. Någon nattfrost inträffade ej, åtminstone ej i kustlandet, förr än natten mellan 3 och 4 september, då termometern å frostländigare ställen visade — 4°. Vintern inträdde i början af november, och första snön blef kvarliggande. Åska förekom ett par gånger i juni och den 16 augusti.

År 1902 var ett från jordbrukssynpunkt sorgligt år. Flertalet af länets till mogen ålder komne jordbrukare minnas knappast ett svagare år. Till och med nödåret 1867 lämnade en därmed jämförelsevis ymnig och välbärgad foderskörd, men år 1902 förstörde regn och vattenflöden en betydlig del af den sparsamt tillämnade foderskörden, synnerligast inom lappmarkssocknarne, där äfven potatisskörden blef så godt som värdelös. Under januari var nederbörden ymnig, men sedan obetydlig ända till midten af juli, då riklig nederbörd under låg temperatur började och fortsatte så godt som oafbrutet till in i september, då torr väderlek inträdde med klara och kalla nätter och stundom ända till — 9°. Å vissa trakter i lappmarken nedbäddades den ännu kvarstående sädes- och rotfruktsgrödan under ett ymnigt snötäcke. Snötillgången under återstoden af året var ytterst ringa, men isbildningen stark. Västra Kvarken var redan i början af december trafikabel mellan Holmön och fastlandet.

År 1903 lämnade ej fullt så dålig skörd som föregående året, men den kalla och regniga sommaren inverkade likväl menligt på årsväxten och orsakade, att skörden såväl till kvantitet som till kvalitet blef underlägsen den, som under vanliga förhållanden kan vinnas. Temperaturen under sommaren var sällan högre än + 12 å + 15°. Åska förmärktes två gånger under juni och tre gånger under juli. Den 4 oktober märktes i Umeå och dess omnejd ett ganska starkt jordskalf. Egentlig snövinter inträdde ej förr än den 22 november.

År 1904 utmärktes af en blid och vacker vinter, hvilken efterföljdes af en sommar med otillräcklig värmegrad för en normal utveckling af sädesgrödan under den korta växttid, nordens sommar anvisar. Detta ogynnsamma förhållande utjämnades dock något inom länets mera kultiverade delar genom den jämförelsevis varma väderlek, som inträffade under senare delen af augusti och början af september månader, hvarvid den del af grödan något förbättrades, som ej redan skadats af nattfroster eller i förtid afmejats på grund af fruktan för sådana.

1905 års nederbörds- och värmeförhållanden blefvo i förhållande till de föregående åren särdeles goda, och landtmännen fingo i allmänhet glädja sig åt en god skörd. Ett och annat klagoljud från aflägsnaste fjällbygden om svag

skörd och tryckta förhållanden förspordes väl, men svag skörd förekommer nog i regel å vissa trakter, och tryckta ekonomiska förhållanden, tillkomna under flera missväxtår och genom minskade arbetsförtjänster ifrån skogshandteringen, undanröjas ej på ett år.

Skörderesultaten under femårsperioden hafva ställt sig sålunda:

År.	Spannmål och potatis.	Foder.
1901.	Medelmåttig.	Medelmåttig.
1902.	Otillräcklig.	Nästan tillräcklig, men i lappmarken otillräcklig; hela sköden mindre väl bärgad till följd af ogynnsam väderlek.
1903.	Nästan tillräcklig, dock i inre landet otillräcklig.	Nästan tillräcklig, men illa bärgad och delvis förstörd af regn.
1904.	Medelmåttig.	Medelmåttig.
1905.	Nära god.	Nära god.

I korntal räknadt ställa sig skörderesultaten under femårsperioden sålunda:

År.	Höstråg.	Värråg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Potatis.
1901	9 28	6 52	7 30	6 39	7 43	8 20
1902	5 94	2 65	3 31	0 78	3 89	4 61
1903	7 27	2 23	5 49	2 41	5 53	8 16
1904	6 98	5 68	5 46	—	5 57	6 47
1905	8 50	5 11	7 41	6 28	8 07	9 10

Angående utsäde och skörd får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till tabell D, (sid. 14), hvilken grundar sig på de genom hushållningssällskapet försorg insamlade statistiska uppgifterna.

Åtgärder för direkt befrämjande af jordbruket. Agonomiskt biträde har under hela femårsperioden stått länets jordbrukare till buds och flitigt anlitats. Förutom statens landbruksingenjör och de extra landbruksingenjörer, som varit till hans hjälp beordrade, har af hushållningssällskapet och landstinget afönats en länsagronom, en extra länsagronom och en dikningsförman.

Statens landbruksingenjör har under den gångna femårsperioden varit strängt upptagen med upprättande af afdiknings-, vattenaflednings- och sjösänkingsplaner på grund af Landbruksstyrelsens förordnande, men delvis äfven på grund af förordnande från Konungens Befallningshafvande inom länet. De flesta förrättningar hafva afsett afdikning af frostförande marker, till hvilket arbetes utförande anslag af statsmedel beviljats. Enligt de af landbruksingenjören till Landbruksstyrelsen ingifna årliga redogörelserna för hans verksamhet har för afdikningsförslagens uppgörande å frostförande marker af honom under den gångna femårsperioden följande antal frostminskningsföretag blifvit handlagda:

År.	Antal förrättningsställen.	Antal förrättningsdagar.	Vattenbefriad	Beräknad	Statsanslag.
			areal.	kostnad.	
			Hektar.	Kronor.	Kronor.
1901	37	92	3,058.19	287,048.00	142,350
1902	44	92	4,261.87	410,453.00	203,800
1903	57	86	3,630.15	367,855.00	181,950
1904	45	135	3,660.30	386,884.00	192,350
1905	75	135	4,536.05	498,765.93	243,550
Summa	258	540	19,146.56	1,951,005.93	961,000

och hafva dikningskostnaderna och anvisade statsanslag per hektar under samma tid uppgått till:

År	Dikningskostnad.	Anvisadt statsbidrag.	Statsbidrag i % af den beräknade kostnaden.
	Kronor per hektar.		
År 1901	91.59	46.93	49.62
» 1902	92.85	45.15	48.62
» 1903	85.51	42.05	49.18
» 1904	97.84	48.09	49.15
» 1905	97.49	47.45	48.67

Som rekvisitioner på biträde af landbruksingenjör inom länet varit så talrika, att en förrättningsman ej kunnat medhinna mera än en tredjedel af de årligen begärda förrättningarne, och dessutom ett ganska stort antal rekvisitioner från nästföregående år kvarlegat hos Landbruksstyrelsen, har nämnda styrelse i mån af tillgång förordnat landbruksstipendiater att inom länet tjänstgöra såsom extra landbruksingenjörer eller såsom medhjälpare åt den ordinarie distriktsinnehafvaren. De af nämnda extra landbruksingenjörer å eget ansvar handlagda förrättningar utgöra under den förflutna femårsperioden:

År	Antal förrättningar.	Antal förrättningsdagar.	Handlagd areal. Hektar.
År 1901	16	27	651
» 1902	36	52	1,603
» 1903	29	79	2,300
» 1904	89	164	6,104
» 1905	90	220	12,500
Summa	260	542	23,158

Af dessa tabeller framgår, att betydliga arealer mark inom länet varit föremål för *utdikning*. Att frostminskningsanslagen gjort en ofantligt stor nytta inom hela länet, är ett allmänt känt faktum. För att uppehålla och förbättra sina hemman äro de små hemmansägare tvungna att anlita statens hjälp i form af frostminskningsanslag. De arbeten, som med bidrag af dessa medel nu utföras, underhållas äfven i allmänhet väl, då odlingen i regel vidtager, omedelbart

efter det dikningen blifvit fullbordad. Så var ej förhållandet förr, då anslag för frostminskning endast erhöles för sådana marker, hvilka voro till odling mindre tjänliga. Dessa marker voro då vanligen belägna i utkanterna af hemmanen och byarna, ofta nog långt ifrån kommunikationsleder. Att dikningen å dylika marker vanligen fått förfalla, är mindre underligt, då dels dessa icke varit lämpliga för odling, dels något underhåll för framtiden icke blifvit intressenterna ålagdt.

Några *sjösänkingsarbeten* af större omfattning har under den gångna femårsperioden icke förekommit, men väl reglering af vattenståndet i en del smärre sjöar och vattendrag, oftast i samband med utförda afdikningsarbeten.

Täckdikning med rör har endast förekommit på ett par ställen, emedan dessa anses för dyra. Till täckdikning användes oftast gärdsel eller sten.

Under den gångna perioden har icke något företag blifvit utfördt med lån från den s. k. *odlingslånefonden*, beroende mest därpå, att dessa lån bäst passa för större egendomar, och sådana endast i mycket ringa antal finnas här i länet.

Inom detta vidsträckt län finnes naturligtvis mycken jord, som icke direkt lämpar sig för något slags jordbruk, men här finnes i allt fall tillgång på odlingsbar jord så stor, att den kan anlås till mer än tjugu gånger den inom länet redan odlade jordens ytvidd. En väsentlig del af denna obegagnade odlingsjord utgöres af s. k. bergjord, en visserligen något stenbunden och mera svårbruten, men på finjord och mullämnen rik jordmån af ganska högt odlingsvärde. En stor del af dessa framtida odlingsstrakter ligga dock långt från kommunikationsleder och kunna därför endast efter förbättring i kommunikationer komma till full användning.

Såsom en egendomlighet må anföras, att flere mossar, för hvilka afdikningsförslag uppgjorts och hvilkas sammansättning enligt verkställda analyser befunnits vara sådan, att de icke ansetts odlingsbara, och hvilkas odling aldrig skulle hafva tillrädts söderut, här uppe gifvit goda skörderesultat. Detta torde än mera hädanefter blifva händelsen, i fall staten beviljar billigare frakter för jordförbättringsmedel på järnvägar. De flesta byar och lägenheter invid kommunika-

Tab. D.

Utsäde och skörd i Västerbottens län åren 1901—1905.

År.	Utsädesbeloppet.								Skördebeloppet (utan afdrag för utsädet).										
	Råg.		Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Potatis.	Lin och hampa: frö.	Foder-växter.	Råg.		Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Potatis.	Andre rot-frukter.	Lin och hampa.		Gräs och andra foderslag.	
	Höst.	Vår.							Höst.	Vår.						Frö.	Spånadsämne.	Frö.	Hö.
	Hektoliter.								Hektoliter.								Deciton.		
1901	1,156	97	52,457	14,845	1,337	45,206	226	207	8,140	433	283,607	29,297	6,243	248,062	1,555	—	996	7	1,104,605
1902	1,192	101	54,742	16,449	1,392	53,945	181	252	3,681	179	137,695	grönfoder	3,220	181,246	1,798	—	641	—	1,108,523
1903	1,205	109	55,579	17,075	1,318	56,582	164	248	5,151	248	194,379	1,505	4,884	281,064	7,752	—	700	—	1,069,736
1904	1,187	93	56,226	17,789	1,382	59,167	140	254	5,210	244	207,983	grönfoder	5,997	300,810	14,175	—	611	—	1,092,990
1905	1,242	111	58,062	17,852	1,587	59,397	118	274	7,038	567	308,371	4,480	8,204	414,911	22,112	—	555	—	1,203,525

tionsleder hafva redan minst en gång erhållit anslag från den s. k. frostminskningsfonden, och den tid torde ej vara långt aflägsen, då de hufvudsakligaste förrättningarna komma att äga rum inom lappmarkssocknarne. Ehuru jordmänen inom lappmarkerna är öfvervägande mager, mest bestående af sand och grus, mindre ofta af lera, förekomma dock på många ställen förutsättningar för ett tämligen högt uppdrifvet jordbruk, synnerligast boskapsskötsel. Men hittills hafva såväl jordbruket som boskapsskötseln varit hämmade i sin utveckling, hvartill flere orsaker bidragit, såsom bristen på kommunikationer, befolkningens åskådningssätt och yttre förhållanden, därvid icke minst den missriktning, som trävaruindustrien medfört därigenom, att en mängd hemman öfvergått till trävarubolagen med full äganderätt. Jordbruket har härigenom kommit att, synnerligast inom en del lappmarkssocknar, föra en tynande tillvaro, fattigdomen har ökat och befolkningen råkat i ytterligt beroende af nämnda industri.

Länets landbruksskola, som varit förlagd å Yttertafle egendom till och med oktober månad 1905, flyttades den 1 november samma år till af hushållningssällskapet inköpta hemmanet $\frac{11}{48}$ mantal nr 1 Brattby i Umeå socken, hvarest nya och ändamålsenliga byggnader på hushållningssällskapets bekostnad uppförts. Denna skola, som är belägen invid bibanan Umeå—Vännäs, cirka 6 kilometer från Spölands station, har ett utmärkt läge i en folkrik bygd, och hafva vid densamma knutits stora förhoppningar, att den nya förläggningen skall för länet i dess helhet medföra vida större gagn af skolan, än som tillfördes länet, då skolan var förlagd vid den för ändamålet mindre lämpliga egendomen vid Yttertafle. Denna sistnämnda fastighet, som ägdes af landstinget, är nu försäld, och af köpeskillingen för densamma hafva af landstinget till den nya skolans upprättande skänkts 10,000 kr., hvarjämte landstinget för samma ändamål beviljat ett räntefritt lån af 27,000 kr., att af hushållningssällskapet disponeras, så länge landbruksskolan af hushållningssällskapet uppehålls.

Sedan landbruksskolan på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 7 juni 1901 från och med hösten 1901 ombildats från tvåårig till ettårig läroanstalt, har förr rådande svårighet att erhålla tillräckligt antal lärlingar upphört, och ansökningar till lärlingsplatser hafva sedan dess stundom inkommit till tredubbla antalet, mot hvad som kunnat beviljas, och sökandena hafva alltid utgjorts af hemmansägare eller hemmansägaresöner, under det att elevplatserna förr endast undantagsvis kunde besättas med sådana, som hade verkligt landbruk såsom lefnadsmål.

Kemiska stationen har under femårsperioden varit i verksamhet på samma sätt som under föregående femårsperioden, men till följd af föreståndarens under sista året inträffade sjukdom och sedermera död har denna verksamhet nu upphört, samt förberedelser vidtagits för att ordna frågan på annat sätt.

Mönsterjordbruk till ett antal af 8 hafva genom hushållningssällskapets förvaltningsutskotts försorg under åren 1903 och 1904 anordnats i länets kustland, sedan en för länets framåtskridande intresserad person därför donerat 36,000 kr. att utgå under åtta års tid, med 8,000 kr. under det första och 4,000 kr. under hvart och ett af de öfriga.

Studieresor hafva under de två sista åren varit anordnade till södra och mellersta Sverige för 11 landbrukare hvarterdera året. Lusten att delta i dessa resor har visat sig synnerligen liflig, men på grund af begränsade tillgångar har endast ett fåtal af dem, som anmält sig att delta, kunnat därtill antagas.

För trädgårdsskötseln upphjälpande hafva under femårsperioden inom hvar sitt distrikt 2 länsträdgårdsmästare varit verksamma, och hafva desse under denna tid utfört följande arbeten:

	Planterade träd m. m.	Hemförskrifna träd m. m.	Uppgjorda ritningar till trädgårdsanläggningar.
År 1901 i Södra distriktet	5,521	4,762	10
i Norra »	9,311	5,839	21
» 1902 i Södra »	4,050	5,626	9
i Norra »	7,103	4,072	8
» 1903 i Södra »	5,845	2,721	8
i Norra »	4,515	2,794	10
» 1904 i Södra »	3,272	2,046	6
i Norra »	8,266	4,741	12
» 1905 i Södra »	3,184	2,634	7
i Norra »	4,823	4,742	6
Summa	55,890	39,977	97

Möten och utställningar. År 1901 deltog länet uti det nittonde allmänna svenska landbruksmötet i Gäfle samt i industri- och slöjdtställningen därstädes, därvid 25 af länets mejerier tillerkändes 2 hederspris, 8 första, 14 andra och 6 tredje pris. Ett vid samma möte arbetande västerbottniskt ostmejeri tillvann sig äfven stor uppmärksamhet och tillerkändes första pris, silfvermedalj. Dessutom prisbelönades vid landbruksmötet från länet utställda fjällboskap, höns, sädesprof, lin, gurkor och meloner, lax, konserverad röding, fisknät och landtmannaritningar, hvarförutom vid den samtida industri- och slöjdtställningen i Gäfle 11 silfver- och 39 bronsmedaljer med tillhörande diplom samt 79 hedersdiplom tillerkändes utställare från Västerbottens län.

Priset på spannmål och potatis liksom på förnödenheter i allmänhet är mycket olika inom olika delar af länet och ställer sig naturligtvis dyrare, ju längre varorna skola fraktas efter landsväg från kusten eller järnvägen. Inom kustlandet hafva prisen varit ungefär följande, i kronor:

År.	Potatis pr hl.	Rågmjöl pr 100 kg.	Rågsikt pr 100 kg.	Kornmjöl pr 100 kg.	Hvetemjöl pr 100 kg.
1901	3.70	21.96	24.00	24.63	27.90
1902	3.69	21.63	24.00	24.66	29.12
1903	3.94	21.00	24.50	25.16	28.62
1904	3.95	21.41	24.50	25.33	28.12
1905	3.95	21.91	24.00	25.00	28.00

Dagsverksprisen hafva varit för man vår- och sommartid 1 kr. 75 öre till 3 kr. samt höst- och vintertid 1 kr. 50 öre till 2 kr. 50 öre, och för kvinnor vår- och sommartid 1 kr. till 1 kr. 75 öre samt höst- och vintertid 75 öre till 1 kr. 25 öre. Tjänstehjonslönerna hafva varierat för dräng

från 150 kr. till 350 kr. samt för piga från 80 kr. till 150 kr. jämte husrum och kost. Priset för ett ökedagsverke har varit 3 till 6 kronor.

B) Boskapsskötseln. Uppfödning af nötkreatur och tillgodogörande af dessas produkter är gifvetvis en aflänets allra viktigaste näringar, och boskapsskötselns höjande har i följd häraf varit föremål för hushållningssällskapets synnerliga intresse. Allmänt har man numera kommit till insikt om, att den i länet inhemska rasen, den s. k. fjällrasen, är den för orten lämpligaste, då den lämnar större afkastning än andra här förekommande raser samt dessutom lämpar sig bättre för klimatet och har större förmåga att tillgodogöra sig det å de vidsträckta betesmarkerna befintliga betet samt lättare kan reda sig med mindre riklig utfodring. I följd häraf har äfven under denna period fortsatts med anskaffande af stamtjurur af omförmälda ras, hvaraf 10—13 om året inköpts från Jämtland, hvilket medfört en betydande förbättring och jämnhet i afveln.

De i förra femårsberättelsen omförmälda *nötboskapspremieringarne* hafva fortgått efter oförändrad plan och hafva utställda och premierade djur inom länet under åren 1901—1905 utgjort:

År.	Utställda djur.			Däraf premierade. %	Stambokförda.		Stamtjurur.	Utdelade premieringspris.			Premieringskostnad. Kr.
	Han-djur.	Hon-djur.	Sa-djur.		Han-djur.	Hon-djur.		Frisedlar. Kr.	Silfvermedaljer.	Bronsmedaljer.	
1901	38	687	725	80.0	8	48	33	906	6	85	8,309
1902	57	1,424	1,481	69.2	16	129	45	962	3	32	8,417
1903	69	1,177	1,246	64.4	22	130	49	1,240	2	33	9,321
1904	69	1,445	1,514	59.4	11	156	49	1,416	6	45	10,982
1905	68	691	759	84.1	14	72	48	1,586	9	104	8,763

Hästafveln har under femårsperiodens lopp haft till mål att utbilda en nordsvensk eller norsk ras. Haldblodsafveln har endast försöksvis förekommit med föga framgång. De i länets fjällsocknar förekommande ardennerkorsningarna torde äfven komma att så småningom försvinna, så att enhet i afveln uppnås. Från år 1904 hafva hästpremieringarna ordnats i full öfverensstämmelse med Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 23 november 1900. År 1902 inköptes från Norge 2 fullgoda afvelshingstar, och år 1904 förvärfvade sig hushållningssällskapet rättighet att å hingstuppfödninganstalten Vången årligen få uppställa 2 hingstfölar. År 1905 lämnades af landstinget 3,000 kronor i årligt anslag under tre år för ytterligare hingstrekrytering. För att till afvel så länge som möjligt få bibehålla de verkligt afvelsdugliga stona har premieringsnämnden skaffat sig rättighet att, där anledning finnes, premiera äfven öfver elfva år gamla ston.

Svinafveln kan icke sägas hafva gjort afsevärda framsteg, och äro tyvärr exemplen på förståndigt ledd svinafvel alltför få, hvarför de saluhållna grisarne blifva dyra. Vid 1902 års vintersammankomst anvisade hushållningssällskapet 2,500 kronor för svinafvelns förbättrande, och inköptes år 1904 16 stycken fargaltar af stora yorkshirerasen. Dessa

äro sålda mot skyldighet att under tre år användas till afvel mot fastställd språngafgift.

Fårskötseln omfattar ett ej ringa antal får med skötsel efter vanlig norrlandsmetod. År 1901 inköptes genom hushållningssällskapet 10 stycken baggar af ren cheviotras från Roma och försåldes inom länet.

Hönsskötseln har ej förr än år 1903 varit omnämnd i hushållningssällskapets årsberättelse. Detta år beslöts inköp af afvelsagg, och hafva under åren 1904 och 1905 öfver 3,000 afvelsagg inköpts från framstående hönsgårdar med hvit leghornsräs. Smärre afvelsgårdar finnas numera inom länet, och snart blifva de byar fåtaliga, där man icke finner hönsskötseln representerad såsom den mindre jordbrukarens goda medhjälpare i ekonomien.

Enligt de till Sveriges officiella statistik lämnade under-
rättelser har *kreatursstocken* inom länet under femårsperioden varit följande:

År.	Hästar.		Nötkreatur.				Får och lamm.	Getter.	Svin.	Fjäderfä.	Renar.
	Öfver 3 år.	Under 3 år.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.					
1901	13,610	1,855	101	1,653	61,260	11,614	68,908	3,089	8,371	26,921	28,700
1902	13,638	1,810	90	1,589	57,819	10,874	58,738	2,634	8,324	26,905	27,400
1903	13,494	1,837	95	1,601	56,772	10,403	53,547	2,136	9,432	31,525	28,800
1904	13,450	2,008	92	1,697	57,238	10,889	50,161	2,149	10,084	35,172	25,406
1905	14,132	2,243	94	1,749	59,501	11,989	51,353	3,424	11,263	37,090	31,294

Mejeriushållningen. Såsom nedanstående tablå visar, hafva under femårsperioden såväl mejeriernas antal som mängden af till mejerierna aflämnad mjölk något nedgått. Detta förhållande får dock ej anses såsom ett bevis om nedgång i länets mjölkproduktion. Länet's mejerier tillverka hittills så godt som enbart delikatessost, s. k. burtraskost, som till följd af sitt jämförelsevis dyra pris har en begränsad åtgång.

Smörproduktionen i hemmen har underlättats genom ett allmännare begagnande af handseparatorer, och, när kommunikationerna förbättrats, torde skogsbygdens bekvämaste mejerisystem, gräddleverans, komma att göra framsteg. En betydande smörhandel bedrifves nu af alla landthandlande, och hushållningssällskapet söker genom undervisning i smörtillverkningen få kvalitén höjd, hvilket nog kommer att medföra högre pris än det nuvarande, som växlar mellan kr. 1.40—1.70 pr kilogram.

I efterföljande tablå lämnas redogörelse öfver mejeri-handteringen under åren 1901—1905:

År.	Antal mejerier.	Inlämnad mjölk. Kg.	Tillverkad ost. Kg.	Medelpris pr kg. i kr.		Hela värdet. Kronor.
				Mjölk.	Ost.	
1901	30	3,218,334	287,499	0.09	1.01	289,650.06
1902	29	3,151,314	—	0.09	—	283,618.26
1903	27	2,839,305	—	0.092	—	261,216.06
1904	26	2,734,886	—	0.095	—	259,814.17
1905	28	3,040,869	262,459	0.09	1.04	273,678.21

Renskötseln har inom länet varit i djupaste förfall, men har under perioden börjat förbättras, hvartill bidragit de för lappbyarne utfärdade byordningarna samt tillsynen öfver dessa byordningars efterlefnad.

Denna förbättring har fortgått, så att klagomål öfver skadegörelse af lapparnes renar å bofastes gröda, hvilka under förfallets tid voro allmänna från nästan hvarenda bofast i de trakter, som länets lappar besökte med sina hjordar, kunnat under nu tilländalupna femårsperiod räknas till mera enstaka undantagsfall.

Men med renskötselns ordnande hafva andra klagomål framträdt, och dessa komma nu från lapparnes sida. Medan renarne fingo året om springa i obunden frihet, voro lapparne aldrig utsatta för åtal för skadegörelse å bofastes gröda, emedan det var omöjligt att utröna, hvilkens renar som förorsakade skadan. Men sedan numera hvar och en blifvit tvungen att taga vård om sina renar på eget betesfjäll och kontroll öfver renägaren sålunda blifvit möjliggjord för de bofaste samt åtal mot lappar med yrkande om skadeersättning på grund häraf ett par gånger väckts inom länet, hafva lapparne mera börjat känna obehaget af de utängesslätter, som litet hvarstades inom deras betesfjäll finnas insynade under hemman och nybyggen å trakter, hvarest på grund af 1 mom. 14 § lapplagen lapparne äro ersättningsskyldige för af deras renar under juni, juli eller augusti månader förorsakad skada. En ganska allmän klagan har därför förnummits bland de nomadiserande lapparne, därvid yrkanden uppstått dels om borttagande af denna ersättningsskyldighet och dels om ökad utrymme för renarne. Detta senare önskemål höll sig emellertid i början inom rimlighetens område, till dess en lappkvinna, vid namn Elsa Laula, våren 1904 tog frågan om hand. Hennes sträfvan går ut på, att alla bofaste ofvan den s. k. odlingsgränsen skola undanflyttas, på det att lapparne må lämnas tillfälle att där idka jordbruk och renskötsel samtidigt eller efter fritt val.

Att lapparnes betesmarker på ett eller annat sätt utvidgas, så att deras ersättningsskyldighet i fjällbygden blir mindre tryckande, är nog en nödvändighet, men att helt och hållet borttaga den eller att inlösa all mark därstädes och undanflytta samtliga bofaste därifrån skulle vara att vidtaga alltför vidt gående åtgärder. Sådana åtgärder skulle, utom den orättvisa, de innebure mot de bofaste, lända till stort förfång för jordbruket, ty genom ersättningsskyldighetens borttagande icke blott försvårades jordbrukets utöfvande, utan på somliga ställen skulle det alldeles omöjliggöras, och genom de bofastes undanflyttande till förmån för nomadlapparne skulle mycket i dessa trakter å jordbruket och dess förbättrande nedlagdt arbete vara bortkastadt, emedan nomadlapparne äro alltför fåtaliga och ovana vid jordbruk och sakna nödig kunskap om jordbrukets skötsel. Äfven renskötseln, som lapparne under inga villkor lära vilja fransäga sig, skulle säkerligen komma att lida, om den skulle allmänt idkas jämsides med jordbruk, ty renar behöfva vakt mot fiender och ständig uppsikt för att icke blifva skadedjur på bondens gröda, och vårdaren bör därför hela året om följa dem. Men för denna vård skulle han blifva tvungen att mestadels vistas på trakter,

långt aflägsna från det hemman, som genom de bofastes undanflyttande tilläfventyrs kommit i hans ägo. Fara vore, att han underlät renskötseln och stannade hemma. Det har också visat sig, att nomadlappar, som idka jordbruk samtidigt, stanna i hemmet och lämna renarne vind för våg under långa tider, då det bäst behöfs vård om dem.

Under den gångna perioden hafva rofdjur och sjukdomar, mest klöfsjuka, årligen förorsakat skada bland renhjordarne inom länet, dock icke i någon högre grad. Renskötselns värsta fiende är »flen», d. v. s. den isskorpa, hvilken somliga år vid vinterns inbrott lägger sig öfver marken och gör renlafven oåtkomlig för renen. Denna fiende är svårare än både varg och järf, ty mot den finnes ingen hjälp. De trakter, länets lappar vintertiden besöka med sina hjordar, hafva under hela perioden varit förskonade från sådan isskorpa, och renstocken, som under 1890-talet var i stark tillbakagång, har sedan dess i betydlig grad förökats. Sålunda belöpte sig, enligt lapparnes uppgifter, hela renantalet, hvilket år 1890 nedsjunkit till 16,239 stycken, vid 1905 års slut till 25,207 stycken och, då man vet, att lapparne, när de lämna dessa uppgifter, icke medräkna under året födda kalvvar, torde verkliga antalet renar inom länet vid denna tid icke öfverskattas, om man antager, att det uppgick till minst 30,000.

Vikten af under perioden försåldt renkött kan beräknas till ungefär 200,000 kg., hvilket betingat ett pris af 70 å 80 öre per kilogram. Priset å renoxar har växlat mellan 30 och 35 kr. och på renkor mellan 18 och 25 kr.

C) **Husslöjden.** Vid länets centralslöjdskola har undervisningen fortgått med ett lärjungeantal af 14 efter samma metod som under flere föregående femårsperioder. Den kringresande slöjdundervisarens verksamhet upphörde år 1902, men i stället tillsattes år 1903 en kringresande undervisarska i hemslöjd, hvilkens arbete fortgått och omfattats med stort intresse af befolkningen.

Statens slöjdinspektör V. Nordin har förrättat årliga inspektioner vid länets slöjdskolor, därvid inspektioner skett växelvis vid de olika skolorna; åren 1901 och 1902 har samme man, en månad hvartdera året, i Umeå vid central-slöjdskolan hållit undervisningskurs för utbildande af slöjd-lärare.

Slöjden vid folkskolorna omförmäles här nedan under rubriken Folkundervisning.

D) **Skogshushållning och trävarurörelse.** Bland de allmänna skogarne intages med afseende å både omfattning och ekonomisk betydelse det främsta rummet af *kronoparkerna*. Deras fördelning inom de olika reviren inom länet framgår af följande öfversikt:

R e v i r.	Aulal.	Skogsmark.	Impediment.	Af enskilda disponerade inägor.	Summa.
		Hektar.	Hektar.		
Jörns	73	58,508.55	24,649.06	—	83,157.61
Norsjö	55	63,011.40	26,640.16	—	89,651.56
Burträsk	55	20,708.88	9,427.08	—	30,135.96

R e v i r.	Antal.	Skogsmark.	Impediment.	Af en-	Summa.
		Hektar.	Hektar.	skilde dis-	
				ponerade	
				inägor.	
				Hektar.	
Degerfors	64	43,254.13	15,166.95	122.58	53,543.66
Norra Lycksele	14	92,301.61	35,674.26	20.05	127,995.92
Södra Lycksele	17	75,399.84	16,539.19	125.55	92,064.58
Åsele	26	82,355.56	19,191.78	109.93	101,657.27
Sorsele	4	22,873.00	16,951.36	—	39,824.36
Stensele	6	88,017.94	67,916.07	27.01	155,961.02
Vilhelmina	21	75,496.33	38,067.94	140.03	113,704.30
Fredrika	10	57,589.14	17,887.23	23.29	75,499.66
Björholms	61	23,193.99	14,403.27	151.96	37,749.22
Summa	406	702,710.37	302,514.35	720.40	1,005,945.12

Virkesförsäljningen från kronans skogar har hufvudsakligen skett å auktion inför Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande. För att såvidt möjligt höja konkurrensen och för att gifva virkesspekulanter tillfälle att vid själfva auktionen afgöra, hvem som stannar för högsta anbudet, har från år 1903 den förändringen vidtagits, att höstens stora virkesauktion hållits å endast ett ställe, nämligen inför Länsstyrelsen och ej, såsom förut skett, samtidigt i landsorten, hvarjämte bestämts, att med uteslutande af de skriftliga anbuden endast muntliga anbud skulle få afgifvas.

Beträffande *prisförhållandena* inom trävaruindustrien torde kunna bemärkas, att i den jämna prisstegringen hade under de senare åren af förra femårsperioden till och med år 1900 inträffat ett prisfall, hvilket antagligen varit förorsakadt af den i föregående berättelse omnämnda vidtomfattande stormfällningen af skog, som vållade öfverproduktion. Detta prisfall blef emellertid kortvarigt, i det att en stegring inträffade redan under slutet af år 1901, som fort-

satte under åren 1902 och 1903. Sedermera inträdde åter prisfall under år 1904 och en del af 1905, hvarefter slutligen prisen under senare delen af samma år åter hastigt började stiga. Huru dessa växlingar inverkat på medeltalsprisen per träd å det inför Länsstyrelsen sålda virket, framgår af nedanstående uppställning, utvisande medelpriset för försåldt träd, i kronor:

Revir.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Jörns	2.50	3.45	3.73	3.95	3.47
Norsjö	3.07	3.90	2.77	5.10	3.40
Burträsk	1.37	1.64	2.16	2.67	1.78
Hällnäs skol-	—	—	—	—	2.60
Degerfors	1.20	1.61	2.88	2.20	1.99
Norra Lycksele	3.32	5.56	5.01	3.19	3.39
Södra Lycksele	2.57	3.49	4.26	2.89	2.96
Åsele	2.73	3.70	5.23	2.88	4.60
Sorsele	2.79	4.29	2.24	2.82	2.78
Stensele	1.41	2.1	2.71	2.99	3.07
Vilhelmina	2.19	4.31	3.55	2.56	3.82
Fredrika	3.56	4.19	6.20	4.32	4.51
Björholms	0.61	1.82	1.90	1.90	2.00

Uti föregående femårsberättelser antydda sammanslutning mellan sågverksägare för att vid köp af kronans virke minska konkurrensen kan, om sådan under senast förflutna period förefunnits, sägas hafva varit utan nämnvärdt inflytande, i det att konkurrensen varit synnerligen god inom de flesta revir, kanske dock mindre tillfredsställande inom Jörns, Norsjö och Burträsk's revir. Åsele och Fredrika revir kunna särskildt bemärkas för höga pris å virket, betingade förutom af liflig konkurrens äfven af anmärkningsvärdt stora dimensioner.

Öfver *bruttoinkomsten af kronans skogar* lämnas redogörelse i nedanstående *tabell E*, däri virkesmassan och är angifven:

Tab. E. *Bruttoinkomsten af kronans skogar i Västerbottens län, åren 1901—1905.*

R e v i r.	År 1901.		År 1902.		År 1903.		År 1904.		År 1905.	
	Virkesmassa. Kbm.	Inkomst. Kronor.	Virkesmassa. Kbm.	Inkomst. Kronor.	Virkesmassa. Kbm.	Inkomst. Kronor.	Virkesmassa. Kbm.	Inkomst. Kronor.	Virkesmassa. Kbm.	Inkomst. Kronor.
Jörns	25,108.7	68,446.01	31,491.9	122,584.58	37,896.6	123,629.33	29,285.7	77,504.05	41,362.2	152,114.35
Norsjö	51,516.6	134,901.68	41,770.0	175,932.40	42,830.0	168,275.39	33,458.4	138,634.49	33,061.8	77,012.55
Burträsk	6,315.4	15,798.74	12,653.0	32,573.22	12,313.9	45,941.40	4,104.1	7,673.32	19,244.9	46,572.80
Hällnäs skol-	—	—	—	—	—	—	—	—	1,288.3	5,336.85
Degerfors	24,784.1	35,685.01	40,643.0	89,107.99	38,423.8	129,643.73	38,619.1	101,748.92	40,884.0	111,477.77
Norra Lycksele	47,016.1	205,521.67	57,425.5	337,796.62	49,572.3	293,769.41	70,961.6	431,739.81	123,690.9	469,235.06
Södra Lycksele	54,132.7	188,043.22	39,649.2	186,195.45	32,551.4	181,791.63	32,931.3	143,571.75	35,285.7	135,556.76
Åsele	55,599.5	246,187.14	40,033.6	302,061.04	76,894.9	434,019.35	56,843.6	234,662.25	43,407.9	313,661.10
Sorsele	25,670.4	82,477.75	22,254.3	167,081.10	23,076.4	91,347.95	30,550.0	92,266.18	38,151.2	106,941.59
Stensele	119,052.2	251,927.39	95,626.9	294,851.80	135,176.6	445,209.11	128,770.4	453,757.30	103,028.5	339,786.56
Vilhelmina	28,584.6	110,413.97	32,750.7	212,526.22	39,158.1	210,166.60	33,066.4	53,555.09	27,326.7	172,072.75
Fredrika	45,463.9	227,493.43	44,258.9	187,271.91	52,332.6	289,858.49	32,170.3	130,671.75	37,315.0	176,786.81
Björholms	17,233.5	16,845.43	12,467.8	24,957.79	10,071.1	26,085.62	8,986.2	27,157.95	12,771.0	35,370.86
Summa	500,477.7	1,583,741.44	471,024.8	2,132,940.12	550,297.7	2,439,738.01	499,747.1	1,897,942.86	556,818.1	2,141,925.81

Efter den i förra femårsberättelsen omnämnda, genom inträffade vindfallsstormar förorsakade starka ökningen i afverkningsbeloppet från såväl kronans som enskildes skogar har nu inträdd en reaktion med något minskad tillförsel. Denna minskning framträder dock ej så tydligt, enär ökade afsättningsmöjligheter för smärre virke haft till följd, att oväxligt och för föryngringen hinderligt sådant virke börjat uttagas. Äfven om öfverafverkning i någon mån kan sägas äga rum, innebär detta ej något ondt i de fall, då skogarne, med hänsyn till deras öfveråriga och skadade beskaffenhet, i enlighet med en rationell skogsvårds fordringar böra tillgodogöras och ersättas med växtkraftiga bestånd.

Beräknad per år och hektar produktiv skogsmark utgjorde kronoskogarnes afkastning:

År 1901	0.71	kbm.	och	2.63	kronor
» 1902	0.67	»	»	3.09	»
» 1903	0.78	»	»	3.47	»
» 1904	0.71	»	»	2.84	»
» 1905	0.73	»	»	3.05	»

Medeltalet för de angifna åren utgör 0.72 kubikmeter och 3.02 kronor. Enligt hittills verkställda skogsindelningar bör medeltalssiffran för kronoskogarnes normala afkastning per år och hektar produktiv skogsmark utgöra cirka 0.50 kubikmeter.

Under perioden har, såvidt känt är, endast i ringa grad virke å statens skogar åverkats. För alla fem åren tillsammans uppskattas åverkningarna till 56.88 kubikmeter, hvaraf större delen åverkats inom ett enda revir, nämligen Jörns revir. Såväl det åverkade virkesbeloppet som de för åverkan anhängiggjorda åtalen synas gifva vid handen, att antalet af dylika tillgrepp varit i aftagande.

I och för skogshushållningens höjande hafva en del arbeten, i den mån tillgängliga arbetskrafter vid skogsstaten sådant medgifvit, utförts å kronans marker.

Sålunda hafva hushållningsplaner upprättats och fastställt för 47 kronoparker med en sammanlagd areal af 205,743.84 hektar. Skogsodling, dels fullständig dels hjälpkultur, har utförts å sammanlagdt 529.61 hektar för en kostnad af 5,909.75 kr. Vidare hafva de under förra perioden påbörjade planmässiga och i större skala bedrifna torrläggningsarbetena å kronans skogar äfven under denna period bedrifvits, af därför särskildt anställde extra tjänstemän, hvarjämte äfven i mindre skala sådana utförts genom revirpersonalen. Sammanlagda kostnaden för dessa dikningsarbeten uppgår till 104,546 kronor.

Inom 5 revir förekomma odisponerade kronoöfverloppsmarker till ett sammanlagdt antal af 40 med 122,346.14 hektars ytvidd. Staten tillhörande domänskogar utgöra 2 med 395.25 hektars ytvidd.

Utbrutna stockfångstskogar utgjorde vid 1905 års slut 24, omfattande 18,909.26 hektar. För en del äro likväl aftal träffade om stockfångstens upphörande, men tiden härför är ännu ej för alla tilländalupen.

Till ecklesiastika boställen höra 29 skogar med en sammanlagd ytvidd af 16,847.50 hektar. De mest betydande häraf äro belägna i Åsele, Lycksele och Fredrika revir.

Till de allmänna skogarne höra äfven nybyggens och kronohemmans skogar, hvilka utgöra 228 med en areal af 93,334.46 hektar. Talrikast förekomma dessa inom de öfre lappmarksreviren, Sorsele, Stensele och Vilhelmina, men äfven i Bjurholms revir. Sedan förra perioden har en hel del af dessa öfverförts till skattehemman, men med inskränkt dispositionsrätt till skogen.

Skogarne till skattehemmanen, *privatskogarne*, stå under väsentligt olika förhållanden inom lappmarken och kustlandet.

Inom lappmarken äro privatskogarne underkastade bestämmelserna i Eders Kungl. Maj:ts nådiga stadga om afvittring i Västerbottens och Norrbottens län den 30 maj 1873 § 8, jämlikt hvilka hemmansägarna må dels utan utsynning till husbehof hämta nödigt virke och bränsle och dels efter utsynning och stämpling af vederbörande skogstjänsteman fritt taga eller försälja, hvad därutöfver kan med bevarande för framtiden af skogens bestånd årligen afverkas. Med afseende härför hafva under femårsperioden, i öfverensstämmelse med Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket, och Domänstyrelsens reglementariska föreskrifter rörande skogsstatens tjänsteförvaltning den 2 december 1895 med ändringar och tillägg enligt bemälda styrelses cirkulär den 27 januari 1903 och 30 januari 1904, utsynningarna å hithörande skogar planmässigt ordnats.

Efter intill år 1903 fortgående betydande tillfälliga ökning i afverkningsbeloppens storlek genom de s. k. extra afverkningarna, hvarigenom skadad och öfverskott af öfvermogen skog uttagits, bestämdes genom ofvannämnda cirkulär af den 27 januari 1903, att afverkningarna hufvudsakligen skulle begränsas till ordinarie afverkningar och att de skulle göras så likformiga och jämna som möjligt, dock med tillfälle att, där skogen vore särskildt öfvermogen, en förhöjning i det normala afverkningsbeloppet kunde medgifvas, men med fördelning på en längre tid framåt. Utsynning verkställes på grund häraf sedan dess för tre år i sänder på det sätt, att den i regel afser utsynningsåret och två följande år. Allenast i de särskilda fall, då Eders Kungl. Maj:t, på därom gjord ansökan, täckts medgifva, att utsynning finge utföras på en gång för mera än tre år, har en större reguljär förskottsafverkning skett, i regel dock ej för flera än sex år på en gång. Sådant nådigt tillstånd har också i ganska stor utsträckning begärts under de senaste åren, särskildt inom Fredrika och Vilhelmina revir. Irreguljära förskottsafverkningar förorsakas äfven dels genom stormfällning, dels ock hufvudsakligast genom ståndskogslikvider i följd af laga skiften och hemmansklyfningar. Dessa senare ståndskogslikvider hafva under berättelsetiden förorsakat synnerligen stora förskottsafverkningar och mångstädes åstadkommit högst allvarsamma öfverafverkningar i strid mot gällande skogslag och till stor fara för skogsbestånden. Visserligen skola enligt Domänstyrelsens ofvanberörda cirkulär dylika öfverafverkningar föranleda motsvarande inskränkningar i afverkningen, men härmed är dock litet vunnet, så länge föreskrifter om skyldighet för skogsägare att sörja för skogens återväxt saknas, och skiftesstadgan i sitt nuvarande skick i berörda hänseende fortfarande tillämpas.

Trots denna nedsättning i virkesförrådet kan dock fortfarande sägas, att lappmarksskogarne äro bättre bevarade än skogarne utmed kusten, hvilket också med hänsyn dels till skogarnes höga och i klimatiskt hänseende ogynnsamma läge, dels till den jordbrukande befolkningens beroende af en jämn och uthållig afkastning från skogen är särskildt af nöden. I och med ökade afsättningsmöjligheter för smärre virke har också vid skogspersonalens utsyningar å dessa skogar afverkningarna så kunnat ordnas, att skogsvårdens fordringar på erhållande af lämplig för yngning kunnat något bättre tillgodoses, än förr varit fallet. Dock kan man i regel ej tala om någon intensivare skogsvård inom dessa trakter, ehuru början nog gjorts, särskildt af några större sågverksbolag, hvilka upprättat hushållningsplaner för sina skogar samt utfört omfattande dikningar äfvensom för yngningsåtgärder i någon mån. Sälunda har af ett större trävarubolag utmed Örån fullständig hushållningsplan upprättats och af Domänstyrelsen fastställts för 33 skogar med en sammanlagd ytvidd af 24,268²⁴ hektar, som afdikats för ett belopp af 195,822⁵³ kr. å en tillsammanlagd längd af cirka 130 mil. Af ett par andra bolag hafva inom Åsele, Vilhelmina och Dorotea socknar hushållningsplaner upprättats och af Domänstyrelsen fastställts för ett flertal skogar med en ytvidd af 21,009⁷⁹ har, däraf 13,285⁴⁶ har produktiv skogsmark. Dikningen för dessa skogar har kostat 22,708¹⁸ kr., och dikena omfatta en sträcka af cirka 14⁷ mil.

För att äfven bland de mindre skogsägarna väcka och understödja intresset för en god skogsvård hafva hushållningssällskap och landsting för ändamålet börjat anslå medel, hvilka jämte bidrag af allmänna, för samma syfte anslagna medel handhafs af därför särskildt utsedda skogsvårdsnämnder. Statén å sin sida har också, för att bidraga till den enskilda skogsvårdens höjande, inrättat en skogsingenjörsbefattning för de landsdelar, där lagen angående vård af enskilda skogar icke äger tillämpning. Skogsingenjören tillhandagår på rekvisition hushållningssällskap och kommuner samt enskilde ägare eller innehafvare af jord för ordnandet af skogsskötseln emot en ersättning af 5 kronor per förrättningsdag att af rekvirent erläggas. Under år 1905 har skogsingenjören lämnat biträde åt 26 olika jordägare inom länet, och hafva kostnaderna för af skogsingenjören föreslagna arbeten beräknats till 2,503³² kronor. Västerbottens läns skogsnämnd har af tillgängliga medel lämnat rekvirenter fritt biträde af skogsingenjören i afsikt att göra saken från början känd samt äfven beviljat rekvirenter hela kostnadsberäknade beloppet å föreslagna arbeten, sedan dessa senare afsynats och godkänts. Äfven hafva populärt affattade råd och anvisningar i häften utdelats bland allmogen genom skogsingenjörens försorg, samt af denne hållits föredrag och anordnats exkursioner vid resorna inom länet. Hufvudsakligen har lämnadt biträde afsett kustlandet, men lappmarken har äfven i någon mån däraf berörts.

Inom kustlandet kunna två grupper af privatskogar särskiljas. Den ena omfattar sådana hemman, som äro underkastade Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 29 juni 1866 angående dispositionen öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomma af nybyggen, hvilka efter sistnämnda dag upplåtits, eller af sådana äldre nybyggen,

för hvilka föreskrifna byggnads- och odlingsskyldigheter icke blifvit behörigen fullgjorda. Antalet sådana hemman utgör 209 med en areal af 145,727³⁵ har. För dessa hemman gällande bestämmelser öfverensstämma med ofvannämnda för lappmarksskogarne, och utsyningarna ske efter enahanda grunder. I regel torde dock virkesförrådet å dessa vara mindre än å lappmarksskogarne, enär den skadade och öfvermogna skogen redan hunnit uttagas.

Den andra och ojämförligt större gruppen af kustlandets skogar är underkastad nådiga förordningen den 24 juli 1903, angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län, genom hvilken den föregående förordningen af den 19 mars 1888 upphäfts, och afsågs med den nya författningen att vinna en mera effektiv kontroll, särskildt med hänsyn till försågningen vid mindre sågar för export.

Hvad beträffar verkningarna af dimensionslagen äro nog meningarne ganska delade. På samma gång den åtminstone i allmänhet utgör ett skydd för befintlig ung och medelålders skog, lägger den intet som helst tvång på vederbörande skogsägare att vidtaga åtgärder för skogens för yngning, där endast äldre skog förekommer, eller hindrar denne från att totalt sköfva sin fullmåliga skog, då virket kan vinna afsättning till ved eller byggnadsvirke. Privatskogarne i närheten af städerna visa ofta sorgliga bevis härpå. Dimensionslagen har hos allmänheten väckt den föreställningen, att det är väl beställt med skogsskötseln, endast man håller sig inom ramen för lagens bestämmelser. Sälunda händer, att, då vid utsyning af undermålig skog, där enbart äldre sådan förekommer, i och för betryggande af återväxten enstaka fröträd af tall lämnats kvar ostämplade, vederbörande hemmansägare sedermera vid afverkningen nedhuggit äfven dessa, för afsalu om de varit »fullmåliga», eller i motsatt fall för annat ändamål. Dylika exempel äro sorgliga bevis på, att det mera är stundens vinning än skogens för yngning och framtida afkastning, som varit ledande motivet till afverkningarna. Endast i den mån en grundligare kännedom om skogens rätta skötsel, helst understödd af lagbestämmelser mot vanvård af skogsmark, kan spridas hos allmänheten, kan det vara att hoppas, att dylika exempel skola blifva allt sällsyntare.

Utsyningar enligt § 3 i ofvannämnda nådiga förordning hafva i allt större utsträckning kommit till utförande, i mån som afsättningsmöjligheter yppats för det smärre virket. Sälunda utsynades år 1901 738,317 träd, år 1902 1,185,391 träd, år 1903 1,635,480 träd, år 1904 2,516,115 träd och år 1905 3,581,773 träd.

Traktvisa kalhyggen hafva i regel visat sig gynnsamma för skogens för yngning, därest nödiga fröträd förefunnits och ytorna ej tagits alltför stora. Ofta fordras dock vid kalafverkning icke blott lämplig fröträdställning, utan på starkt degenererade och försumpade trakter jämväl markberedningar och dikningar för erhållande af en nöjaktig för yngning. Den mindre skogsägaren kan ej i regel beräknas vidtaga dylika mera kostsamma åtgärder, då däraf ej kan under den närmaste tiden beräknas någon afkastning, om han icke för ändamålet erhåller direkt understöd af allmänna medel. Härutinnan har skogsnämnden en stor mission

att fylla, och det är för den skull att hoppas, att de medel, som stå till dess förfogande, må blifva så rikliga som möjligt. De mera kapitalstarka trävarubolagen hafva redan insett nödvändigheten af att intensivare skogsvårdsåtgärder vidtagas. För att handhafva värden af sina egna skogar hafva de därför i regel anställt personer, som genomgått Skogsinstitutets högre kurs, såsom chefer, vanligen med biträde af, bland andra, sådana, som utexaminerats från institutets lägre kurs. Förutom ett klokt ordnande af afverkningarna, hafva äfven andra kraf på en god skogshushållning härigenom blifvit beaktade. I första hand hafva sålunda, såsom i det föregående nämnts, hushållningsplaner upprättats, hvilka äfven i någon mån afse kustlandet. Ett fåtal af dessa äro af Domänstyrelsen fastställda. Dessutom hafva af tre trävarubolag större skogsdikningsföretag igångsatts. Så hafva af Sandviks ångsågsaktiebolag utförts dikningar för cirka 6,136⁸⁷ kr. med en sammanlagd längd af bortåt 1³ mil samt vid Robertsfors för 40,410⁸⁵ kr. å en sträcka af cirka 30⁵ mil. Öfriga skogsåtgärder, såsom röjningar, bränningar och sådder, hafva utförts för 7,949¹³ kr. å Robertsfors samt Sandö och Dals skogsmarker inom lappmarken. Af Domänstyrelsen fastställda hushållningsplaner hafva uppgjorts för bland andra 5 skogar vid Robertsfors med en areal af 2,229⁹⁸ har, hvaraf 1,489⁹⁷ har produktiv skogsmark. Den uti föregående berättelse omnämnda olägenheten, att ett mycket stort antal hemmansskogar af trävarubolagen förvärfvats, hvarvid ofta genom ägostyckning bonden fortfarande besitter äganderätten till inägojorden, men beröfvas det ekonomiska stöd, som skogen genom afvittningen afsåg att lämna honom, har äfven under denna period i hög grad gjort sig gällande.

Äfvenså torde böra påpekas det för länet ogynnsamma förhållandet, som jämväl under förra perioden omnämndes,

att de flesta större trävarubolag, främst alla de som äga skogar utefter Ångermanälvens flodområde inom lappmarken, tillhöra Västernorrlands län, hvilket äfven har till följd, att affärsvinsten drages från detta till ett annat län. Men det förhållandet, att högre pris betingas för virket inom sydligare län och detta därför uppköpes och transporteras från Västerbottens län, gör, att ofta ej endast affärsvinsten, utan äfven arbetsförtjänsterna med virkets förädling dragas från länet.

De större sågverken inom länet och dessas verksamhet under perioden framgå af tabell F.

I fråga om mängden framflottadt virke åberopas i nedanstående tabell G omförmälda uppgifter, som erhållits från vederbörande flottningsföreningar.

Tab. G. Af flottningsföreningar framflottadt antal timmer i Västerbottens län, åren 1901—1905.

Vattendrag.	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.	Summa.
Åby älf . . .	47,779	38,384	96,332	42,562	51,843	276,900
Byske	61,373	161,088	146,272	131,091	123,055	622,879
Kåge	106,038	137,895	211,629	153,754	136,355	745,671
Skellefteå	1,602,737	1,262,355	1,095,755	1,054,935	798,307	5,814,089
Bure	118,942	194,401	142,884	121,615	134,888	712,730
Rickleån	240,495	99,664	101,330	185,397	198,873	825,759
Dalkarlsån	—	—	14,612	—	18,423	33,035
Säfvarälven	177,479	173,237	173,891	234,724	207,599	966,930
Uman och Vindeln	2,023,816	1,352,355	1,405,080	1,286,090	1,161,791	7,229,132
Hörneån	64,352	14,637	25,281	23,810	108,275	236,355
Öre älf	394,270	303,328	406,459	357,977	310,932	1,772,966
Lögdeån	244,894	178,700	274,223	210,006	225,554	1,133,377
Summa	5,082,175	3,916,044	4,093,748	3,801,961	3,475,895	20,369,823

Tab. F.

Vid sågverken i Västerbottens län försågd antal timmer, åren 1901—1905.

S å g v e r k.	Ä g a r e.	Antal ramar.		Summa för åren 1901—1905.		Kubikmeter försågd virke per sågtimmer.	Antal arbetare.
		Dubbla.	Eukla.	Antal försågd timmer.	Tillverkning i kubikmeter.		
Sandvik	Sandviks ångsågsaktiebolag	2	2	2,205,332	275,660	0.249	347
Holmsund	Holmsunds aktiebolag	—	8	1,524,610	191,599	0.125	250
Obbola	»	—	10	1,291,591	171,007	0.132	200
Rundvik	Nordmalings ångsågsaktiebolag	—	8	1,299,971	157,697	0.120	200
Mo	Mo och Domsjö aktiebolag	—	12	3,168,385	879,951	0.277	450
Robertsfors	Aktiebolaget Robertsfors	—	5	1,552,195	161,117	0.104	300
Klemensnäs	Skellefteå aktiebolag	1	3	549,153	66,813	0.121	165
Örviken	Örvikens aktiebolag	—	6	590,162	96,336	0.163	179
Nyhamn	Sidenmark & Co.	1	1	491,441	54,648	0.111	85
Bure	Bure aktiebolag	—	5	1,456,224	182,029	0.125	264
Sävernäs	A. Markstedt & söner	—	4	1,064,437	113,158	0.106	466
Björnsholmen	»	—	4	956,869	100,519	0.105	
Lejonström	»	2	—	477,249	52,522	0.110	
Ytterstfors och Furuögrund	Ytterstfors trävaruaktiebolag	—	15	1,861,709	382,522	0.206	330
Brännfors	Aktiebolaget Storfors	—	10	967,486	163,000	0.168	103
Summa		6	93	19,456,814	3,048,578	0.156	3,339

Tjärbränningen har, i synnerhet vid periodens slut, utvecklats högst betydligt, beroende dels på de höga prisen, som uppgått ända till 18 å 20 kronor per tunna, levererad vid järnvägsstation eller hamn, dels ock därpå att befolkningen i skogstrakterna i anseende till de mindre gynnsamma trävarukonjunkturena och de på sina håll för den skull minskade timmerdrifningarna varit i saknad af annat arbete. De stora afstånden och de svåra kommunikationerna, i synnerhet inom lappmarkssocknarne, lägga hinder i vägen för en större produktion, hvartill råvara eljest finnes i öfverflöd. Men när förbättrade kommunikationer erhållits och inlandsbanan inom länet blifvit verklighet, skall tjärveden bättre finna användning, och ett betydligt uppsving i tjärfabrikationen uppstå.

Till belysning af denna närings utveckling under perioden må nämnas, att *utförelsen af tjära* uppgått till följande kvantiteter:

År.	Från Umeå tullkammardistrikt. Kg.	Från Skellefteå tullkammardistrikt. Kg.	Summa. Kg.
1901	1,717,608	536,094	2,253,702
1902	2,077,264	819,304	2,896,568
1903	2,227,272	154,412	2,381,684
1904	2,066,400	253,500	2,319,900
1905	2,631,560	791,745	3,423,305
Medeltal per år	2,144,020.8	511,011	2,655,031.8

Till utlandet *utförda* trävaror och andra *skogsalster* från Västerbottens län hafva, jämlikt uppgifter från länets tullkammare, uppgått till de i *tabell H* uppgifna belopp.

E) *Jaktvård, rofdjurs dödande m. m. Jakten* såsom näring lämnar fortfarande något utbyte, dock hufvudsakligen inom länets fjällsocknar, där ripfångsten ännu är betydande.

Det förnämsta nyttiga villebrådet är älg, hare och skogsfågel. Hvarje höst under den för älgjakt tillåtna tiden fallas åtskilliga sådana djur, hvarjämte under förbjuden tid ett ganska stort antal nedskjutes, då öfvervakandet häraf är synnerligen svårt; dock har efter införandet af den s. k. älgpolisen förhållandena härutinnan på senare tider något förbättrats. Antalet af å tillåten tid under perioden inom länet skjutna älgar har utgjort: 44 år 1901, 54 år 1902, 65 år 1903, 49 år 1904 och 44 år 1905, eller tillsammans 256.

Fångsten af hare och skogsfågel, det hufvudsakliga villebrådet, sker inom fjällsocknarne, till största delen med snara; äfven inom kustlandet förekommer ofta, ehuru det är förbjudet, dylik fångst med snara, beroende på svårighet att med framgång öfvervaka förbudets efterlefnad samt lättheten att få hos allmänheten afsättning äfven för olagligt fångadt villebråd. Priset på skogsfågel har växlat mellan 35 och 60 öre »järpräknings», d. v. s. priset på järpe räknas såsom enhet, och priset på orre och tjäder beräknas till respektive 2 och 3 gånger detta pris samt priset å ripa till 10 öre under priset på järpe.

Af *rofdjur* förekomma björn, järf, lo, mård, räf och hermelin. Talrikast finnas räf, järf och mård, hvaremot björn och lo endast i enstaka fall påträffas. De mest anmärkningsvärda siffrorna för länet i fråga om dödade rofdjur har Lappmarksfögderiet att uppvisa. Antalet inom nämnda fögderi dödade skadedjur för perioden i dess helhet har utgjort: 6 björnar, 85 järfvar, 2,051 räfvar, 84 örnar, 178 ufvar, 499 hökar, 422 kråkor, 31 uttrar och 216 mårdar, hvarför i belöning af statsmedel utbetalts tillhopa 830 kr. Antalet husdjur, som dödats af rofdjur inom samma område, har för femårsperioden uppgått till 247 får, 1,737 renar och 556 fjäderfä till ett sammanlagdt beräknadt värde af 21,320 kr. 85 öre.

Hushållningssällskapet har åren 1903 och 1904 anvisat 250 kronor årligen till länets jaktvårdsförening, att användas till premier för dödande af räf m. fl. rofdjur, men i öfrigt hafva inga andra särskilda åtgärder för att medelst premier uppmuntra till dödande af rofdjur vidtagits, än att

Tab. H. Från Västerbottens län exporterade skogsalster, åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
<i>Umeå tullkammardistrikt.</i>					
Timmer kbm.	2,200	2,016	23	921	1,225
Bjälkar »	35	83	2,116	199	182
Sparrar »	1,109	2,008	1,189	4,541	7,371
Grufstolpar »	2,369	7,974	9,652	28,875	25,971
Plankor o. bräder, ohylf., minst 21 cm. breda »	218,823	57,413	48,343	48,974	53,812
Battens o. bräder, d:o, 15—21 cm. breda »		94,717	90,125	88,504	70,621
D:o d:o, ej 15 cm. breda »		65,653	62,330	60,450	53,332
Bräder, hyflade »	34,942	47,171	69,297	67,665	66,524
Bräd- o. plankstump »	36,932	22,890	40,007	38,877	44,726
Lister, läkter och ribbor »	6,269	7,535	7,824	6,763	3,059
Stäfver »	3,848	5,652	5,052	5,295	6,089
Trämassa, kemiskt torr kg.	—	—	—	3,399,827	5,568,823
<i>Skellefteå tullkammardistrikt.</i>					
Timmer och mastträ . kbm.	493	—	—	—	6,785
Spiror »	1,009	—	—	—	—
Bjälkar af minst 20 cm. »	575	1,637	699	1,594	2,559
Sparrar »	35,140	52,490	61,478	48,914	54,023
Grufstolpar »	—	—	—	5,218	2,685
Plankor och battens »	159,021	—	—	—	—
Bräder »	69,691	—	—	—	—
Plankor o. bräder, ohylf., minst 21 cm. »	229,231	79,300	66,545	67,253	78,789
Battens o. bräder, d:o, 15—21 cm. »		90,456	82,106	79,658	66,920
D:o d:o, ej 15 cm. »		62,462	64,367	60,971	53,490
Bräder, hyflade »	—	744	1,114	1,499	772
Bräd- och plankstump »	27,839	30,380	26,968	36,913	29,103
Lister, läkter och ribbor »	4,867	9,155	6,542	5,118	6,850
Stäfver »	2,197	1,103	2,205	1,686	607

med bidrag af staten, landstinget och hushållningssällskapet premier för dödade själar under perioden utbetalts:

	Antal.	Kr.
År 1901	1,014	3,042
» 1902	780	2,340
» 1903	2,644	7,932
» 1904	1,147	3,441
» 1905	796	2,388
Summa	6,381	19,143

F) Bergs- och brukshandtering. I nästföregående femårsberättelse meddelades, att någon *malm*brytning under perioden ej ägt rum inom länet, och så har äfven under denna period varit förhållandet, om man ej fäster afseende vid de små malmkvantiteter, som möjligen erhållits vid försöks- eller s. k. försvarsarbeten å några inmutade mineralfyndigheter.

Ehuru någon grufvbrytning i större skala eller i egentlig mening ej förekommit, synes dock intresset för grufvhandtering på senare åren ej vara så ringa, åtminstone att döma af det antal mutsedlar, som under perioden blifvit utfärdade för mineralfyndigheter inom länet.

Här nedan meddelas en tabell öfver under perioden utfärdade mutsedlar för mineralfyndigheter inom länet:

Fyndigheter.	Järnmalm.	Kopparmalm.	Järn- och kopparmalm.	Bly- och silfvermalm.	Guld- malm.	Magnet- kis.	Arsenik- kis.	Summa.
<i>Nyupptäckta.</i>								
År 1901	2	7	¹⁾ 1	²⁾ 2	—	³⁾ 15	—	27
» 1902	1	⁴⁾ 23	—	—	—	⁵⁾ 10	4	38
» 1903	—	⁶⁾ 16	3	—	4	⁷⁾ 4	2	29
» 1904	—	4	—	—	⁸⁾ 100	—	⁹⁾ 31	135
» 1905	—	¹⁰⁾ 13	—	¹¹⁾ 21	14	—	—	48
Summa	3	63	4	23	118	29	37	277
<i>Förut inmutade.</i>								
År 1901	25	1	—	1	—	¹²⁾ 2	—	29
» 1902	—	1	—	—	—	¹³⁾ 1	—	2
» 1903	—	8	—	—	—	¹⁴⁾ 6	1	15
» 1904	4	18	—	—	¹⁵⁾ 3	¹⁶⁾ 8	—	33
» 1905	1	25	—	—	2	¹⁷⁾ 9	—	37
Summa	30	53	—	1	5	26	1	116
Summa	33	116	4	24	123	55	38	393

Ingen masugn och intet gjuteri hafva under perioden varit i verksamhet inom länet.

Tillverkning af *stång- och ämnesjärn* samt *smältstycken* har under perioden ägt rum inom länet endast vid Olofsfors

¹⁾ Å järn-, koppar- och silfvermalm. — ²⁾ Därå 1 å bly- och nickelmalm. — ³⁾ Därå 12 å nickelmalm. — ⁴⁾ Därå 4 å zink- och kopparmalm. — ⁵⁾ Därå 5 å järn- och nickelmalm. — ⁶⁾ Därå 5 å koppar-, antimon- och silfvermalm och 1 å koppar-, silfver- och guld- och silfvermalm. — ⁷⁾ Å svafvelkis. — ⁸⁾ Därå 8 å guld- och silfvermalm. — ⁹⁾ Därå 26 å arsenikkis, guld- och silfvermalm. — ¹⁰⁾ Därå 12 å kopparmalm och silfverkis, 1 å koppar- och guld- och silfvermalm. — ¹¹⁾ Därå 18 å zink-, bly- och silfvermalm. — ¹²⁾ Å nickelmalm. — ¹³⁾ Å koboltmalm. — ¹⁴⁾ Därå 1 å svafvelkis. — ¹⁵⁾ Å guld- och silfvermalm. — ¹⁶⁾ Därå 3 å nickelmalm. — ¹⁷⁾ Å magnetkis och nickelmalm.

bruk, och redogöres för denna tillverkning i nedanstående tabell:

År.	Begagnade hårdar.	Stång- och ämnesjärn.		Smältstycken.		Summa.	
		Ton.	Värdekr.	Ton.	Värdekr.	Ton.	Värdekr.
1901	1	43	6,727	64	6,720	107	13,447
1902	1	26·8	4,286	44·4	4,667	71·2	8,953
1903	1	35·5	5,678	47·7	5,012	83·2	10,690
1904	1	32·9	5,267	2·2	232	35·1	5,499
1905	1	61·1	10,077	70·2	7,718	131·3	17,795
Summa	—	199·3	32,035	228·5	24,349	427·8	56,384
Medeltal	1	39·9	6,407	45·7	4,870	85·6	11,277

Manufakturtillverkning har under perioden ägt rum vid de inom länet befintliga manufakturverken Olofsfors 1901—1905 och Hörnefors 1901 och 1902, och redogöres för värdet af denna tillverkning i nedanstående tabell:

År.	Kedjor och kättingar.	Reparationer.	Diverse järnmanufaktur.	Summa tillverkningsvärde.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1901	650	470	20,756	21,876
1902	750	760	15,327	16,837
1903	—	—	13,278	13,278
1904	—	—	15,996	15,996
1905	—	—	18,216	18,216
Summa	1,400	1,230	83,573	86,203
Medeltal	280	246	16,714·60	17,240·60

I öfverensstämmelse med det ofvan anförda har enligt inkomna uppgifter inga arbetare annat än de, som varit sysselsatta med undersöknings- eller försvarsarbeten, under perioden haft sysselsättning vid grufvor inom länet, men vid järnverken, inklusive manufakturverken, hafva följande antal arbetare varit sysselsatta, nämligen:

	Vid försöksarbete.	Vid järnverk.	Summa.
År 1901	—	16	16
» 1902	7	13	20
» 1903	—	8	8
» 1904	8	8	16
» 1905	14	12	26
Summa	29	57	86

Antalet inom länet använda *vattenhjul och turbiner* har under perioden varit oförändradt 6 stycken med 64 hästkrafter, hvartill komma för år 1903 5 motorer och för år 1904 1 motor för handkraft.

För jämförelse mellan föregående och denna femårsperiod meddelas följande tabell, som upptager under de särskilda perioderna i medeltal utfärdade mutsedlar, tillverkningen, begagnade verk och hårdar, sysselsatta arbetare m. m.

	1896—1900.	1901—1905.
Utfärdade mutsedlar, antal	4·0	78·6
Begagnade järnverk >	1·8	1·0
> härdar >	1·8	1·0
Tillverkade smältstycken och råskenor, ton	84·4	45·7
D:o värde i kr.	7,758·80	4,869·80
Tillverkad stång- och ämnesjärn, ton . .	72·8	39·86
D:o värde i kr.	8,663·00	6,407·00
Begagnade manufakturverk, antal	2·4	1·4
Manufakturverken värde i kr.	36,632·00	17,240·60
Arbetare vid järnverk, antal	30·4	11·4
D:o vid försöksarbete >	—	5·8

Under perioden hafva för fyndigheter inom länet tilldelats följande utmål, nämligen: år 1902 i Näsbergs malmfält inom Jörns socken 16 och år 1903 å Böle bys mark inom Skellefteå socken 5.

G) **Andra näringar.** *Fisken*, som för kustlandet varit en betydande inkomstkälla och för lappmarken utgör ett väsentligt bidrag i kosthållet, är enligt allmänna omdömet i aftagande.

Huruvida detta i afseende å strömmingsfisket, som är det mest betydande, fortfarande kan vara förhållandet, är svårt att afgöra i brist på tillförlitlig uppgift på hvad som fångats för och nu. Däremot synes tillgången på blanklax såväl vid kusten som i floderna minskas, hvilket torde, bland annat, hafva sin orsak däri, att ägarne af fiskevattnen ej göra något för att skydda desamma från obehörigt intrång, i ty att en myckenhet unglax (börting) får opåtaladt infångas af hvem som helst medelst drag (slant). I lappmarken, där fiskets försämring i en del insjöar är mest påtaglig, beror nog detta förhållande närmast därpå, att fisken ej skonas under lektiderna och att i gällande fiskestadga gifna bestämmelser icke efterlefas, i brist på effektiv kontroll, hvartill kommer, att ynglet af gädda och abborre, som leka om våren vid de låga stränderna, till stor myckenhet går förlorat i de vatten, som för timmerflottning uppdammas, emedan ynglet, som ej hunnit sin fulla utveckling, vid aftappningen stannar på den torra stranden.

Under femårsperioden har *fångsten af lax i Ume älf*, enligt däröfver af fiskeritillsyningsmännen insamlade statistiska uppgifter, utgjort:

År 1901	12,640 kg.	År 1901	8,937 kg.
> 1902	10,534 >	> 1905	10,203 >
> 1903	10,403 >	Summa	52,717 kg.

Motsvarande summa för senaste femårsperioden utgjorde 142,458 kilogram.

Från hushållningssällskapets *fiskodlingsanstalt* vid Piparböle har utsläppts i Ume älf laxyngel till följande myckenhet:

År 1901	65,000	År 1904	20,000
> 1902	70,000	> 1905	35,000
> 1903	30,000	Summa	220,000

hvarjämte i samma anstalt utkläckts från Ängelsbergs fiskodlingsanstalt inköpt befruktad rom af regnbågsforellen, som utplanterats i Piparbölesjön samt hufvudsakligast i den ej långt från anstalten belägna stora Tafvelsjön, nämligen: 9,500 år 1901, 10,000 år 1902 samt 7,000 år 1903, utan att ännu med visshet utrönt, om denna senare fisksort gått till.

För åstadkommande af omsorgsfullare *insaltning af strömming* har hushållningssällskapet, då anställande af aflönade kontrollanter ej medfört därmed afsedd verkan, under senare åren anordnat premieringar, som tyckas hafva lämnat bättre resultat, enligt följande i premieringsnämndens sista berättelse afgifna yttrande:

»Ehuru ännu återstår åtskilligt öfrigt att önska beträffande beredningen af en del strömming, som varit utställd vid premieringen, kan likväl vitsordas, att den utställda strömmingen i allmänhet till såväl själva varan som kärnen befunnits skött på ett helt annat bättre sätt, än som var gängse för endast 3 å 4 år sedan, hvilket bäst bevisas däraf, att priset på strömming å en del platser inom länet nära nog fördubblats, sedan premieringen började.»

Härförutom har hushållningssällskapet låtit för strömmingsinsaltningen förfärdiga bättre kärl af godt träslag och lämplig modell, hvilka utlämnats mot billigt pris, för att dels tjäna såsom modell för vidare tillverkning, dels direkt användas vid insaltningen för att härigenom påvisa, hvilken stor betydelse för varans godhet ett hållbart och lämpligt kärl äger.

Åren 1901 och 1902 anvisade hushållningssällskapet anslag till *kräftodlingsförsök*, och enstaka kräftor hafva sedan dess ännu så sent som år 1905 anträffats i de vattendrag, där utsläppningen af kräftor vid försökens anställande ägt rum.

4. Kommunikationer och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Under ifrågavarande period hafva några nya *järnvägar* icke invättats inom länet. Beträffande den i senaste femårsberättelsen omförmälda linjen Umeå—Storsandskär har af Järnvägsstyrelsen föreslagits, att, med ändring af Riksdagens beslut angående berörda bibanas framdragande till Storsandskär, Eders Kungl. Maj:t i stället ville föreslå Riksdagen att besluta anläggning af en statsbana från Umeå till hafvet vid Holmsund. Denna Järnvägsstyrelsens framställning har ännu icke fått

sin lösning, utan är fortfarande beroende på utredning. Därjämte har under perioden fråga uppkommit om anläggande af statsbanor från norra stambanan dels till Skellefteå och vidare till hafvet eller alternativt Kåge hamn—Skellefteå, dels ock till Lycksele kyrko- och marknadsplats, för hvilken senare järnväg af ortsinvånarne utsedde kommitterade hos Eders Kungl. Maj:t anhållit om undersökning och utredning i ärendet, utan att en sådan utredning ännu hunnit slutföras. Beträffande bibanan till Skellefteå och

vidare till hafvet hafva vederbörliga undersökningar och utredningar verkställda, och det är att hoppas, att denna lifligt efterlängtade bana kommer till stånd under nu löpande femårsperiod.

Å länets järnvägar hafva de hufvudsakligaste transportföremålen i afsänd trafik utgjorts af trävaror i oförädlad form, såsom rundtimmer, vanlig ved och tjärved eller trädrotter, eller i förädlad form, såsom plank och bräder, snickerivaror, träkol och tjära. Timret har till stor del fraktats till lossningsplatser vid Vindelälven eller Skellefte älf i och för flottning, men afven hafva betydliga kvantiteter försändts till Örnsköldsvik och därintill varande sågverk. Följande godsmängder, i ton räknade, hafva fraktats från stationer inom länet, nämligen från Nyåker 6,063, Hörnsjö 5,396, Vännäs 15,567, Spöland 4,507, Brännland, 2,787, Umeå 29,914, Tvärålund 14,309, Vindelns 8,570, Hällnäs 4,868, Ekträsk 36,263, Åsträsk 37,131, Bastuträsk 27,547, Jörn 13,585 och Myrheden 8,263 ton.

Under vissa tider af åren 1902—1904 fraktades i anledning af 1902 och 1903 års felslagna skördar betydliga mängder af nödhjälpsgoods, i synnerhet foder, från landets sydligare delar till Hällnäs, Bastuträsk, Jörn m. fl. norr därom inom Norrbottens län belägna stationer. Dessa transporter satte trafikmöjligheterna på hårdt prof. För framforsling af godset, som, hvad detta län angick, dels hit rekvirerats genom Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, dels och utgjordes af skänker från olika delar af landet, måste tåg anordnas afven nattetid, för att ej de vanliga öfverliggningsstationerna skulle blifva blockerade af vagnar. Foderbristen framkallade afven en trafik i omvänd riktning mot ofvannämnda genom transport af boskap till sydligare orter på grund däraf, att kreatursbesättningarna i följd af foderbrist icke kunde hållas uppe vid vanlig storlek.

För främjande af turisttrafiken anordnades under åren 1903, 1904 och 1905 särskilda s. k. expresståg mellan Stockholm och Riksgränsen (Narvik). Dessa tåg gingo första året allenast en gång i veckan i hvardera riktningen, men under åren 1904 och 1905 två gånger i veckan. De medförde endast första klass vagnar jämte restaurationsvagn. För resa med dylikt tåg skulle erläggas extra afgift af 50, eventuellt 25, kronor utöfver personbiljett enligt taxa.

I fråga om det ekonomiska resultatet af järnvägstrafiken inom länet visar statistiken, att afkomstprocenten för linjen Bräcke—Boden med bibanorna till Sollefteå, Örnsköldsvik och Umeå under femårsperioden i genomsnitt varit ingen; men ifrågavarande bandelars betydelse såsom mycket viktiga och nödvändiga länkar i vårt lands stora järnvägs-kedja är så mycket större, och dessa bandelar tillföra naturligtvis staten indirekt inkomster genom framkallande och höjande af industri och odling.

I tabell 2 lämnas föreskrifven redogörelse för de allmänna vägarna inom länet och kostnaderna för nya väganläggningar. Af denna tabell inhämtas, att de allmänna vägarnes längd vid 1905 års slut utgjorde 260.46 nymil, däri inräknats under perioden tillkomna vägar om 29.70 nymils längd, samt att kostnaderna belöpa sig för de nya fulländade och afsynade vägarna till 1,075,085 kr. 63 öre och för

omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor till 128,548 kr. 53 öre.

Af statsmedel hafva under femårsperiodens olika år såsom bidrag till *väganläggningar* anvisats nedannämnda belopp, nämligen:

År 1901:	
till anläggning af den mellan Åkullsjö i Bygdeå socken och gränsen mot Säfvars socken fallande delen af väg mellan Robertsfors bruk i Bygdeå socken och Vindelns järnvägsstation i Degerfors socken	27,600.00 kr.
till anläggning af den mellan Örträsk kyrka och Öre älf fallande delen af väg mellan Lycksele och Örträsk kyrkor	20,400.00 »
för omläggning och förbättring inom Skellefteå socken af den från gränsen mellan Norsjö och Skellefteå socken till Finnfors fallande delen af vägen mellan Skellefteå och Bastuträsk	29,100.00 »
till anläggning af den mellan Nybyn och Flarkån fallande delen af väg mellan Nybyn i Nysätra socken och Öfverklinten i Bygdeå socken	33,000.00 »
till väganläggning mellan Tärna kyrka och sjön Öfver-Uman samt mellan Stora Umevattnet och riksgränsen mot Norge	40,000.00 »
	Summa 150,100.00 kr.

År 1902:	
till anläggning af den mellan Botsmark och gränsen mot Degerfors socken fallande delen af väg mellan Robertsfors bruk i Bygdeå socken och Vindelns järnvägsstation i Degerfors socken	21,900.00 kr.
till anläggning af den mellan Öre älf och Strömåker fallande delen af väg mellan Örträsk kyrka och Lycksele	23,300.00 »
till anläggning af den mellan Djäkneböle västra gräns och Kasamark fallande delen af väg mellan landsvägen vid Röback i Umeå socken och Hörnsjö järnvägsstation i Nordmalings socken	17,500.00 »
för omläggning och förbättring inom Skellefteå socken af den mellan Finnfors och Krångfors fallande delen af vägen mellan Skellefteå och Bastuträsk	18,200.00 »
till anläggning af den mellan Vilhelmina kyrka och Nästansjöån vid Staburnäs fallande delen af väg från Vilhelmina kyrka till Tresund i Vilhelmina socken	26,200.00 »
till väganläggning mellan Tärna kyrka och sjön Öfver-Uman samt mellan Stora Umevattnet och riksgränsen mot Norge	60,000.00 »
till anläggning af den mellan Nordanäs och gränsen mot Åsele fallande delen af vägen mellan Fredrika kyrka och Västermyriset i Åsele socken	29,733.33 »
till anläggning af den inom Åsele socken fallande delen af vägen mellan Fredrika kyrka och Västermyriset i Åsele socken	7,266.67 »
	Summa 204,100.00 kr.

År 1903:	
till anläggning af väg mellan Lefvar och Gräsmyr i Nordmalings socken norr om Öre älf	26,300.00 kr.
till anläggning af den mellan Råströms fäbodan och Norrberg belägna delen af väg mellan Stensele kyrka och Långvattnet i Stensele socken	16,500.00 »
till anläggning af den mellan Botsmark i Säfvars socken och gränsen mot Bygdeå socken belägna återstående delen af väg mellan Robertsfors i Bygdeå socken och Vindelns järnvägsstation i Degerfors socken	30,900.00 »
till anläggning af den mellan Knaften och Öre älf belägna delen af väg mellan Lycksele och Örträsk kyrkor	16,400.00 »

^{2030/08.} K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Västerbottens län.

till anläggning af den mellan Kusfors och Bjurträsk belägna delen af väg från Norsjö kyrkoby till Kusfors anhaltstation i Norsjö socken	28,600'00 kr.
till anläggning af den inom Bygdeå socken belägna delen af väg från Burträsk—Åsträskvägen vid Gammelbyn i Burträsk socken förbi Norra Stortjärn till Robertsfors—Vindelnvägen vid Södra Stortjärn i Bygdeå socken	27,500'00 »
till anläggning af väg mellan Tärna kyrka och sjön Öfver-Uman samt mellan Stora Umevattnet och riksgränsen mot Norge	87,700'00 »
Summa	233,900'00 kr.

År 1904:

för omläggning af den närmast Skellefteå belägna delen af vägen mellan Skellefteå och Bastuträsk	26,000'00 kr.
till anläggning af väg mellan gästgifvaregården i Ursviken och allmänna landsvägen mellan Skellefteå stad och Ursviken	1,400'00 »
till anläggning af den mellan Umeå—Vännäsvägen och gränsen mellan Spölands och Vännäsfors byar belägna delen af väganläggning från närheten af Spölands järnvägsstation i Vännäs socken till Ytterröda i Umeå socken	17,800'00 »
till anläggning af den mellan Strömåkers by och km. 16 belägna delen af väg mellan Lycksele och Örtträsk kyrkor	15,500'00 »
till anläggning af den norr om Ume älf belägna delen af väg från landsvägen norr om Ume älf öfver Sörfors by till landsvägen vid Böle i Umeå socken	5,700'00 »
till anläggning af den mellan Vännäsfors bys södra gräns och Hammarbäcken belägna delen af väganläggning från Umeå—Vännäsvägen i närheten af Spölands järnvägsstation i Vännäs socken till Ytterröda i Umeå socken	12,300'00 »
Summa	78,700'00 kr.

År 1905:

till anläggning af den mellan Fredrika kyrka och gränsen för Viska bys område belägna delen af väg från Fredrika kyrka till Nedre Nyland	16,500'00 kr.
till anläggning af den mellan Flarkån och Söderbäck belägna delen af väg mellan Nyby i Nysätra socken och Öfverklinten i Bygdeå socken	9,600'00 »
till anläggning af den mellan Klutmark och Skellefteå belägna delen af väg från Finnfors till Skellefteå vid kustlandsvägen i Sunnanå med bilinje till Skrämräsk	30,600'00 »
till anläggning af den mellan Kasamark och Hössjöbäcken belägna delen af väg från Hörnsjö järnvägsstation till Röbbäck	17,400'00 »
till anläggning af den mellan Hörnsjö järnvägsstation och gränsen mellan Hörnsjö och Gräsmyrs byar belägna delen af väg från nämnda järnvägsstation till Röbbäck	11,400'00 »
till anläggning af allmän väg genom Gräsmyrs by i Nordmalings socken från slutpunkten af vägen Lefvar—Gräsmyr till vägen Hörnsjö järnvägsstation—Röbbäck	12,800'00 »
till anläggning af den mellan Bygdsiljum och sockengränsen mot Bygdeå belägna delen af väg från Burträsk—Åsträskvägen vid Gammelbyn i Burträsk socken till Robertsfors—Vindelnvägen vid Södra Stortjärn i Bygdeå socken	24,300'00 »
för fullbordande af väganläggning mellan Tärna kyrka och sjön Öfver-Uman samt mellan Stora Umevattnet och riksgränsen mot Norge	7,125'00 »
Summa	129,725'00 kr.

Summa 1901—1905 796,525'00 kr.

Då det för vägbyggnader anslagna belopp af statsmedel under förra perioden uppgick till 552,050 kr. och för innevarande period till 796,525 kr., utgör ökningen i anslaget 244,475 kr. Beräknar man, att å de väghållningsskyldiga belöper $\frac{1}{3}$ af kostnaden för väganläggningar, understödda af statsmedel, skulle *totalkostnaden för anläggandet af de allmänna vägar*, till hvilkas utförande bidrag af statsmedel beviljats under perioden, uppgå till 1,194,787 kr. Det oaktadt finnas ännu vidsträckt område inom länet, hvilka helt och hållet sakna allmän väg. Med allt större styrka gör år från år olägenheten däraf sig gällande. Att någon lifligare utveckling eller något hastigare framåtskridande för de mera aflägsset belägna bygderna icke är emotse, med mindre än att vägar till befrämjande af samfärdseln beredas, torde vara uppenbart.

Om på den nedre bygden ännu med fullt fog klagas öfver bristen på vägar, huru mycket större berättigande har icke klagan öfver sådan brist inom de stora lappmarkssocknarne, där ännu öfver vida sträckor invånarne äro urständsatta att, när marken ej är farbar med släddon, kommunicera med öfriga bygder annorledes än medelst gångstigar och rödd.

För åstadkommande inom länet af förbättrade landsvägskommunikationer är det nödvändigt, då befolkningen redan är synnerligen tryckt af vägs katt och andra onera, att staten mera än hittills träder hjälpsamt emellan. Mycket ofta uppgöres inom länet förslag till nya vägar, hvilkas allmänt erkända behof är uppenbart, men hvilka i allt fall icke kunna komma till utförande inom beräknelig tid allenast af den anledning, att väghållningsdistriktets ekonomiska förmåga för en lång tid framåt tagits i anspråk af redan förut beslutade nya väganläggningar och det dryga underhållet af befintliga vägar. Ett önskemål, som måste för tillvaratagande af länets utvecklingsmöjligheter realiserats, är, att särskildt sådana vägar, som till afsevärd längd sträcka sig öfver öde fjäll och skogar, måtte blifva i vidsträcktare mån, än nu är fallet, byggda af staten och af staten underhållna.

Följande anslag till *vägundersökningar* hafva under perioden stått till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande, nämligen:

För år.	Statsmedel. Kronor.	Landstingsmedel. Kronor.	Summa. Kronor.
1901	4,000	—	4,000
1902	4,000	—	4,000
1903	5,000	2,000	7,000
1904	6,000	2,000	8,000
1905	7,000	2,000	9,000
Summa	26,000	6,000	32,000

De utslag angående anläggning och underhåll af nya eller förbättring af gamla allmänna vägar inom länet, som under perioden blifvit af Länsstyrelsen meddelade, äro följande:

1901 den 6 juni: angående ny väg från gästgifvaregården i Ursviken till allmänna landsvägen mellan Skellefteå stad och Ursviken i Skellefteå socken;

1901 den 22 juni: angående anläggning af väg dels mellan landsvägen norr om Ume älf och norra ändan af den s. k. Sörforsbron, dels ock mellan södra ändan af samma bro och landsvägen vid Böle by i Umeå socken;

1901 den 16 december: angående omläggning af vägen mellan Sirapsbacken och Hjuken i Degerfors socken;

1902 den 10 februari: i fråga om anläggning af ny väg från Finufors till Skellefteå vid kustlandsvägen i Sunnanå med bilinje i Skrämråsk i Skellefteå socken;

1902 den 22 februari: angående anläggning af ny väg mellan Umeå—Vännäs-vägen vid bron öfver Vindelälven i närheten af Spölands järnvägsstation i Vännäs socken och Umeå—Degerforsvägen vid Ytterröda i Umeå socken;

1902 den 14 juli: angående anläggning af ny väg från Burträsk—Åstråsk-vägen vid Gammelbyn i Burträsk socken till Robertsfors—Vindelavägen vid Södra Stortjärn i Bygdeå socken;

1902 den 26 juli: i fråga om förändring af den på enskild bekostnad byggda vägen mellan Tafvelsjö kapell och gränsen mot Mickelstråsk by till allmän bygdeväg;

1903 den 23 juli: angående anläggning af väg från Sörstrands färjställe i närheten af Åsele kyrka till Studsviken i Björna socken af Västerorrlands län;

1903 den 13 november: angående anläggning af väg från Norrbyn förbi Mjölän och Håknäs till landsvägen väster om Håknäs mellan Långed och Lefvar i Nordmalings socken;

1904 den 28 mars: i fråga om uppförande och underhåll af ny bro öfver Skellefte älf;

1904 den 5 juli: angående anläggning af väg från Nedre Nyland i Bjurholms socken till Fredrika kyrkoby i Fredrika socken;

1904 den 17 augusti: angående anläggning af väg från Kasamark i Umeå socken till Vibo i Nordmalings socken;

1905 den 3 februari: i fråga om anläggning af ny väg från Storbäckes by till Risbäckes kapellkyrka i Dorotea socken;

1905 den 5 maj: angående anläggning af väg från Öfverboda by till södra ändan af den s. k. Sörforsbron i Umeå socken;

1905 den 29 maj: angående omläggning af allmänna landsvägen mellan In-nervik och Yttervik i Skellefteå socken;

1905 den 14 juni: i fråga om anläggning af väg från Umeå—Vännäsvägen vid Spölands järnvägsstation i Vännäs socken med färjled öfver Ume älf i närheten af nämnda järnvägsstation till väglinjen Sörfors—Hössjö inom Öfverboda by i Umeå socken;

1905 den 26 juni: angående anläggning af väg dels från Nordås förbi Norrfors anhaltstation till Olofsfors jämte bilinjer vid Nordås by och vid Norrfors anhalt och dels från Strömåker förbi Grannäs till Mjösjö i Nordmalings och Bjurholms socknar;

1905 den 29 juni: angående anläggning af väg från Vilhelmina till allmänna vägen Tanträsk—Lycksele inom Vilhelmina, Stensele och Lycksele socknar;

1905 den 30 september: angående anläggning af väg från Floda i Säfvars socken till Andersfors i Burträsk socken;

1905 den 11 november: angående omläggning af allmänna vägen mellan Vilhelmina och Åsele i närheten af Strömåker i Vilhelmina socken;

1905 den 21 november: i fråga om anläggning af väg från Löfliden förbi Malgovik till Löfnäs i Vilhelmina socken;

1905 den 1 december: angående anläggning af väg från Hjöggböle till Bureå i Skellefteå socken.

De viktigaste undersökningar för anläggande af nya eller förbättrande af gamla vägar, som under perioden verkstälts, hafva afsett:

ny väg från landsvägen vid Skinnarbyn öfver Fällfors och Sjulsmarks byar till allmänna vägen längs Säfvar älfs floddal;

ny väg från Storbäck till Risbäck i Dorotea socken;

ny väg mellan Öfre Gautstråsk kapell och Storvindelu i Sorsele socken;

ny väg från Västansjö i Tärna efter Jovattsdalen till riksgränsen mot Norge;

omläggning och förbättring af vägen mellan Floda och Säfvars kyrkoby i Säfvars socken;

ny väg från Ålund till Byske;

ny väg från Mickelstråsk i Umeå socken till Umeå stad;

väg från Frostkåge i Byske socken till Jörns kyrkoby;

väg från Selet i Byske socken till Kvarnfors i Jörns socken.

Vägdölingar hafva under perioden blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda genom utslag

den 5 december 1904 inom det vägöållningsdistrikt, som utgöres af Degerfors socken, och den 23 november 1905 inom Dorotea sockens vägöållningsdistrikt.

Under perioden har uppskattning af vägunderhållskostnaden den tid, marken är bar, verkstälts inom Stensele och Åsele socknars särskilda vägöållningsdistrikt.

Vintervägöållningen har, i enlighet med väglagens föreskrifter, utgjorts af ploglag med ersättning af de vägöållningsskyldige på grund af mellan vederbörande bestämda beting. Ersättningsbeloppen hafva växlat mellan 15 och 30 kr. för kilometer.

På sätt tabell 2 utvisar, har antalet vid skjutsanstalterna utgångna hästar under perioden utgjort 132,447. I fråga om skjutslegan har genom nådigt bref den 2 maj 1902 förordnats, att skjutslegan för länets lappmark, som hittills utgått med 1 kr. 50 öre per mil, skulle från år 1903 utgöra 1 kr. 80 öre för mil. I öfrigt gäller den för länet bestämda maximilega 1 kr. 50 öre.

Entreprenadbidragen hafva utgått med följande belopp, som på grund af afgifna anbud blifvit af landstinget bestämda, af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda och af entreprenörerna i upprättade kontrakt antagna, nämligen:

Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor åren		Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor åren	
	1898—1902.	1903—1907.		1898—1902.	1903—1907.
Umeå stad	—	—	Botsmark	175	175
Skellefteå stad . .	400	—	Tvärälund	375	375
<i>Umeå fögderi.</i>			Tegsnäset	300	300
Afva	—	100	Lillsle	300	300
Lefvar	900	900	Summa	10,565	10,355
Ängersjö	500	500	<i>Skellefteå fögderi.</i>		
Sörmjölle	500	500	Gumboda	600	550
Säfvar	285	285	Grimsmark	500	400
Djäknaboda	550	500	Selet	450	450
Rickleå	550	500	Daglösten	400	400
Djupvik	200	200	Bureå	400	400
Brännland	300	300	Storkåge	—	500
Tafvelsjö	350	295	Byske	500	500
Degerfors	400	400	Åby	450	450
Hållnäs	450	450	Nybyn	200	350
Strycksele	450	450	Vebomark	300	300
Ekorrträsk	450	450	Bursiljum	300	300
Åmsele	375	375	Gammelbyn	275	300
Vännäs	300	—	Jörn	290	300
Bjurholm	450	600	Jörns järnvägsstation	300	500
Ström	180	180	Kankberg	300	300
Balsjö	300	295	Svanfors	300	300
Öfre Nyland	500	500	Varutråsk	300	300
Nyåker	600	600	Malåträsk	300	300
Sunnansjö	300	300	Rentjärn	250	250
Bullmark	175	175	Lillholmträsk . . .	250	250
Grafmark	175	175			
Åträsk	175	175			

Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor åren		Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor åren	
	1898—1902.	1903—1907.		1898—1902.	1903—1907.
Norsjö	250	250	Stensele	350	450
Bastuträsk	350	500	Blattniksele	350	350
Krångfors	350	600	Rågoliden	350	350
Medle	200	—	Siksele	350	400
Inre Ursvik	150	150	Vindelgransele	350	350
Stenträsk	300	300	Holmfors	350	350
Selet	150	—	Torfejön	450	500
Fällfors	300	300	Tallsjön	600	600
Åselet	120	250	Viska	600	600
Kåtaselet	250	250	Lögdasund	600	600
Myrheden	250	500	Örträsk	230	220
Frostkåge	200	—	Gransjöriset	400	400
Hjoggböle	300	300	Dalsjö	400	400
Frautjärn	350	350	Vilhelmina	350	400
Storbrännan	450	450	Långtjärn	450	—
Åsträsk	550	500	Lomsjö	500	500
Nilsliden	—	300	Sorsele	350	450
Högdal	—	300	Sikejö	385	400
Vännäs	—	300	Husbondliden	550	550
Vallen	—	400	Åsele	1,000	1,200
Dragnäs	—	300	Umgransele	350	350
Summa	11,185	13,700	Lafsjö	500	500
Lappmarksfögd-			Bergvattnet	600	700
riet.			Orgnäs	650	650
Lycksele	1,000	1,200	Gafsele	600	700
Kattisafran	300	300	Ledningsmark	400	400
Bäcknäs	350	500	Tallberg	400	400
Brattfors	400	600	Lill-Lögde	400	400
Kroksjö	400	400	Idvattnet	—	450
Ruskele	350	300	Vormträsk	—	300
Vormsele	350	350	Ormsjö	—	500
Björksele	350	350	Afvaträsk	—	410
Västerвик	350	450	Långsele	—	400
Barsle	350	450	Summa	17,065	20,130
			Summa för länet	39,215	44,185

Skellefteå stad har under den senaste perioden och Umeå stad under de båda perioder, som förestående förteckning omfattar, sjulfva öfvertagit skjutshållningen, då några anbud därå vid hållna entreprenadauktioner icke afgifvits.

Postväsendet har under perioden ytterligare utvecklats. År 1901 funnos inom länet 7 postkontor och 49 poststationer, därvid hvarje postanstalts område beräknades omfatta i medeltal 1,052⁶² kvkm. och 2,567 invånare. Den 1 oktober 1903 öppnades postkontor i Jörn, hvaremot postkontoret i Ånäset indrogs den 30 april 1905, och funnos således vid periodens utgång fortfarande 7 postkontor. Poststationernas antal har däremot vuxit till 69 med en ökning af 20. Vid periodens utgång var medeltalet af hvarje postanstalts område 776²² kvkm. och antalet invånare fördeladt på hvarje anstalt 2,010. För beredande af förbättrade postförbindelser å länets landsbygd har landtbrefbäringslinjernas antal under

perioden ökats från 11 till 53. Beträffande postutväxlingen förtjänar omnämnas, att antalet af vid de fasta postanstalterna i länet inlämnade försändelser växte från 2,201,157 till 3,801,421, utgörande i medeltal 15 respektive 24⁹ per invånare.

Summan af assurancesbelopp och inbetalade postanvisnings- och tidningsmedel steg samtidigt från 32,686,338 kr. till 37,164,505 kr. Inkomsterna vid länets postkontor och under dem förlagda poststationer, hvaraf dock några äro belägna inom andra län, ökades från 186,501 till 297,598 kr. och utgifterna från 91,210 till 139,714 kr.

Äfven telefon- och telegrafväsendet har under perioden utvecklats. Rikstelefonstationer hafva inrättats i Brännland, Bygdeå, Ekorsträsk, Håknäs, Jörn, Ratan och Rundvik. Förutom linjerna till dessa stationer hafva telefonlinjer anlagts mellan Lycksele—Åsele och Säfvar—Sikeå, samt telefonförbindelserna mellan Umeå—Holmsund, Umeå—Vindeln, Umeå—Vännäs och Umeå—Örnsköldsvik ökats med en ny ledning för hvarje linje. År 1902 fullbordades den 4^s mm. tjocka kopparledningen nr 1620 mellan Stockholm—Ånge—Umeå och Luleå, hvarigenom telefonering möjliggjorts från länet till alla delar af vårt land.

Nya telegrafledningar hafva framdragits mellan Umeå och Nordmaling samt mellan Umeå och Lycksele. Under år 1903 har ett underjordiskt telefonkabelnät nedlagts i Umeå. Fråga har jämväl väckts om inrättande af telefonförbindelser från Lycksele till Stensele och Sorsele, men har denna för nämnda aflägsset belägna socknar viktiga fråga ännu icke vunnit sin lösning.

Telegraf- och telefonväsendets utveckling torde bäst framgå af nedanstående jämförelse mellan åren 1901 och 1905.

Telegraf- och centraltelefonstationsområde.	Telegramporto. Kronor.		Telefonafgifter. Kronor.		Telefonapparater.	
	År 1901.	År 1905.	År 1901.	År 1905.	År 1901.	År 1905.
Umeå	14,652·22	13,543·46	26,480·81	43,508·26	265	425
Skellefteå	12,556·65	13,779·25	19,360·77	30,461·80	263	305
Byske	2,662·06	2,128·80	5,271·10	7,304·29	38	50
Holmsund	3,716·75	1,575·92	2,849·50	3,923·00	15	19
Lycksele	1,273·85	1,039·05	3,528·70	6,334·03	25	30
Nordmaling	3,585·38	3,320·00	6,867·43	10,303·78	67	83
Sikeå	1,543·19	1,663·60	2,092·53	4,182·15	42	31
Summa	39,990·10	37,050·08	66,450·84	106,017·31	715	943

B) Sjökommunikationer. Samfärdseln sjöledes emellan uthamnarne till länets städer och hufvudstaden har under perioden uppehållits i enahanda omfång som under föregående period.

Kustrafiken mellan Västernorrlands läns städer, å ena, samt de större hamnarne inom detta län, å andra sidan, har liksom under perioden 1896—1900 uppehållits af ångfartygen »Norrländ», »Elias Sehlstedt» och »Gästrikland», af hvilka den sistnämnda jämväl anlöpt städerna i Gäfveborgs län. Å linjen Örnsköldsvik—Nordmaling—Umeå har samfärdseln fortfarande förmedlats af ångaren »Johan Nyberg».

Under periodens senare år har trafiken mellan länet och närbelägna finska hamnar återupptagits af åtskilliga finska ångare hufvudsakligen i och för godsbefordran.

År 1901 öppnades första gången ångbåtstrafik å Stor-Uman af ångaren »Bröt-Anund». Genom denna uppehålls ångbåtsförbindelse å Stor-Uman från Luspen till Slussfors på en sträcka af sex mil. Jämväl å Malgomajsjön och Volg-sjön finnes ångbåtstrafik. Anordnande af ordnad trafik medelst ångare å de stora sjöarne inom lappmarken försvåras icke oväsentligt af gällande bestämmelser rörande besiktning af passagerareångfartyg och de kostnader, som äro med långa resor till sådana besiktningar förenade.

För Umeå stads och Skellefteå stads hamnar hafva nya hamntaxor blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställda den 29 januari 1904, att gälla intill slutet af år 1908.

Genom särskilda nådiga bref den 31 december 1903 och den 31 december 1904 hafva följande lastageplatser inom länet berättigats att från och med den 1 januari 1904 till och med utgången af år 1908 uppbära *grundpenningar*, nämligen: Bureå, Furuögrundet, Hörnefors, Obbola, Rundviken, Sikeå, Sävenäs med Aldersholmen, Storkågehamn, Norrbyhamn, Åby, Örviken, Djupvik, Holmsund, Sandvik och Not-holmen.

I och för trävaruflottningen hafva under perioden följande *vattendrag* blifvit på enskildes bekostnad *upprensade och till allmän flottning upplåtna*, nämligen:

Tafleån från och med Mikelsträsket och Stora Skärträsket till åns utlopp i Taflefjärden i Umeå socken för en kostnad af 22,119 kr. 32 öre;

Risån med Järfsjöån från och med den från Åsvattnet kommande bäckens inflöde samt Latikån och Bäckån från och med Bäcksjön till nämnda vattendrags utlopp i Vojmån i Vilhelmina socken, för hvilka rensnings- och byggnadskostnaderna beräknats till 18,471 kr. 50 öre;

Rickleån från och med Stora Bygdeträsket till Siknäsforsen i Bygdeå socken samt bivattendraget Tvärån från och med Bjursjön till Rickleån; regleringskostnaderna utgöra 18,739 kr. 92 öre;

Sikån från och med Lilla Krokträsket till Bygdeträsket samt från och med Lilla Holmträsket, Järträsket och Hvitbergsträsket till Kalträsket, äfvensom Tallån från och med Lubbo- och Bätträskan samt Korfbäcken från och med Lidsjön till Bygdeträsket för en regleringskostnad af 56,725 kr.;

Panbäcken och dess bivattendrag Risbäcken i Stensele och Lycksele socknar. Regleringskostnaderna utgöra 10,150 kr.;

Lördagsbäcken från och med Lördagsträsket samt Bäfverbäcken från och med Staffträsket till utloppet i Öre älf, för hvilka vattendrags flottbärgörande beräknats en kostnad af 8,609 kr.;

Byssjan från och med Gäddträsket och Hvittanträsket till Byssträsket i Lycksele socken för en kostnad af 14,400 kr.;

Granbergs storbäck, Gitsån och Risbäcken med biflödena Risbäcks storbäck och Svansjöbäcken i Dorotea socken för en beräknad kostnad af 22,012 kr. 24 öre;

Dalkarlsån från och med Bjensjön till åns utlopp i Bottniska viken i Bygdeå socken, för en regleringskostnad af 12,912 kr.;

hvarjämte nytt timmermagasin anlagts i det s. k. Klutmarkssletet i Skellefteå älf för en kostnad af 13,000 kr.

Därjämte hafva följande *allmänna flottleder* under perioden *undergått förnyad reglering*, nämligen:

Sänsjöån i Åsele socken för en kostnad af 7,085 kr.;

Torfsjöån och Skäfvellsjöbäcken med bivattendrag inom Vilhelmina och Åsele socknar för en kostnad af 10,523 kr. 50 öre;

Storforsen i Öre älf inom Örträskets socken för en kostnad af 7,600 kr.;

Öre älf från Örträsket till älfvens utflöde i Bottniska viken för en kostnad af 13,863 kr. 78 öre;

Ume älf från Umans och Juktåns sammanflöde vid Åskilje, Vindelälven från och med Stensundsforsen och nedanför belägna distrikt samt Juktån med dess biflöden Gunnarbäcken och Lombäcken inom Stensele, Lycksele, Sorsele, Degerfors och Vännäs socknar för en beräknad kostnad af 236,403 kr.;

Fällforsen i Byske älf för en beräknad kostnad af 44,200 kr.

Sammanlagda byggnads- och rensningskostnaderna i länet vattendrag för femårsperioden hafva sålunda utgjort 516,814 kr. 26 öre, eller i medeltal något mer än 103,000 kr. om året.

C) Sjöfart och handel. Af nedanstående *tabell I*, som utvisar antalet och storleken af länets *handelsflotta* vid slutet af åren 1900 och 1905, framgår, att segelfartygens antal, som vid förstnämnda tidpunkt utgjorde 6 med ett tontal af 255, vid 1905 års utgång utgjorde 3 med ett tontal af 393 samt att ångfartygens antal minskats från 10 till 8 och deras tontal från 1,560 till 1,002²³.

Antalet och storleken af de *fartyg*, som *ankommit från och afgått till utlandet*, framgår af nedanstående *tabell K*.

Tab. I. Västerbottens läns handelsflotta vid slutet af åren 1900 och 1905.

	Segelfartyg.		Ångfartyg.			Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
<i>Vid 1905 års slut.</i>							
Umeå	—	—	4	831.75	236	4	831.75
Skellefteå	—	—	—	—	—	—	—
Landsbygden	3	393	4	170.48	155	7	563.48
Summa	3	393	8	1,002.23	391	11	1,395.23
<i>Vid 1900 års slut.</i>							
Umeå	3	142	5	1,329.00	316	8	1,471.00
Skellefteå	—	—	1	60.00	148	1	60.00
Landsbygden	3	113	4	171.00	200	7	284.00
Summa	6	255	10	1,560.00	664	16	1,815.00

Tab. K.

In- och utklarerade fartyg i Västerbottens län åren 1901—1905.

F a r t y g.	År 1901.		År 1902.		År 1903.		År 1904.		År 1905.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
Inklarerade	295	131,833.97	307	146,055.77	310	148,712.19	285	131,305.44	325	221,218.70
Utklarerade	582	352,883.44	622	409,305.61	639	430,853.97	636	439,635.19	664	417,690.98
Summa	877	484,717.41	929	555,361.38	949	579,566.16	921	573,940.63	989	638,909.68

Under perioden hafva följande *strandningshändelser* inträffat inom länets farvatten, nämligen:

den 29 augusti 1901 strandade å Löngrundet i närheten af Rönnskärs lotsplats svenska skonertskeppet »Edith» och blef vrak;

den 20 oktober 1901 strandade norska barkskeppet »Johannes» å Fjäderäggs norra storgrund och blef vrak. Fartyget var destineradt till London med i Furnögrundet intagen last af bräd- och plankstump. 200 kubikfamn af lasten bär-gades;

den 18 oktober 1902 strandade och blef vrak svenska skonerten »Händig» å s. k. Sköthällan mellan Fjäderägg och Byviken å Holmön, hvarvid såväl fartygets befälhafvare som besättning omkommo. Fartyget var destineradt till Nakskov i Danmark med i Neder-Kalix intagen last af plankor och bräder, hvaraf sedermera bär-gades omkring 93 standards.

Beträffande *import och export* har någon nämnvärd förändring icke inträffat i afseende på arten af de varor, som

under perioden importerats till eller exporterats från länet. Exporten utgöres sålunda fortfarande af trävaror och andra skogsprodukter, och hafva härom förut å sid. 22 i denna berättelse lämnats uppgifter. Arten och mängden af den hufvudsakliga importen framgår af nedanstående *tabell L*.

Om *landthandeln* kan såsom totalomdöme framhållas, att landthandlandenas affärsförhållanden numera visat sig mera sunda, än under senaste perioden varit fallet.

Antalet *marknader*, som årligen hållas inom länet, utgör 1 i Umeå, 2 i Lycksele, 1 i Åsele samt 1 i hvar och en af socknarne Bygdeå, Burträsk, Degerfors, Löfånger och Ny-sätra. Hvad om marknaderna i öfrigt anförts i länsstyrel-sens senaste femårsberättelse, äger fortfarande sin giltighet. Marknaderna i Lycksele och Åsele äro de största af länets

Tab. L. Hufvudsakliga importen till Västerbottens läns tullkammardistrikt åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.		År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
<i>Umeå tullkammaredistrikt.</i>											
Benmjöl kg.	108,900	153,000	119,907	130,000	108,000	Symaskiner kr.	3,568	1,434	—	13,474	11,704
Brännvin o. sprit, konjak . lit.	2,546	640	2,386	2,638	1,959	Vin på fat kg.	974	1,847	2,506	1,814	7,279
Fisk, saltad, strömming . . kg.	—	—	—	—	58,122	» » bnteljer lit.	654	827	1,249	1,188	1,075
» torkad, sej »	5,000	6,402	—	—	—	Väfnader, ylle- kg.	320	538	610	426	427
Fjäder, ospritad »	1,010	—	364	—	—	» bomulls- »	364	187	332	58	400
Fläsk »	43,173	57,108	79,582	49,613	40,942	» linne- »	275	359	90	165	181
Gödningsämnen, ej specif. . »	220,000	255,000	371,200	401,440	717,258	» jute- »	—	—	—	—	11,894
Halm »	—	—	—	—	313,407	<i>Skellefteå tullkammaredistrikt.</i>					
Humle »	4,136	3,862	2,526	1,533	1,979	Brännvin o. sprit lit.	81	9	48	—	2
Hö »	—	—	18,339	—	245,417	Fisk, saltad, sill kg.	—	1,200	—	—	—
Kaffe »	373,954	146,704	322,494	130,018	338,342	Gödningsämnen, ej specific. »	—	49,300	50,000	100,270	445,120
Kli »	—	—	—	100,100	168,350	Hudar, ej pälsverk, beredda »	10	—	8	5	5
Kreatur; hästar st.	—	—	1	—	14	» pälsverk, beredda, lösa »	19	46	30	—	—
» nöt- »	—	—	17	—	468	Humle »	—	—	383	—	372
» svin- »	—	—	—	—	118	Kaffe »	1,974	—	8,118	5,204	1,323
Kött kg.	—	—	—	—	12,365	Maskiner, redskap o. verktyg kr.	105	275	14	238	585
Maskiner, redskap o. verktyg, ej specific. kr.	1,829	10,211	13,961	5,343	20,045	Metaller, tackjärn kg.	167,640	—	—	150,000	200,000
Mineraloljor, renade . . . kg.	5,440	—	2,300	2,298	—	Natron, salpetersyrad . . . »	—	—	—	2,100	10,100
Oljor, feta, icke flyktiga . »	—	210	—	—	98	Oljor, fossila, renade . . . »	18	—	—	160,024	—
Plommon, torkade »	5,227	8,160	7,209	8,805	2,802	Potatis »	—	—	—	—	1,060
Potatis »	26,450	64,390	91,050	270	143,100	Salt, kok- hl.	—	5,450	10	11,073	800
Russin »	14,722	11,412	11,920	8,293	8,709	Sirup kg.	6,870	—	13,824	13,787	—
Salt, bords-, raffineradt . . »	588	41,250	30,000	—	—	Spannmål, omalen, hafre . »	195,255	28,200	197,475	79,010	—
» kok- hl.	1,495	—	1,250	1,262	3,240	» » hvete »	—	444,350	1,456,538	1,387,703	2,136,715
Sirup kg.	60,593	143,060	62,289	76,676	104,008	» » korn »	—	498,579	—	—	—
Socket, raffineradt »	588	1,157	1,846	—	—	» » råg »	957,119	936,333	4,876,662	7,897,513	5,714,661
Spannmål, omalen, råg . . . »	195,453	206,704	—	2,477	1,977	Stenkol och koks hl.	1,520	—	5,808	1,985	2,400
» » korn »	—	137,054	—	—	—	Tobak, arbetad kg.	34	—	2	12	6
» » hvete »	220,703	133,257	—	—	—	Vin, på fat »	32	35	127	157	129
» » hafre »	375,800	1,432,475	648,973	2,001,759	1,152,055	» på andra kärl, mous-serande lit.	30	64	160	65	23
» » örter »	—	127,258	19,759	56,787	36,878	» på andra kärl, ej mous-serande »	484	99	415	272	32
» » bönor »	5,827	7,266	14,454	—	—	Väfnader, bomulls- kg.	—	19	7	8	10
» » malt »	3,995	8,018	22,003	8,019	14,985	» ylle- »	10	9	5	33	9
» malen, hvetemjöl . . . »	14,700	49,000	58,641	29,641	29,550						
» » gryn »	3,371	2,467	2,446	2,470	1,080						
Stenkol och koks hl.	17,712	17,976	35,928	47,037	50,593						

marknader, men äfven i dessa båda orter kunde marknaderna säkerligen utan olägenhet borttagas, då de af allmogen högst obetydligt begagnas för uppköp af nödvändighetsartiklar, hvarå tillgång för öfrigt året om finnes i erforderlig mängd i öppna butiker hos handlandena på båda dessa platser. Ortsbefolkningens försäljning af ortens produkter sker numera mestadels till uppköpare, som färdas omkring i bygderna, och frånser man de leveranser, som till följd af mark-

nadernas fortvaro där ske till uppköpare och hvilka leveranser skulle komma att äga rum, äfven om marknaderna indrogos, torde af marknadernas forna betydelse egentligen återstå allenast de tillfallen, som därigenom beredas arbetarne och landtbefolkningen att på marknadsnöjen förlösa de penningar, som erhållits för varor eller arbete, hvarförutom en del af de bofaste på marknadsplatsen hämtar tillfälliga hyresinkomster af marknadsbesökande.

5. Kameralförhållanden.

Tabell 3 lämnar en öfversikt af antalet *hemman och lägenheter* å landet, deras natur och det dem åsatta taxeringsvärde, äfvensom af *stadsjordar* m. m. i städerna och dessas taxeringsvärden vid slutet af år 1905. Vid jämförelse mellan denna tabell och den för näst föregående period upprättade framgår, att taxeringsvärdet af all jordbruksfastighet å landet, hvarför bevillning utgöres, år 1905 uppgick till 71,353,650 kr. emot 56,284,100 kr. år 1900, samt att taxeringsvärdet å all annan, bevillning utgörande fastighet å landet år 1905 utgjorde 14,226,400 kr. emot 10,710,000 kr. år 1900. Taxeringsvärdet å städernas tomter och byggnader har stigit från 8,160,900 kr. år 1900 till 11,196,100 kr. år 1905.

Bevillningen har under femårsperioden inom länet utgått med följande belopp å de olika slagen af beskattningsföremål, nämligen:

År.	Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.	Inkomst.	Summa. Kr.
1901	33,728-70	8,738-75	78,212-89	120,680-34
1902	33,810-84	9,124-65	68,179-96	111,115-45
1903	43,024-92	10,410-35	75,755-03	129,190-30
1904	43,040-40	10,955-75	82,776-59	136,772-74
1905	43,045-89	11,342-10	77,525-90	131,913-89

Summan af *till bevillning uppskattad inkomst* inom länet uppgick år 1900 till 10,653,455 kr. och den beskattningsbara andelen däraf till 7,313,118 kr., under det att år 1905 samma inkomst utgjorde respektive 11,353,184 kr. och 7,752,590 kr.

Jordafsöndringar hafva under denna period af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställts till följande antal: 209 år 1901, 265 år 1902, 306 år 1903, 280 år 1904 och 334 år 1905.

Dessutom hafva jämlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut afsöndringar medgifvits från åtskilliga kyrkoherdeboställen inom länet, nämligen:

den 12 april 1901 från kyrkoherdebostället $1\frac{21}{64}$ mantal n:r 1 Prästbordet i Skellefteå socken till utvidgning af tomt för kronohäkte, förut afsöndrad från samma boställe, och för anordnande af utfartsväg från samma tomt till allmänna landsvägen från Skellefteå stad;

den 30 maj 1902 från kyrkoherdebostället $\frac{13}{16}$ mantal n:r 1 Prästbordet i Löfångers socken till tomtplats för läkarebostad, sjukstuga och apotek;

den 29 augusti 1902 från kyrkoherdebostället $\frac{3}{4}$ mantal Prästbordet n:r 1 i Nordmalings socken för utvidgning af gränsgator enligt fastställd regleringsplan för Nordmalings kyrkorvall;

den 29 april 1904 från kyrkoherdebostället 1 mantal Åsele n:r 1 i Åsele socken två afsöndringar till tomter för läkarebostad och sjukstuga;

den 4 november 1904 från kyrkoherdebostället $\frac{3}{64}$ mantal n:r 2 Jörn i Jörns socken boställets andel i soldattorp och kvarnlagénhet;

den 8 december 1904 från kyrkoherdebostället $\frac{3}{8}$ mantal n:r 2 Bergvattnet i Dorotea socken till ny begravningsplats för Dorotea församling; samt

den 24 februari 1905 från kyrkoherdebostället $1\frac{21}{64}$ mantal n:r 1 Prästbordet i Skellefteå socken till tomt för en af länets landsting beslutad byggnad för seminarium till utbildande af lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor och småskolor inom länet.

Slutligen hafva äfven af Kammarkollegium godkända afsöndringar för viss tid ägt rum från kyrkoherdeboställena i Nordmalings, Jörns, Sorsele, Åsele och Vilhelmina församlingar.

Af de jämlikt nådigt bref den 17 maj 1895 å kronoparken Västra Jörnsmarken invid Jörns järnvägsstation för upplåtande till enskilda personer med äganderätt afsöndrade tomter hafva under perioden de vid föregående periods utgång återstående 19 tomter försålts för en sammanlagd köpeskilling af 4,956 kr. 80 öre.

Sedan Kungl. Maj:ts jämlikt nådigt bref den 23 januari 1903 förordnat, att det å en af förste landtmätaren i länet upprättad och af Kungl. Maj:ts i nåder fastställd tomtregleringsplan upptagna, invid Bastuträsks järnvägsstation belägna område af kronoparken Brännheden i Norsjö socken finge från nämnda kronopark afskiljas samt, fördeladt i tomter, för bebyggande åt enskilde under vissa villkor med äganderätt upplåtas, hafva af de till upplåtelse afsedda tomterna, till antalet 17, under femårsperioden till enskilda under de i nådiga brefvet bestämda villkor upplåtits 5 tomter mot en köpeskilling af 980 kr.

Af de inom länet befintliga staten tillhöriga domäner, som utarrenderats, hafva under perioden 2 jämlikt nådiga beslut *till frälse försålts*, nämligen dels jämlikt nådigt bref den 12 februari 1904 $\frac{11}{80}$ mantal af förra löjtnantsbostället $\frac{13}{32}$ mantal Gammelbyn n:r 6 eller Fredriksberg i Burträsk socken för en köpeskilling af 7,995 kr. och dels jämlikt nådigt bref den 4 mars 1904 förra löjtnantsbostället $\frac{3}{8}$ mantal Sunnanå n:r 3 eller Strömsholm i Skellefteå socken för en köpeskilling af 32,300 kr. Den återstående delen, eller $\frac{43}{160}$ mantal, af förra löjtnantsbostället n:r 6 Gammelbyn eller Fredriksberg har ställts under Domänstyrelsens omedelbara förvaltning och upplåtits till bostad åt förvaltaren af Burträsk revir.

Antalet af för Kronans räkning utarrenderade egenomar i länet utgjorde vid periodens slut 4, hvartill kommo 4 fisken.

Under femårsperioden *till skatte inlösta* eller efter fullgjorda åboskyldigheter omförda kronohemman och kronolägenheter eller delar däraf utgöra tillhoppa 156 med ett sammanlagdt skattetal af $10\frac{968643}{1647366}$ mantal.

Ingen kronoäbo har frändömts *äborätt*, och intet hemman har under ifrågavarande period fallit i *ödesmål*.

Sedan Eders Kungl. Maj:t, efter därom af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande gjord underdånig framställning, genom nådigt bref den 17 april 1903 förordnat, att *ödeshemmanet* $\frac{1}{4}$ mantal nr 1 Häggdal i Skellefteå socken, å hvilket hemman, efter det att besittningsrätten till detsamma genom vederbörande häradsrätts laga kraftvunna utslag den 17 februari 1857 frändömts Bureå byamän och sålunda återfallit till kronans disposition, någon äbo ej kunnat erhållas, skulle å offentlig auktion i vederbörlig ordning till den högstbjudande försäljas, med den i nådiga förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å vissa skattehemman angifna inskränkta rätt till hemmanets skog för köparen, har å auktion den 11 juli 1903 anbud å hemmanet afgifvits med 7,000 kr., hvilket anbud därefter af Eders Kungl. Maj:t jämlikt nådigt bref den 22 januari 1904 godkänts.

Tabell 4 lämnar redogörelse för den enda inom länet befintliga egendom af *fidukommisnatur*, utgörande $\frac{7}{16}$ mantal Lund och Innervik i Skellefteå socken, tillhörig öfverstelöjtnant Ulfhjelms arfvingar och taxeringsvärderad till 11,200 kr.

Enligt tabell 5 uppgick år 1905 *taxeringsvärdet å fastigheter* inom länet, som *innehafvas af inhemska aktiebolag*, till ett sammanlagdt belopp af 22,569,400 kr. emot 14,969,600 kr. för år 1900. Med utelämnande af tillhörande bråktal utgjorde summan i hela mantal af den i inhemska aktiebolags ägo befintliga jord 231 mantal år 1905 emot 188 mantal år 1900.

Såsom af tabell 6 angifves, finnes icke inom länet någon främmande maktens undersåtar tillhörig egendom.

Antalet förordnanden till *landtmäteriförrättningar*, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under perioden utfärdats, hafva utgjort:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Egentliga laga skiften . . .	34	46	32	30	21
Andra förrättningar . . .	455	682	591	716	408
Summa	489	728	623	746	429

I »andra förrättningar» ingå följande antal ägostyckningar: 247 år 1901, 415 år 1902, 447 år 1903, 446 år 1904 och 225 år 1905.

De under femårsperioden *afslutade egentliga laga skiftenas* antal, arealen af skiftad mark samt därför utgående kostnader utgjorde:

År.	Antal förrättningar.	Areal i hektar.	Kostnader, kronor.	
			Till landtmätare och gode män.	Öfriga kostnader.
1901	36	128,712	124,523	9,034
1902	37	273,435	202,575	14,717
1903	26	249,935	120,913	4,086
1904	42	244,111	201,124	11,323
1905	39	163,170	157,948	28,185
Summa	180	1,059,363	807,083	67,345
Årligt medeltal	36	211,873	161,417	13,469

Såsom utflyttningshjälp efter skiften hafva under perioden af statsmedel utgifvits: 225 kr. år 1901, 1,406²⁵ kr. år 1902, 900 kr. år 1903, 900 kr. år 1904 samt 1,612⁵⁰ kr. år 1905, eller tillhopa 5,043 kr. 75 öre.

Landstingsskatt har under perioden utgått med följande belopp och nedan angifna uttaxering å hvarje bevillningskrona, nämligen:

År.	Skatt, i kr.	Per bev.-kr. öre.	År.	Skatt, i kr.	Per bev.-kr. öre.
1901	61,000	54	1904	116,000	88
1902	69,000	59	1905	128,500	99
1903	106,000	96			

Därjämte har för bestridande af kostnaderna för inlösen af jord till bibanan Vännäs—Umeå—Storsandskär i landstingsskatt år 1901 uttaxerats 10,600 kronor att efter nedan omförmälda krets fördelning af kommunerna utgå med följande öretal för hvarje bevillningskrona:

Första kretsen: Umeå stad	17 öre
Andra » : Umeå och Vännäs socknar	14 »
Tredje » : Säfvars, Bjurholms, Bygdeå och Degerfors socknar	11 »
Fjärde » : Nordmalings, Nysätra, Burträsk, Norsjö, Jörns, Lycksele och Örträsk socknar	8 »
Femte » : Skellefteå stad och socken, Löfångers, Byske, Malå och Fredrika socknar	5 »
Sjätte » : Sorsele, Stensele, Vilhelmina, Åsele och Dorotea socknar	2 »

Vidkommande *landstingets finanser* i öfrigt tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till följande öfversikt af landstingets verksamhet och ekonomiska ställning för år 1905:

Inkomster.

Brännvinsmedel	48,000 ⁰⁰ kr.
Räntemedel	750 ⁰⁰ »
Sjukvårdsafgifter	28,685 ²⁵ »
Landstingsskatt	128,500 ⁰⁰ »
Summa	205,935 ²⁵ kr.

Utgifter.

A) Anslag.

Länets sjukvård	112,766 ²⁵ kr.
Landbruksundervisningen	8,500 ⁰⁰ »
Arfvode åt distriktsveterinärer	5,600 ⁰⁰ »
Allmän afdikningsplan	500 ⁰⁰ »
Svenska mosskulturföreningen	300 ⁰⁰ »
Nötboskapspremieringen	3,000 ⁰⁰ »
Djurskyddet	100 ⁰⁰ »
Rofdjurspremier	800 ⁰⁰ »
Vägundersökningar	2,000 ⁰⁰ »
Skogsodlingen	1,500 ⁰⁰ »
Inköp af beskillare	3,000 ⁰⁰ »
Premier till ladugårdssköterskor	300 ⁰⁰ »
Länsseminarierna	10,116 ⁶⁷ »
Elementarläroverken för flickor	2,200 ⁰⁰ »
Undervisning och vård af döfstamma	11,839 ⁶⁷ »
Fornminnesföreningarne	300 ⁰⁰ »
Arfvode åt 2 folkskoleinspektörer	2,000 ⁰⁰ »
Husslöjdens befrämjande	7,500 ⁰⁰ »

Sinnesslöa barns vård	5,200 00 kr.
Barnmorskor	900 00 >
Nykterhetens befrämjande	1,500 00 >
Vandringbibliotek	500 00 >
Folkhögskolan	1,800 00 >
Landtmannaskolan	1,500 00 >
Vannartade barns underhåll	100 00 >
Sommarkurser	500 00 >
Seminariebyggnad i Skellefteå	6,500 00 >
	190,822 59 kr.

B) Omkostnader.

Landstingsmäns, revisorers och markegångsdepute-		
rades resor m. m.	3,750 00 kr.	
Aflöningar	975 00 >	
Prenumerat på landstingstidskrifter	136 00 >	
Annons- och tryckningskostnader m. m.	2,000 00 >	
Hyra för arkivlokal	200 00 >	7,061 00 kr.

C) Amorteringar, räntor och afskrifvingar 7,951 66 >
Summa 205,935 25 kr.

Beträffande kommunernas finanser meddelas utförliga redogörelser årligen af Statistiska Centralbyrån, hvarför Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i förevarande afseende inskränker sig till att i vidstående tabell M lämna uppgift å de amorteringslån jämte därmed afsedda ändamål, till hvilka Eders Kungl. Maj:t lämnat nådigt tillstånd.

Af de inom Västerbottens län förlagda 13 nummer af Norrlands fjärde båtsmanskompani återstår liksom vid föregående periods slut allenast 1 nummer effektivt.

Jämlikt 60 § af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 hafva bidrag till vägunderhållet in natura af statsmedel utgått under femårsperioden med följande belopp:

År 1901	16,036 84 kr.	År 1904	16,897 51 kr.
> 1902	17,766 40 >	> 1905	17,810 97 >
> 1903	16,307 84 >		

och har statsverkets andel i kostnaden för vägdeltningar enligt § 84 af nämnda lag under perioden utgjort 2,828 kr. 1 öre, som utbetalts år 1904.

I likhet med föregående period har brännvinsförsäljningen i länets tvenne städer varit uppläten åt bolag med redovisningsskyldighet. Beloppet och fördelningen af de inom länet influtna och redovisade brännvinsförsäljningsmedlen framgå af tabell N.

Af de till Statskontoret ingående brännvinsförsäljningsafgifter, hvilka tillkomma hushållningssällskap, landsting och landskommuner, hafva följande belopp under femårsperioden kommit länet till godo, nämligen:

År	Hushållnings-sällskapet.	Landstinget.	Socknarne.	Summa.
År 1901	kr. 19,288 59	19,288 60	38,577 18	77,154 37
> 1902	> 17,020 58	17,020 59	34,041 16	68,082 32
> 1903	> 17,676 08	17,676 08	35,352 15	70,704 31
> 1904	> 18,401 31	18,401 32	36,802 62	73,605 25
> 1905	> 19,155 58	19,155 57	38,311 15	76,622 30
	Summa kr. 91,542 14	91,542 16	183,084 25	366,168 55

Tab. M. Amorteringslån, hvilka kommunerna i Västerbottens län åren 1901—1905 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.

Tillståndets dag.	Låntagare.	Ändamålet med lånets upptagande.	Lånebelopp. Kronor.
30/8 1901	Tärna kommun	Skolhus- och kapellbyggnadsarbeten	5,000
11/4 1902	Norsjö >	Skolhusbyggnader i Norsjö och Bastuträsk	20,000
21/6 >	Malå >	Till läkarbostaden i kommunen	8,000
1/5 1903	Degerfors >	Kyrkobyggnad	35,000
17/7 >	Vännäs >	Skolhusbyggnader	12,000
20/3 >	Örträskts väghållnings-skyldige	Vägbyggnader	25,000
4/3 1904	Länets landsting	Lasarettbyggnad	400,000
20/4 >	Bygdeå kommun	Skolhusbyggnad	10,000
20/4 >	Vilhelmina väghållningsdistrikt	Vägbyggnader	100,000
16/8 1905	Jörns kommun	Skolhusbyggnad	6,000

Tab. N. Influtna och redovisade brännvinsförsäljningsmedel inom Västerbottens län, åren 1901—1905.

År.	Redovisade:			Fördelade till:						
	I städerna.	Å landet.	Summa. Kronor.	Städerna.	Hushållnings-sällskapet.	Landstinget.	Socknarne.	Statskontoret.	Provision.	Summa. Kronor.
1901	162,080 58	637 50	162,718 08	80,878 02	16,239 35	32,478 72	446 25	32,351 21	324 48	162,718 08
1902	146,927 21	1,275 00	148,202 21	73,316 85	14,790 63	29,581 27	890 89	29,326 74	295 83	148,202 21
1903	149,823 49	3,279 45	153,102 94	74,761 91	15,279 90	30,559 77	2,292 45	29,904 77	304 15	153,102 95
1904	141,501 45	4,614 30	146,115 75	70,609 22	14,582 20	29,164 39	3,222 45	28,243 69	293 79	146,115 74
1905	112,015 77	4,612 50	116,628 27	55,895 87	11,639 52	23,279 06	3,222 45	22,358 35	233 02	116,628 27
Summa	712,348 45	14,418 75	726,767 20	355,461 87	72,531 60	145,063 21	10,074 49	142,184 76	1,451 27	726,767 20

2080/08. K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Västerbottens län.

6. Politi.

A) Allmänna ordningen och säkerheten hafva under perioden varit tillfredsställande.

Särskilda polisuppsyningsmän hafva under ifrågavarande period varit anställda vid Holmsunds, Ursvikens, Bureå och Byske lastageplatser äfvensom vid Åsele och Örträsk kyrkoplats, hvarjämte under en del af perioden en dylik polisman varit förordnad å Lycksele kyrko- och marknadsplats. Dessa polisuppsyningsmän hafva aflönats dels af statsmedel, dels och af från kommuner, bolag och enskilde anslagna belopp.

B) Fångvården. Antalet af de under femårsperioden å härvarande länsfångelse samt å kronohäkten i Skellefteå och Lycksele förvarade fångar framgår af tabellerna O och P.

Tab. P. Antalet fångar i Skellefteå och Lycksele kronohäkten åren 1901—1905.

	Rannsakningsfångar.		Fångelsefångar, i brist på bötstillgång.		Summa fångar.		
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	Summa.
<i>Skellefteå kronohäkte.</i>							
År 1901	17	—	133	2	150	2	152
» 1902	10	2	74	7	84	9	93
» 1903	10	1	68	3	78	4	82
» 1904	10	—	77	4	87	4	91
» 1905	12	2	84	4	96	6	102
<i>Lycksele kronohäkte.</i>							
År 1901	22	2	52	2	74	4	78
» 1902	16	2	42	1	58	3	61
» 1903	7	1	41	1	48	2	50
» 1904	12	—	39	—	51	—	51
» 1905	10	2	28	—	38	2	40
Summa	126	12	638	24	764	36	800

Länets fångvårdsförening, som under perioden lämnat understöd åt 4 personer med tillhoppa 135 kr. 30 öre, ägde i behållning vid periodens slut ett belopp af 4,372 kr. 49 öre mot 3,707 kr. 63 öre vid 1900 års utgång.

C) Undervisningsväsendet. Genom nådigt bref den 2 juni 1905 har Eders Kungl. Maj:t förordnat, att treklassiga allmänna läroverket i Skellefteå skulle ombildas till en sexklassig samskola och att för sådant ändamål första och andra klasserna skulle från och med läsåret 1905—06 förändras till samskoleklasser, hvarefter vid början af hvarje följande läsår en klass, i ordning nedifrån räknadt, skulle inrättas såsom samskoleklass, till dess läroverket erhållit sex klasser.

Lärjungarnas antal vid Umeå högre allmänna läroverk har under periodens särskilda år varit följande:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.	År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1901	216	222	1904	227	240
1902	222	222	1905	235	235
1903	221	228			

Lärjungeantalet har sålunda ökat något från hvad det var under periodens första år.

Den omorganisation af de allmänna läroverken i förening med lönerreglering för lärarne, hvarom Riksdagen år 1904 fattade beslut, har från och med år 1905 gifvit Umeå läroverk en ny ordinarie lektorsbefattning och kommer att från och med år 1907 bereda läroverket en ny ordinarie adjunktstjänst. Undervisningstimmarnes längd har minskats till 45 minuter, hvarigenom det blifvit möjligt att förlägga all undervisning, utom den frivilliga i instrumentalmusik, till tiden 8 f. m.—3³⁰ e. m. och sålunda bereda lärjungarne ledighet till hemarbete och rekreation under hela eftermiddagarna.

Lärarne hafva utgjorts af rektor, 5 — från och med år 1905 6 — lektorer och 8 adjunkter, 1 lärare i teckning, 1 i sång och musik samt 1 i gymnastik, hvarjämte under åren

Tab. O.

Antal fångar i Västerbottens länsfångelse, åren 1901—1905.

År.	Dömde till fångelse eller straffarbete i högst 2 år.		För gröfre brott dömda, till allmän straffanstalt afsände.		Fångelsefångar, i följd af bristande bötstillgång.		Transportfångar.		Försvärlöse (häktade för lösdrifveri och bettlande).		Summa fångar.			Lägsta antal.	Högsta antal.
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S.a.		
1901	62	9	4	—	36	4	—	—	23	—	125	13	138	9	32
1902	51	5	5	—	44	—	—	—	12	—	112	5	117	9	25
1903	50	6	1	1	37	—	—	—	12	2	100	9	109	9	25
1904	52	3	2	—	32	2	—	—	10	1	96	6	102	8	23
1905	64	7	1	—	42	2	—	—	10	1	117	10	127	9	22
Summa	279	30	13	1	191	8	—	—	67	4	550	43	593	—	—

1901—1904 varit anställda 2 extra lärare och under år 1905 1 sådan.

Det nya läroverkshuset, i öfrigt förträffligt, har visat sig otillräckligt hvad beträffar rum för undervisningen i biologi, fysik och kemi, i det att dessa ämnen tillsammans förfoga allenast öfver två lektionsrum jämte en afstängd del af en korridor till förvaring af materiel.

Vid *Skellefteå läroverk* har antalet lärjungar varit följande:

År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.	År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.
1901	72	75	1904	63	51
1902	71	70	1905	50	84
1903	71	64			

Lärarepersonalen på stat har utgjorts af rektor, 2 adjunkter samt lärare i teckning, musik och gymnastik. Här till kommo under höstterminen 1905 1 extra ämneslärarinna och 1 lärarinna i kvinnligt handarbete. På Skellefteå stads och enskilda personers bekostnad hafva äfven under denna period 2 extra lärare varit anställda, i följd hvaraf läroverket kunnat arbeta på fem klasser. Läroverket har fortfarande varit inrymdt i stadshuset, men då denna lokal genom läroverkets ombildning till samskola blifvit alldeles otillräcklig, hafva de båda samskoleklasserna blifvit flyttade till elementarläroverkets för flickor lokal. Då denna anordning naturligtvis blir mindre tillfredsställande i samma mån, som lärjungeantalet växer, är det önskligt, att läroverkets byggnadsfråga, hvarom här ofvan under rubrik Skellefteå stad närmare talats, snart vinner sin lösning.

Vid *Umeå elementarläroverk för flickor* har undervisningen ägt rum i åtta klasser äfvensom i två förberedande klasser. Läroverket har af statsmedel åtnjutit ett anslag af 1,800 kr. för hvartera af åren 1901 och 1902 samt af 3,300 kr. för hvar och ett af åren 1903, 1904 och 1905. Därjämte har läroverket beviljats årliga anslag af Umeå stad och länets landsting. Lärarepersonalen har utgjorts af ett växlande antal lärare och lärarinnor. Antalet lärjungar har under perioden betydligt ökats och har utgjort:

År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.	År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.
1901	110	128	1904	133	151
1902	130	135	1905	145	153
1903	135	135			

Vid *Skellefteå elementarläroverk för flickor*, hvilket åtnjuter anslag från staten, landstinget och Skellefteå stad, har lärjungarnas antal utgjort:

År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.	År.	Vår-terminen.	Höst-terminen.
1901	59	59	1904	72	78
1902	62	63	1905	79	57
1903	65	71			

Vid *folkskollärarynnesseminariet i Umeå* utgöres lärarepersonalen af rektor, 4 adjunkter, däraf en kvinnlig, 2 lärarinnor i öfningskolan, 1 teckningslärarinna, 1 musiklärarinna, 1 slöjdlärarinna, 1 gymnastiklärarinna samt 1

lärare i trädgårdsskötsel. Elevernas antal har varit: läs-året 1901—02 100, året 1902—03 103, året 1903—04 99, året 1904—05 101 och året 1905—06 100. Under åren 1901—1905 hafva respektive 26, 24, 26, 25 och 26 eller tillhopa 127 folkskollärarinnor utexaminerats. I den med seminariet förenade öfningskolan hafva i medeltal 69 barn, de flesta från Umeå stad, erhållit undervisning.

Folkundervisningen. Tabell Q (sid. 36) lämnar en öfversikt af folkskoleväsendet vid 1905 års slut.

Till belysning af folkundervisningens utveckling inom länet under femårsperioden förtjänar omnämnas, att antalet skolor ökats med 111 eller från 419 till 530. De fasta skolorna, som år 1900 utgjorde 165, uppgingo vid 1905 års utgång till 243, hvadan 78 sådana skolor tillkommit. Äfven i afseende på skolornas art har en väsentlig omgestaltning inträdt, i det att ett trettiotal mindre folkskolor förändrats till fullständiga folkskolor, de flesta med underlag af småskolor.

Antalet af i fasta skolor undervisade barn har stigit med omkring 3,000, medan antalet af de barn, som undervisats i flyttande skolor, afsevärdt nedgått. Dessa sistnämnda barn åtnjuta dessutom numera en betydligt utsträckt undervisning, sedan de ambulerande skolornas stationer inom större delen af länet kunnat inskränkas till två. De i hemmen undervisade barnen utgöra, såsom af hithörande tabell framgår, ett fåtal mot förr och äro hufvudsakligen till finnas i lappmarken. Äfven bör anmärkas, att bland de barn, som i tabellen upptagits såsom icke undervisade, ingå sådana af 7—14 års ålder, som afgått från skolan efter godkänd afgångspröfning eller af sjukdom eller naturfel varit förhindrade att deltaga i undervisningen.

Fortsättningsskolor hafva under perioden inrättats i de flesta församlingar inom kustlandet. Undervisning i slöjd meddelas i mer än 300 skolor, hvilket möjliggöres hufvudsakligen genom landstingets och hushållningssällskapets förenade understöd. Sju nya skolträdgårdar hafva anlagts. Offentliga boksamlingar hafva upprättats i ett flertal kommuner, hvarjämte genom landstingets försorg anskaffats tre s. k. vandringsbibliotek, som cirkulera i bygderna.

Antalet skolhus har under perioden ökats från 173 till 316, däraf många större med flera lärosalar.

För att fylla behovet af lärarekrafter till småskolor och mindre folkskolor har af landstinget inrättats ännu ett seminarium med tvåårig lärokurs för utbildande af lärarinnor till dylika skolor. Detta seminarium, det tredje inom länet, är förlagdt till Västerhiske by i närheten af Umeå.

Kostnaderna för skolväsendet hafva helt naturligt anseeligt ökats under perioden. Under det att dessa för år 1900 utgjorde 335,626 kr., uppgå de för år 1905 till 572,176 kr. 6 öre. I dessa summor ingå utgifterna för skolhus, inventarier och naturaprestationer med 89,963 kr. för år 1900 och med 174,074 kr. 18 öre för 1905. Samtidigt med utgifternas ökande har det af församlingarna uppburna statsbidraget stigit från omkring 114,000 kr. år 1900 till 183,131 kr. 36 öre år 1905, en förhöjning som torde utgöra en rätt god mätare vid bedömande af folkskoleväsendets utveckling under perioden.

Vid femårsperiodens början funnos inom länet 48 goss- och 36 flickslöjds-kolor. Vid periodens slut åter hade antalet stigit till 69 goss- och 313 flickslöjds-kolor.

Landstingets och hushållningssällskapets bidrag till slöjdundervisningens befrämjande uppgick för år 1905 till 15,000 kr. mot 5,000 kr. för år 1900. Dessutom har landstinget lämnat ett årligt anslag af 2,000 kr. till aflöning åt två inom länet särskildt anställde folkskoleinspektörer samt 500 kr. årligen till resestipendier åt lärarepersonalen och 250 kr. under tre år till uppmuntrande af undervisning i trädgårdsskötsel i folkskolorna. Hushållningssällskapet har bekostat kurser i slöjd för lärare samt aflönat särskilda inspektörer för såväl den manliga som kvinnliga slöjdundervisningen.

Under perioden har en *folkhögskola* inom länet kommit till stånd genom 1903 års landstings beslut, att en sådan skola skulle för länet inrättas. Folkhögskolan, som förlagts till Degerfors by i närheten af Vindelns järnvägs-

station och hvars verksamhet börjat den 1 november 1905, äges af landstinget och upprätthålles genom bidrag från staten, landstinget och en för ändamålet bildad förening. Dess angelägenheter omhänderhafvas af en styrelse af sex personer, nämligen landshöfdingen i länet såsom själfskrifven ordförande, två af landstinget utsedda personer, skolans föreståndare samt två af folkhögskoleföreningen utsedda ledamöter. Från landstinget åtnjuter folkhögskolan under fem år från och med år 1905 ett årligt anslag af 1,800 kr., hvarjämte staten bidrager med 3,000 kr. om året.

Beträffande länets *uppfostningsanstalt för sinnesslöa barn* hade 1903 års landsting uppdragit åt anstaltens styrelse, att, då anstaltens lokaler å egendomen Johannisgård utanför Umeå visat sig vara otillräckliga, till 1904 års landsting inkomma med förslag i syfte att åt anstalten bereda lämpliga lokaler. Sedan sådant förslag afgifvits, beslöt emellertid sistnämnda års landsting att utse en kommitté af fem personer för frågans ytterligare utredning och be-

Tab. Q.

Öfversikt af folkskoleväsendet i Västerbottens län vid 1905 års slut.

Skoldistrikt.	Folk-mängd d. 31 dec. 1905.	Antal skolor.			Antal lärare o. lärarinnor.			Antal barn af 7—14 års ålder						Hela antalet under året i skolor undervisade barn.	Antal skolhus.		Skol-träd-gårdar.	Statsbidrag.	Kostnader för folkskoleväsendet.	
		Fasta.	Flyttande.	Summa.	Lärare.	Lärarinnor.	Summa.	som under året undervisats i			Summa.	Egena.	Förhyrda.		Kronor.	Kronor.				
								fasta skolor.	flyttande skolor.	enskilda skolor och abnormskolor.										läroverk och folkskolor utom distriktet.
Nordmaling	10,026	17	15	32	5	31	36	940	616	30	20	—	285	1,891	1,718	31	11	3	10,789.14	40,951.23
Bjurholm	4,229	4	11	15	1	15	16	215	482	8	1	12	120	838	738	17	10	1	5,049.97	13,946.12
Umeå stad	5,032	5	—	5	3	15	18	493	—	68	55	—	26	642	543	4	—	—	5,791.68	26,460.91
Umeå landsförsamling	16,003	39	18	57	4	64	68	1,899	640	115	34	17	243	2,948	2,678	26	48	4	21,603.24	59,840.54
Holmsund	927	2	—	2	2	6	8	207	—	2	—	—	1	210	248	3	—	—	2,306.67	7,718.89
Säfvra och Holmö	3,683	5	7	12	6	10	16	348	218	20	1	8	63	658	605	6	12	1	5,551.65	13,267.65
Vännäs	5,583	12	7	19	3	19	22	630	358	14	3	—	62	1,067	1,062	6	19	2	6,828.28	21,766.03
Degerfors	7,713	6	20	26	6	22	28	309	872	20	13	—	235	1,449	1,299	14	39	1	7,888.98	19,480.79
Bygdeå	6,695	8	13	21	6	24	30	441	562	—	—	20	184	1,207	1,130	5	28	2	8,986.55	31,484.59
Nysätra	3,398	9	4	13	2	13	15	312	176	8	2	—	85	583	528	7	11	1	5,123.01	30,828.52
Löfånger	4,186	5	9	14	3	13	16	159	405	6	6	4	64	644	583	15	9	—	3,919.98	9,541.23
Skellefteå	22,509	51	23	74	13	80	93	2,582	845	79	55	—	505	4,066	3,881	45	46	—	27,760.77	58,752.96
Byske	9,207	22	13	35	4	33	37	975	623	27	12	7	143	1,787	1,890	28	14	1	12,147.44	34,979.15
Norsjö	5,232	3	15	18	2	16	18	98	758	25	10	—	264	1,155	956	5	30	1	5,841.64	22,084.74
Jörn	4,176	6	9	15	4	12	16	257	378	8	4	6	135	788	737	5	20	1	4,779.98	17,247.14
Burträsk	8,633	12	20	32	7	28	35	512	719	35	7	—	227	1,500	1,431	20	32	1	9,456.70	21,053.72
Malå	2,729	2	10	12	4	9	13	50	341	20	1	—	133	545	464	6	16	—	3,504.40	7,207.92
Lyckeå	7,438	6	20	26	1	27	28	244	596	6	13	298	104	1,261	893	13	—	—	8,104.96	20,208.29
Åsele	4,520	4	13	17	3	17	20	208	394	3	19	113	104	841	781	20	6	—	5,321.66	23,569.78
Dorotea	3,032	6	6	12	4	10	14	207	277	—	3	81	—	568	532	11	5	—	3,850.02	9,549.53
Rishäck	547	1	2	3	1	2	3	11	68	—	—	—	37	116	88	1	—	—	766.66	2,242.05
Örträsk	1,060	4	1	5	1	4	5	133	23	—	—	1	22	179	165	1	4	—	1,739.99	3,987.09
Fredrika	1,330	3	2	5	2	3	5	100	76	4	2	1	11	194	203	3	3	—	1,588.33	8,363.38
Vilhelmina	7,025	4	27	31	6	25	31	136	1,004	—	29	99	24	1,292	1,288	17	—	—	7,318.83	40,738.84
Stensele	3,303	5	8	13	4	9	13	171	248	3	3	3	200	628	490	4	—	—	3,514.99	16,000.38
Tärna	1,341	1	5	6	3	3	6	29	132	6	—	28	7	202	188	1	—	—	1,104.17	3,946.17
Sorsele	3,189	1	9	10	3	8	11	36	315	5	2	216	63	637	389	2	—	—	2,491.64	6,958.42

stämde i sammanhang härmed, att Johannisgård skulle för anstaltens behof förhyras för ytterligare tre år, hvarefter, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommitterades förslag, 1905 års landsting beslöt uppdraga åt kommitterade ej mindre att anskaffa ritningar och kostnadsförslag för skola och asyl för sinnesslöa inom länet än äfven att avsluta preliminärt köp med ägaren af en för anstalten ifrågasatt plats å Sandbacka eller, om annan lämplig plats yppades, med dess ägare.

Vid *Umeå tekniska skola* har lärjungeantalet under periodens senare år ökats, och utgjorde 61 under höstterminen 1905. Skolan, som hittills åtnjutit understöd allenast från staten och Umeå stad, med ett mindre belopp från hvardera, har under innevarande år tilldelats förutom förhöjda bidrag af staten och staden jämväl ett anslag från landstinget.

Under perioden hafva skolkök inrättats vid Holmsund och Ytterstfors, hvarjämte Mo och Domsjö aktiebolag år 1905 anordnat en *hushållsskola* i Agnäs by i Bjurholms socken, där hvarje år 6 unga allmogeflickor erhålla undervisning i de inom ett mindre landthushåll förekommande sysslor berörande matlagning, hushållsekonomi, hemslöjd m. m.

D) **Kreditanstalter.** *Riksbankens afdelningskontor* i Umeå har under femårsperioden haft att glädja sig åt en lugn och jämn utveckling af sin verksamhet. Till belysande häraf torde följande uppgifter öfver kontorets utlåningsrörelse vara tillfyllest:

År.	Diskonterade växlar.		Lån mot hypotek.		Kassakreditiv.		Arbetslån.		Nettovinst. Kronor.
	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	Antal.	Kronor.	
1901	721	2,678,732	98	594,000	16	199,200	214	234,405	64,929
1902	2,762	9,739,051	106	639,650	14	188,200	252	235,310	67,042
1903	3,471	9,567,578	147	1,277,130	17	230,000	204	173,825	83,461
1904	6,533	15,885,997	167	1,189,300	13	205,200	206	189,610	92,882
1905	6,854	14,592,345	137	1,047,350	21	280,250	289	232,860	83,789

Af denna redogörelse framgår, att ökningen hufvudsakligen kommer på växeldiskontering, beroende på att redis-

konteringen alltmera börjat omfatta korta affärsväxlar, under det att de långa förlagsväxlarna öfvergå till de enskilda bankinstituten.

För uppförandet af riksbankshus i Umeå hade redan år 1898 genom villkorligt köp en välbelägen tomt i kvarteret Höder förvärfvats. Sedan detta köp godkänts af påföljande års riksdag samt 200,000 kronor år 1900 anslagits till byggnadens uppförande, blef huset färdigt i september 1902, då kontoret kunde taga sina nya lokaler i besittning. Byggnaden, som, utom banklokal och två bostadsvåningar, äfven inrymmer lokal för Umeå postkontor, är uppfördt efter ritning af arkitekten F. O. Lindström af byggmästarefirman Pettersson och Bylund i Sundsvall. Den nya banklokalen har visat sig synnerligen lyckad, och utrymmet, som för närvarande är mer än tillräckligt, skall utan tvifvel äfven kunna motsvara den ökade rörelse, som den hittillsvarande utvecklingen ger all anledning att förvänta.

Under femårsperioden har *Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland* fortsatt sin rörelse vid samtliga inom länet vid periodens början befintliga kontor samt därjämte under år 1905 inrättat ett nytt filialkontor i Burträsk (Gammelbyn). Bankens verksamhet har under de år, denna berättelse omfattar, inom länet långsamt utvecklats och icke varit utsatt för någon menlig inverkan af de i ekonomiskt afseende tryckta tider, som på grund af upprepade klena skörde-resultat och ogynnsamma konjunkturer inom trävarubranschen varit rådande.

Beträffande bankens omsättning återopas nedanstående *tabell R.* Tillbakagången af bankens utlåningsrörelse på kreditiv- och växelräkning är beroende därpå, att en af bankens större kunder genom upptagande af obligationslån konsoliderat sin sväfvande skuld. Ett beaktansvärdt tecken på, att sparsamhetsandan tilltagit hos länets befolkning torde vara, att antal räkningshafvare å hushålls- (sparkasse-) räkning stigit från 4,799 vid periodens början till 7,571 vid dess slut.

Härnösands enskilda bank har i likhet med förhållandet under förra femårsperioden haft afdelningskontor i Skellefteå och Nordmaling. Därjämte har ett nytt afdelningskontor inrättats i Robertsfors, som börjat sin verksamhet den 15 december 1905.

Någon ny *sparbank* har icke inom länet inrättats, hvadan länet fortfarande endast äger 2 dylika banker,

Tab. R. *Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrlands verksamhet inom Västerbottens län, åren 1901—1905.*

År.	Å depositionsräkning		Å upp- och afskrifningsräkning		Å hushållningsräkning		Utestående å kreditiv vid årets slut.	Utestående å löpande räkning vid årets slut.	Köpta växlar.	Sålda postremissväxlar.	Utgifna lån.	Inbetalda lån.
	insatt. Kr.	uttaget. Kr.	insatt. Kr.	uttaget. Kr.	insatt. Kr.	uttaget. Kr.						
1901	1,798,341.10	1,442,238.10	4,937,570.75	5,035,733.09	2,138,558.42	1,909,230.15	3,662,792.45	452,386.92	13,484,753.72	10,891,475	2,664,825	2,335,615
1902	1,438,293.88	1,757,238.55	4,927,876.96	4,872,970.76	1,975,227.36	2,005,715.66	3,737,536.73	495,556.20	13,419,586.11	13,495,011	3,527,050	3,136,485
1903	1,477,781.06	1,595,225.89	5,444,406.62	5,434,071.68	2,076,415.25	1,839,097.74	3,668,591.83	250,940.46	13,076,181.38	13,866,575	3,967,900	3,471,975
1904	1,051,535.28	1,438,730.52	5,038,490.01	5,061,941.42	2,248,018.24	2,097,363.69	3,290,179.39	478,295.43	13,072,604.86	9,621,820	4,886,660	4,555,250
1905	1,410,260.68	954,608.26	6,607,758.45	6,001,870.14	2,407,093.77	2,353,872.60	2,117,430.64	348,611.75	12,342,643.81	9,278,904	6,299,611	5,548,221

nämigen Västerbottens läns sparbank med hufvudkontor i Umeå och Skellefteå sparbank med kontor i Skellefteå.

E) Försäkringsanstalter. Under perioden har *länets brandstodsbolag* vunnit större tillslutning än under någon föregående period. Ansvarighetssumman, som vid 1900 års utgång uppgick till omkring 40 millioner kronor, utgjorde vid slutet af år 1905 nära 49 millioner kronor. Angående bolagets verksamhet återopas nedanstående tabell:

Brandstods- år.	Antal försäk- ringar.	Ansvarighetsbelopp			Utbetalda brandskade- ersättningar		
		för åbyggnader. Kr.	för lösören. Kr.	Summa. Kr.	för åbyggnader. Kr.	för lösören. Kr.	Summa. Kr.
1901 . . .	14,644	26,441,250	15,145,900	41,587,150	42,689	16,126	58,815
1902 . . .	15,069	27,440,350	15,660,330	43,100,680	21,557	8,929	30,486
1903 . . .	15,392	28,540,880	16,135,430	44,676,310	27,488	15,363	42,851
1904 . . .	15,911	29,917,740	16,741,250	46,658,990	33,803	16,374	50,177
1905 . . .	16,461	31,278,320	17,496,050	48,774,370	31,910	18,729	50,639

Inom Skellefteå fögderi finnas fortfarande två brandstodsbolag i verksamhet, nämligen Skellefteå sockens brandstodsbolag för Skellefteå och Byske socknar samt Nysätra sockens brandstodsbolag för Nysätra socken, af hvilka Skellefteå sockens brandstodsbolag, som vid periodens början hade en ansvarighetssumma af 4,940,400 kr. för fastighet, fördelade på 2,922 försäkringstagare, och 2,584,850 kr. för lösegendom, fördelade på 1,948 försäkringstagare, vid periodens slut hade en ansvarighetssumma af 6,245,030 kr. för fastighet och 3,666,740 kr. för lösegendom, fördelade på respektive 3,492 och 2,613 försäkringstagare.

I fråga om försäkring af hästar och nötboskap anlitas allt mera Skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget, under det att länets hästförsäkringsbolag gått mer och mer tillbaka, hvilket gifvit anledning till förslag om bolagets upplösning.

F) Hälso- och sjukvård. För meddelande af undervisning i de vanliga smittosamma sjukdomarnes igenkännande och i anordnande af nöjaktig smittrening har 1902 års landsting till seminarierna i Lycksele och Skellefteå anslagit 100 kr. årligen under tre år samt 1904 års landsting till seminariet i Västerhiske för samma ändamål 50 kr. för ett år. Holmsunds aktiebolag har år 1903 för en kostnad af 2,045 kr. från Atlas verkstäder anskaffat en utmärkt desinfektionsugn, som rymmer en hel järnsäng med därtill hörande sängkläder.

Under femårsperioden hafva 24 af länets äldre barnmorskor med understöd från landstinget (75 kr. åt hvarje) genomgått repetitionskurs vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm.

I enlighet med lagen den 17 oktober 1900 angående minderåriges och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke hafva hvarje år företagits läkarebesiktningar af i industriellt yrke anställda minderåriga. År 1905 be-

söktes sålunda 24 arbetsställen, hvaraf 4 i Umeå distrikt, 4 i Nordmalings, 8 i Skellefteå, 4 i Bygdeå, 3 i Byske och 1 i Jörns distrikt, därvid tillhoppa 667 minderåriga besiktigades. Af desse förflyttades 13 till lättare arbete och 4 förbjödos att fortsätta arbetet.

Med anledning af lagen den 6 juni 1902 hafva uppgifter angående vården af fosterbarn i behörig ordning aflämnats, och någon anmärkning mot fosterbarnens vård har ej förekommit. Endast i Umeå, Nysätra, Burträsk och Dorotea socknar funnos vid 1905 års utgång fosterbarnsnämnder.

Sedan år 1902 hafva i öfverensstämmelse med hospitalsstadgan den 14 juni 1902 besök verkstälts af vederbörande läkare hos sinnessjuka och idioter i länet. Vid sådana besök har sällan anledning till anmärkning mot skötseln förekommit. De sinnessvaga vårdas i allmänhet så väl sig göra låter i vanliga bondhem. Under år 1905 har inträffat ett fall af vanvård inom hvardera af Burträsk och Bygdeå socknar. De åtgärder, som af läkaren föreskrifvits, hafva i regel utan uppskof vidtagits. En och annan gång har dröjsmål ägt rum med anskaffande och insändande af handlingar för beredande af hospitalsvård.

Vid Holmsunds och Ytterstfors sågverk hafva år 1902 uppförts väl anordnade badhus med duscher, karbad och finsk bastu för verkens arbetare.

G) Fattigvård. Angående den kommunala fattigvården, för hvilken Statistiska Centralbyrån lämnar fullständig redogörelse, må här allenast framhållas, att *fattiggårdar* numera finnas inrättade, förutom i Nysätra, Byske och Burträsk, jämväl i Umeå stad och Umeå landsförsamling, hvilka två sistnämnda kommit till stånd under ifrågavarande femårsperiod. Alla dessa fattiggårdar anses väl fylla det med dem afsedda ändamålet.

I likhet med förhållandet under många föregående år har jämväl under denna period af statsmedel lämnats bidrag till Vilhelmina, Stensele, Sorsele, Tärna och Malå socknar för *understöd åt fattiga lappar*. Dessa bidrag utgjorde under år 1905 till Vilhelmina socken 3,200 kr., till Stensele 200 kr., till Sorsele 2,500 kr., till Tärna 700 kr. och till Malå 1,500 kr.

H) Fromma stiftelser. I tabell 7 lämnas föreskrifven redogörelse för inom länet befintliga så kallade fromma stiftelser jämte dem tillhörande fonders storlek vid slutet af år 1905.

Följande stiftelser hafva under perioden *tillkommit*, nämligen:

Hörnefors nya sjuk- och begravningskassa med ändamål att bereda hjälp åt kassans delägare vid sjukdom och dödsfall;

Rådmannen Gust. Adolf Öhgrens julgäufvefond till belopp af 5,000 kronor, hvaraf årliga afkastningen utdelas vid jultiden till 5 i Umeå stad boende medellösa personer, som icke åtnjuta fattigunderstöd;

Umeå arbetareförenings donationsfond till ett belopp af 530 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till obemedlade per-

soner i Umeå stad, företrädesvis sådana, som tillhört föreningen;

Gurli Petterssons beklädnadsfond till belopp af 700 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till jul för beklädnad af fattiga barn i Umeå stad;

Rektor Johanssons minne med ändamål att meddela understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk. Stiftelsens storlek var vid 1905 års utgång 2,893 kr. 90 öre;

Ulrika Bergs stipendiefond till ett belopp af 2,000 kr. för understöd till studerande vid Umeå allmänna läroverk;

en af onämnd stiftad fond å 495 kr. till understöd och uppmuntran för studerande vid Skellefteå allmänna läroverk.

I senaste femårsberättelsen omförmälda Skellefteå slöjdskolefond med husslöjdens befrämjande till ändamål har uteslutits ur ifrågavarande tabell 7, enär denna fond efter

slöjdskolors inrättande ingått i Skellefteå sockens skolkassa. Likaså hafva Holmsunds sjukkasse, Sandviks sjukkasse, Obbola sjuk- och begravningskasse samt Umeå allmänna sjuk- och begravningskasse, hvilka upptagits i senaste femårsberättelsen, nu uteslutits, enär dessa kassar under perioden blifvit vederbörligen registrerade såsom sjukkassar.

Nordmalings ångsågsaktiebolags sjukkasse har upplösts, och af dess tillgångar har en del tillfallit Rundviks och Olofsfors understödskasse och andra delen Rundviks och Olofsfors registrerade sjukkasse. Hörnefors sjukhjälpsförening, som upptagits i förra femårsberättelsen, har under perioden upplösts, och dess tillgångar öfvergått till Hörnefors sjuk- och begravningskasse, som är hos Länsstyrelsen registrerad.

Umeå, i landskansliet och landskontoret, den 31 december 1906.

Underdånigst

H. BIÖRKLUND.

Carl Bergström.

John Falk.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅREN 1901—1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).										
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
							Värfvadtmansk.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden år 1901	70,983	69,566	140,549	70,733	69,423	140,156	—	2,790	4,425	31,190	30,284	33,980	34,709	68,689
1902	71,777	70,400	142,177	71,389	69,934	141,323	—	2,784	4,407	31,540	30,434	34,324	34,841	69,165
1903	72,223	70,947	143,170	72,093	70,708	142,801	—	2,795	4,434	31,883	30,721	34,678	35,155	69,833
1904	73,241	71,789	145,030	72,706	71,361	144,067	—	2,808	4,402	32,174	31,074	34,982	35,476	70,458
1905	73,927	72,423	146,350	73,477	71,919	145,396	—	2,852	4,510	32,449	31,076	35,301	35,586	70,887
Umeå stad år 1901	1,953	2,185	4,138	1,741	2,200	3,941	3	48	142	683	688	734	830	1,564
1902	2,101	2,272	4,373	1,953	2,231	4,184	194	38	151	683	709	915	860	1,775
1903	2,220	2,445	4,665	2,113	2,316	4,429	281	59	158	702	744	1,042	902	1,944
1904	2,283	2,546	4,829	2,150	2,459	4,609	242	78	165	731	796	1,051	961	2,012
1905	2,399	2,633	5,032	2,265	2,582	4,847	288	71	171	773	850	1,132	1,021	2,153
Skellefteå stad år 1901	554	720	1,274	556	770	1,326	—	15	42	214	229	229	271	500
1902	569	780	1,349	564	801	1,365	—	11	45	215	248	226	293	519
1903	587	802	1,389	581	810	1,391	—	14	48	224	235	238	283	521
1904	570	776	1,346	570	777	1,347	—	13	45	210	227	223	272	495
1905	574	790	1,364	566	804	1,370	—	11	45	214	230	225	275	500
Hela länet år 1901	73,490	72,471	145,961	73,030	72,393	145,423	3	2,853	4,609	32,087	31,201	34,943	35,810	70,753
1902	74,447	73,452	147,899	73,906	72,966	146,872	194	2,833	4,603	32,438	31,391	35,465	35,994	71,459
1903	75,030	74,194	149,224	74,787	73,834	148,621	281	2,868	4,640	32,809	31,700	35,958	36,340	72,298
1904	76,094	75,111	151,205	75,426	74,597	150,023	242	2,899	4,612	33,115	32,097	36,256	36,709	72,965
1905	76,900	75,846	152,746	76,308	75,305	151,613	288	2,934	4,726	33,436	32,156	36,658	36,882	73,540

Tab.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll

1. Väghållningsdistrikt.	3. Väglängd.		4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. V ä g f y r k a r.								12. Uppskattad kostnad för vägenderhåll in natura (den tid mark är bar).	13. 14. Vägskatt pr vägfyrk.			
	2. Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet med vägenderhåll in natura.	Å ännu ej till vägenderhåll indelad jordbruksfastighet.	Å statens allmänningsskogar.	Å menigheters allmänningsskogar.	Å frälseränta.	Å annan fastighet.	Å inkomst.	Summa vägfyrkar.		Kronor.	Öre.	Öre.	
															Antal.
Degerfors ³⁾	194 649	44 253	32,096	2,500	2,435	—	—	—	—	572	1,876	39,479	6,552-90	50	70
Bygdeå	73 723	14 786	29,243	707	187	—	—	—	—	2,354	5,436	37,927	3,120-99	55	55
Nordmalings och Bjurholms	165 012	28 244	52,269	218	1,276	—	—	—	—	4,585	24,284	82,632	15,896-65	31	60
Umeå	230 063	97 628	118,380	1,675	509	—	—	—	—	9,935	26,030	156,479	13,787-60	26	40
Skellefteå ⁴⁾	333 400	77 700	125,237	1,127	1,489	—	—	—	2	10,136	16,190	154,181	43,965-00	27	59
Malå och Norsjö ⁵⁾	179 800	—	28,997	4,310	3,599	—	—	—	—	686	1,094	33,686	9,425-30	57	67
Burträsk	95 000	—	40,208	869	—	—	—	—	—	591	1,499	43,167	18,213-42	40	40
Löfångers	28 000	36 000	24,509	593	—	—	—	—	2	342	791	26,237	3,260-62	24	24
Nysätra	20 301	30 489	17,722	233	35	—	—	—	1	237	831	19,059	3,845-00	28	51
Lyckeäle	115 000	211 245	64,380	924	14,973	—	—	—	—	1,987	2,234	84,498	15,999-00	16	38
Stensele	—	59 729	9,507	147	3,694	—	—	—	—	138	354	13,840	2,790-75	57	86
Tärna ⁶⁾	—	41 000	—	1,251	—	—	—	—	—	—	—	1,253	—	—	—
Sorsele	—	62 000	7,701	—	3,112	—	—	—	—	57	—	10,870	5,759-00	30	90
Åsele	134 000	40 807	55,391	110	6,875	—	—	—	—	691	2,482	65,549	9,633-61	7	24
Fredrika	41 945	41 639	8,081	—	2,371	—	—	—	—	146	217	10,815	10,203-24	44	77
Örträsk	4 929	10 601	6,933	—	1,062	—	—	—	—	101	119	8,215	316-50	25	30
Dorotea	90 650	—	12,844	5,271	1,867	—	—	—	—	149	710	20,841	5,023-20	55	80
Vilhelmina	—	91 400	31,722	—	4,681	—	—	—	—	327	918	40,648	14,723-31	65	103
Holmö ⁷⁾	—	5 000	1,426	—	—	—	—	—	—	—	—	1,426	125-00	37	—
Summa å landet	1,706 472	892 421	669,596	19,935	48,165	—	—	—	5	33,036	85,065	855,802	182,641-09	—	—
I städerna	—	5 618	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1901—1905.

26. Allmänna vägar.	27. 28. Längd af under åren 1901—1905		29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. K o s t n a d f ö r u n d e r å r e n 1 9 0 1 — 1 9 0 5									
	fulländade och godkända nya vägar.	omlagda eller förbättrade vägsträckor.	fulländade och godkända nya vägar.				omlagda eller förbättrade vägsträckor.					
			Af statsmedel.	Af vägkassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af vägkassors medel.	Af andra medel.	Summa.		
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Landsvägar	89 398	21 480	578,466	296,996-49	279	875,741-49	56,200	52,088-13	766-00	109,054-13		
Bygdevägar	207 316	3 477	113,704	85,640-14	—	199,344-14	6,200	12,921-00	373-40	19,494-40		
Städers vägar	0 237	—	—	—	?	?	—	—	—	—		
Summa	296 951	24 957	692,170	382,636-63	279	1,075,085-63	62,400	65,009-13	1,139-40	128,548-53		

¹⁾ I vägskatten inräknas (i kol. 16) äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — ²⁾ Bland vägkassans inkomster och utgifter inräknas icke statsbidraget (10 %) till vägenderhållet in natura. — ³⁾ Uppgift efter verkställd vägdelening. — ⁴⁾ Genom bygdevägars anläggning hafva väglängderna blifvit de i tabellen angifna. — ⁵⁾ Genom vägens omläggning har densamma längd förkortats. — ⁶⁾ Vägarne inom distriktet anlagda utslutande på statsverkets bekostnad, men skola underhållas af väghållningsdistriktet. Utgifterna i kol. 23 afse hufvudsakligen dessa vägars försättande i fullgodt skick, och är på pröfning beroende, om distriktet må kunna af allmänna medel tillerkännas något bidrag för vägarne iståndsättande samt godtgörelse för hvad distriktet i sådant hänseende utgifvit. Vägdelening har ej inom distriktet ägt rum. — ⁷⁾ Vägkassa ej bildad; snöplogning utgöres in natura.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

I. Landsbygden.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.							
Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.	Kronoegendomar.				Skatteegendomar.		Frälse- egendomar.		S u m m a.								
	Under allmän disposition.		Under enskild disposition.		Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.							
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.													
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	4	2 411	—	—	—	—	—	—	4	2 411							
Boställen: hemman	27	12 404 339	—	—	10	1 112	—	—	37	14 327 68							
lägenheter	3	—	—	—	1	—	—	—	4	—							
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1							
Rå- och rörs (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Hemman	4	2 566	196	305 700 446 058 277 257 459	4 250	1 182	22	7 875 9	4 472	1 221							
Nybyggen	—	—	5	86 023 359 831 678 41 280	—	—	—	—	6	—							
Jordlägenheter	377	—	69	—	—	—	—	—	494	—							
Fiskerier	3	—	30	—	—	—	—	—	176	—							
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
Summa antal och nuvarande mantal	418	14 875 591	300	305 700 446 058 277 257 459	4 452	1 184	24	7 875 9	5 194	1 237							
Oförmedlat mantal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 237							
12.										13.	14.	15.					
<i>Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>										Antal.	Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevilning						
											erlägges.	icke erlägges.					
Brukningsdelar, hvori hemman äro fördelade										19,300	—	—					
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken										376	—	—					
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o										—	—	—					
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>										—	71,353,650	19,731,200					
Jordbruksfastighet										—	71,353,650	19,731,200					
Annan fastighet:										—	—	—					
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter:										—	603,200	—					
i Lycksele marknadsplats										—	101,300	—					
i Lycksele kyrkostad										—	218,200	—					
i Åsele municipalsamhälle och kyrkostad										—	13,300,100	395,700					
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden										—	—	1,340,600					
Kyrkor och bönehus										—	—	1,580,900					
Andra offentliga byggnader										—	—	—					
Frälseräntor										—	3,600	—					
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)										—	14,226,400	3,317,200					
II. Städerna.																	
16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.		
Städer.	Tomter.		Länderier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).											
	Bebyggda.	Obebyggda.		Nybyggda 1901—1905.	Befintliga 1905.	Jordar		A n n a n f a s t i g h e t .								S u m m a (annan fastighet)	
						hvarför bevilning	erlägges. icke erlägges.	Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		hvarför bevilning		hvarför bevilning	
	Antal.	Antal.		Antal.	Antal.	Antal.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	
Umeå	380	162	—	80	390	389,500	4,000	6,488,500	195,500	7,000	266,500	—	2,051,300	6,495,500	2,513,300		
Skellefteå	118	7	—	11	217	—	—	1,897,200	—	7,100	17,600	58,000	207,400	1,962,300	225,000		
Summa	498	169	—	91	607	389,500	4,000	8,385,700	195,500	14,100	284,100	58,000	2,258,700	8,457,800	2,738,300		
						393,500		8,581,200		298,200		2,316,700		11,196,100			

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1. Fideikommissiunnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar.	11. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.							
Öfverstelöjtnant Ulfhjelms arfvingar	Lund och Innervik . . .	Skellefteå socken.	—	$\frac{1}{16}$	—	—	$\frac{7}{16}$	—	—	11,200	—	—	11,200

Tab. 4 o. 5.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	All- mänt frälse.							
Bankaktiebolaget Stockholm- Ofre Norrland	Gård i kv. Ägir . . . Tomterna n:r 76 o. 77	Umeå stad. Skellefteå stad.	—	—	—	—	—	1	—	158,000	—	—	177,400
Magasinsaktiebolaget	Gård i kv. Brage . . .	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	165,000	—	—	165,000
Aktiebolaget Näslunds mö- belfabrik och järnaffär	Gårdar i kv. Oden o. Fabriken	Umeå stad.	—	—	—	—	—	2	—	104,400	—	—	104,400
Aktiebolaget Jakobsson och Eriksson	Gårdar i kv. Älfsbäck, Bäfvern, Laxen, Braxen o. Matrosen Sörnjöle n:r 5 m. fl. Tväråmark n:r 2 . . .	Umeå socken. Säfvar.	—	$\frac{1,267}{4144}$ $\frac{72}{72}$	—	—	$\frac{5,081}{18452}$	5 2	— 5,700	139,200 41,000	— —	— —	191,600
Umeå byggnadsaktiebolag	Gård i kv. Frigg . . .	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	181,000	—	—	181,000
Aktiebolaget Umeå snickeri- verkstad	Snickerifabrik i kv. Hammarén	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	14,600	—	—	14,600
Frälsningsarméns förlagsak- tiebolag	Gård i kv. Amerika . . .	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	8,300	—	—	8,300
Umeå kallbadhusaktiebolag	Badhusbyggnad	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	5,500	—	—	5,500
Skellefteå ångbryggeriaktie- bolag	Tomterna n:r 89, 116 o. 117	Skellefteå stad. Skellefteå s.n.	—	—	—	—	—	3	—	58,200	—	—	58,200
Skellefteå nya tidningsaktie- bolag	Tomten n:r 91	Skellefteå stad.	—	$\frac{3}{12}$	—	—	$\frac{3}{12}$	—	7,000	—	—	—	65,200
			—	—	—	—	—	1	—	39,500	—	—	39,500

Västerbottens län.

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.					8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		Summa.				11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Skellefteå södra handelsförenings aktiebolag	Tomten n:r 100	Skellefteå stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	11,700	—	11,700	
Bräunlands träförädlingsaktiebolag	Såg i Brännland	Umeå socken.	—	—	—	—	—	—	1	—	11,000	—	11,000	
Umans och Vindelns strömrrensningss förlagsaktiebolag	Kvarnängen n:r 1 o. Gubböle vaktstuga	»	—	—	—	—	—	1	1	400	2,000	—	2,400	
Aktiebolaget Umeå vattenfall	Norrfors n:r 5, såg o. kvarn, Sörfors o. Norrfors vattenfall	»	—	$\frac{1}{128}$	—	—	$\frac{1}{128}$	—	4	35,400	89,000	—	124,400	
Aktiebolaget Kvarnsvedjan	Kvarn	»	—	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000	
Västerbottens bryggeriaktiebolag	Vüsterteg n:r 1 med bryggeri	»	—	$\frac{3}{64}$	—	—	$\frac{3}{64}$	—	1	2,000	30,000	—	32,000	
Umeå ångbryggeriaktiebolag	Ångbryggeri, iskällare	»	—	—	—	—	—	—	2	—	126,000	—	126,000	
Umeå gjuteri och mekaniska verkstads aktiebolag	Gjuteri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	40,000	—	40,000	
Norrländska trädstillationsaktiebolaget	Kolbäckens fabrik	»	—	—	—	—	—	—	1	—	71,500	—	71,500	
Bubäckens kvarnaktiebolag	Bubäckens kvarn	»	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Skärgårdsaktiebolaget Holmsund	Handelslokaler i Obbola o. Holmsund	»	—	—	—	—	—	—	2	—	20,500	—	20,500	
Sofiehems tegelbruks aktiebolag	Ön n:r 2, tegelbruket Sofiehem	»	—	$\frac{5}{64}$	—	—	$\frac{5}{64}$	—	1	2,000	21,000	—	23,000	
Boggårds handelsaktiebolag	Handelslokal i Boggård	Nordmaling.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Håknäs d:o	D:o i Håknäs	»	—	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Lögdeå d:o	D:o i Lögdeå	»	—	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	2,500	
Rundviks d:o	D:o i Rundvik	»	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Rundviks dricks- och bryggeriaktiebolag	Bryggeri i Lögdeå	»	—	—	—	—	—	—	1	—	4,500	—	4,500	
Nyåker-Norrfors aktiebolag	Lokal i Nyåker D:o i Norrfors	» Bjurholm.	—	—	—	—	—	—	1 1	— —	10,500 2,000	—	12,500	
Hörnsjö kvarnaktiebolag	Kvarn i Hörnsjö	Nordmaling.	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000	
Bjurholms handelsaktiebolag	Lokal i Bjurholm	Bjurholm.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000	
Trehörningsjö d:o	D:o i Norrfors	»	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000	
Bråns mejeriaktiebolag	Mejeri i Brån	Vännäs.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000	
Vännäs d:o	D:o i Vännäs	»	—	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	2,500	
Vännäs lysoljeaktiebolag	Källare i Nyby	»	—	—	—	—	—	—	1	—	600	—	600	

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej imantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. 7. F r ä l s e.					11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom fräl- seränta).	13. å frälse- vänta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Aktiebolaget Robertsfors . . .	Orgberg m. fl. . . .	Åsele.	—	101	—	—	—	—	18,000	—	—	3,693,400	
	Fjälltuna m. fl. . . .	Fredrika.	15	2,845	—	—	—	1	112,900	1,500	—		
	Norrvik m. fl. . . .	Vilhelmina.	344	3,964	—	—	—	—	15,000	—	—		
	Gård i kv. Tyr . . .	Umeå stad.	—	54	—	—	—	1	—	49,500	—		
Aktiebolaget Robertsfors . . .	Robertsfors bruk . . .	Bygdeå.	—	7,207	—	—	—	3	492,500	839,000	—	1,821,100	
	—	Säfvar.	—	2,800	—	—	—	—	48,100	—	—		
	—	Burträsk.	—	6,567	—	—	—	—	422,800	—	—		
	—	Norsjö.	—	1,844	—	—	—	7	8,000	—	—		
Jerfeds ångsågsaktiebolag . . .	Brattfors nr 1 m. m.	Nordmaling.	—	3,179	—	—	—	2	29,800	—	—	38,500	
	Långnäs m. fl. . . .	Stensele.	—	8,040	—	—	—	—	8,700	—	—		
Öfverklintens kvarnaktiebolag	Öfverklintens kvarn . . .	Bygdeå.	—	—	—	—	—	—	—	18,000	—	18,000	
Bure aktiebolag	Bure ångsågverk	Burträsk.	—	6,141	—	—	—	6	350,600	1,000	—	1,025,600	
	—	Skellefteå s.n.	—	1,000	—	—	—	7	133,400	293,100	300		
	—	Jörn.	—	1,311	—	—	—	3	34,400	—	—		
	—	Norsjö.	—	1,134	—	—	—	2	128,100	—	—		
	—	Malå.	—	3,224	—	—	—	—	39,700	600	—		
	—	Löfånger.	—	3,5	—	—	—	1	8,500	—	—		
Skellefteå aktiebolag	Klemensnäs ångsåg	Skellefteå s.n.	—	1,0	—	—	—	2	18,700	172,000	—	289,800	
	—	Byske.	—	1	—	—	—	—	17,100	—	—		
	—	Jörn.	—	1,035	—	—	—	1	29,900	—	—		
	—	Norsjö.	—	2,048	—	—	—	—	8,800	—	—		
—	Tomten nr 42	Skellefteå stad.	—	3,26	—	—	—	1	15,900	—	—		
Aktiebolaget Ersmarks husbehovskvarn	Ersmarks mjölkvarn	Skellefteå s.n.	—	—	—	—	—	—	—	9,000	—	9,000	
Ursviks mekaniska verkstadsaktiebolag	Ursviks gjuteri o. mek. verkstad	—	—	—	—	—	—	1	1,100	35,000	—	36,100	
Aktiebolaget Norrlandskvarnen	Kåge mjölkvarn	—	—	3	—	—	—	1	5,700	129,000	—	134,700	
	Örvikens ångsåg	—	—	—	—	—	—	3	10,000	262,000	—	275,000	
Sandvikens ångsågsaktiebolag	—	Löfånger.	—	—	—	—	—	1	3,000	—	—		
	—	Burträsk.	—	1,19	—	—	—	—	101,800	—	—		
	—	Norsjö.	—	27	—	—	—	—	18,300	—	—		
	—	Malå.	—	1,28	—	—	—	—	2,200	—	—		
Aktiebolaget Klingerberg m. fl.	Klingerberg m. fl.	Åsele.	—	1,233	—	—	—	—	182,100	—	—	716,000	
	Afvaträsk m. fl.	Dorotea.	—	3,189	—	—	—	—	246,400	—	—		
	Bakajoberg m. fl.	Vilhelmina.	—	2,344	—	—	—	—	165,200	—	—		
	—	—	—	2,82	—	—	—	—	—	—	—		
Storfors aktiebolag	Brännfors sågverk	Byske.	—	27	—	—	—	8	54,100	283,100	—	367,200	
	—	Jörn.	—	31	—	—	—	—	30,000	—	—		
Ytterstfors trävaruaktiebolag	Ytterstfors såg	Byske.	—	1,573	—	—	—	7	152,000	410,700	—	689,800	
	Furuögrund	Skellefteå s.n.	—	614	—	—	—	—	9,800	—	—		
Örnsköldsviks ångbryggeriaktiebolag	Gård	Jörn.	—	1,417	—	—	—	1	117,300	—	—	50,200	
	D:o o. afsöndring	Jörn.	—	2,048	—	—	—	—	—	5,200	—		
	Åsele bryggeri	Åsele.	—	—	—	—	—	1	600	9,400	—		

Klöfverfors aktiebolag . . .	Klöfverfors såg . . .	Byske.	—	—	—	—	—	1	1	600	18,500	—	19,100
Burträskis kvarnaktiebolag .	Bursiljums mjölkvarn	Burträsk.	—	—	—	—	—	1	1	600	18,500	—	19,100
Andersfors kvarnaktiebolag .	Andersfors mjölkvarn	»	—	—	—	—	—	—	1	—	23,000	—	23,000
Burlidens kvarnaktiebolag .	Burlidens mjölkvarn	»	—	—	—	—	—	1	1	2,000	12,000	—	14,000
Fagerviks trävaruaktiebolag	Rödningsheden n:r 1	»	—	41	—	—	41	—	—	90,100	—	—	90,100
Löfångers kvarnaktiebolag .	Kvarn och såg . . .	Löfånger.	—	—	—	—	—	—	1	—	19,000	—	19,000
Burträskis industriaktiebolag	Burträskis såg o. hyf- leri	Norsjö.	—	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	12,000
Jörns kvarnaktiebolag . . .	Stafräskis mjölkvarn	Jörn.	—	1	—	—	1	2	1	1,200	13,000	—	14,200
Jörns såg- och hyferiaktie- bolag	Jörns såg o. hyferi .	»	—	—	—	—	—	—	1	400	23,000	—	23,400
Bodensångbryggeriaktiebolag	Handelslokal	»	—	—	—	—	—	—	1	200	4,000	—	4,200
Språngsvikens aktiebolag . .	Algovik m. fl. . . .	Åsele.	5	10307	—	—	—	—	1	866,600	10,000	—	876,600
	Järfsjö m. fl. . . .	Vilhelmina.	64	340	—	—	—	—	—	57,400	—	—	934,000
Kramfors aktiebolag	Almsele m. fl. . . .	Åsele.	—	1	—	—	—	—	—	70,400	—	—	70,400
	Afvaträsk m. fl. . . .	Dorotea.	—	83375	—	—	—	—	—	480,600	3,500	—	484,100
	Bäcksjö m. fl. . . .	Vilhelmina.	—	152	—	—	—	—	—	124,000	—	—	678,500
Väuja aktiebolag	Bomsjö m. fl. . . .	Åsele.	—	21	—	—	—	—	—	195,400	—	—	195,400
	Lafsjö m. fl.	Dorotea.	—	35	—	—	—	—	—	16,500	—	—	16,500
	Djupdal m. fl.	Vilhelmina.	—	143	—	—	—	—	—	71,000	—	—	282,900
Strömnäs aktiebolag	Erikshall m. fl. . .	Åsele.	—	31157	—	—	—	—	—	352,700	—	—	352,700
	Nästansjö	Vilhelmina.	—	1280	—	—	—	—	—	10,900	—	—	363,600
Svanö aktiebolag	Forsnäs	Åsele.	—	79	—	—	—	—	—	66,300	—	—	66,300
Salsåkers ångsågsaktiebolag .	Gafsele	»	—	273	—	—	—	—	—	63,200	—	—	63,200
	Lajksjö	Dorotea.	—	512	—	—	—	—	—	12,900	—	—	76,100
Dals ångsågsaktiebolag . . .	Gafsele m. fl. . . .	Åsele.	—	389611	—	—	—	—	1	333,700	—	—	333,700
	Afvaträsk m. fl. . . .	Dorotea.	—	115200	—	—	—	—	—	41,800	—	—	41,800
	Alblosele m. fl. . . .	Vilhelmina.	—	216	—	—	—	—	1	127,800	9,500	—	512,800
Rö sågverks nya aktiebolag	Holmträsk	Åsele.	—	258	—	—	—	—	—	2,100	—	—	2,100
Dynäs aktiebolag	Västra Noret	»	—	3	—	—	—	—	—	65,000	—	—	65,000
	Söderfors	Dorotea.	—	16	—	—	—	—	—	3,600	—	—	3,600
	Rönnäs	Vilhelmina.	—	92	—	—	—	—	—	16,200	—	—	84,800
Ulfviks aktiebolag	Skolan m. fl.	Åsele.	—	5	—	—	—	—	1	11,000	—	—	11,000
	Lafsjö m. fl.	Dorotea.	—	13	—	—	—	—	—	55,000	—	—	55,000
	Bäcksjö	Vilhelmina.	—	64	—	—	—	—	—	2,500	—	—	68,500
Framnäs aktiebolag	Söderberg	Åsele.	—	32	—	—	—	—	—	6,000	—	—	6,000
Örnsköldsviks ångsågsaktie- bolag	Tegelträsk	»	—	11	—	—	—	—	—	11,000	—	—	11,000
	Godåker m. fl.	Fredrika.	—	64	—	—	—	—	—	17,900	—	—	28,900
Björkå aktiebolag	Söråsele	Åsele.	—	15	—	—	—	—	—	21,000	3,500	—	24,500
	Bäcksjö m. fl.	Vilhelmina.	—	11227	—	—	—	—	1	143,300	5,500	—	173,300
Sandö sågverksaktiebolag . .	Torfsjö	Åsele.	—	3	—	—	—	—	—	35,200	9,000	—	44,200
	Bengtstjärn	Vilhelmina.	—	222787	—	—	—	—	—	192,300	—	—	236,500
Björknäs aktiebolag	Afvaträsk m. fl. . .	Dorotea.	—	31	—	—	—	—	—	207,100	5,000	—	212,100
Graningeverkens aktiebolag .	Arksjö m. fl.	»	—	48465	—	—	—	—	—	248,700	—	—	248,700
	Backe m. fl.	Vilhelmina.	—	25	—	—	—	—	—	18,500	—	—	267,200
Ramviks sågverksaktiebolag .	Svanabyn	Dorotea.	—	229	—	—	—	—	—	26,900	—	—	26,900
	Andersmark m. fl. .	Vilhelmina.	—	1256	—	—	—	—	—	126,600	—	—	153,500

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.					11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. Summa.
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
Kungsgården-Mariebergs aktiebolag	Lillånäset	Dorotea.	—	1 ¹ / ₁₀₀	—	—	1 ¹ / ₁₀₀	—	—	18,000	—	—	18,000
Åsele sågverksaktiebolag . .	Skönviks ångsåg . .	Åsele.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	8,000
		Summa	150728	22651570	—	0250	22827298 ¹⁾	164	119	15,537,100	7,063,600	300	22,621,000

¹⁾ Utrymmet har ej medgifvit användandet af vanliga bråk i tabellens slutsummor. (K. St. C.-B.)

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

(Sådana finnas ej.)

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, ICKE REGISTRERADE SJUKKASSOR SAMT DÄRMED JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I VÄSTERBOTTENS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Värnlösas vänners kassa.	Understöd till någon fattig ståndsperson.	Ett sällskap.	1845 ¹⁵ / ₈	1	60	1,203	—	Kyrkoherden i Umeå landsförsamling.	
Linderska donationen.	D:o till fattiga inom Umeå socken.	V. pastor J. A. Linder.	1859 ²⁸ / ₆	30	75	1,500	—	Fattigvårdsstyrelsen i d:o.	
Meullerska d:o.	D:o d:o.	Brukspatron O. R. Meuller.	Omkr. 1850	25	365	7,550	—	D:o d:o.	
Per Nordströms donationsfond.	D:o vid jultid till fattige å kyrkobordet och Västerhiske by, Umeå socken.	Inspektören Per Nordström.	1894 ¹ / ₁	31	91	2,000	—	D:o d:o.	
Per Sandströms d:o.	D:o till Umeå sockens fattige, helst vid juletid.	Per Sandström.	1900 ⁷ / ₂	—	—	663	—	D:o d:o.	¹⁾
Hörnefors fattigkassa.	D:o åt fattige vid Hörnefors bruk.	S. k. aftoncirkel vid Hörnefors.	1842	7	45	850	—	D:o d:o.	

Vilhelmina Fahlstedts donationsfond.	Understöd och bostad åt fattiga, s. k. bättre fruntimmer, som ej åtnjuta fattigvård.	Vilhelmina Fahlstedt.	1892 ¹⁹ / ₁₂	86	351	7,500	4,000	Ordf. i kommunalstämman i Umeå socken.	
Doktor Karl Lundbergs d:o.	D:o åt behöfvande änkor, som ej åtnjuta fattigvård.	Fil. d:r Karl Lundberg.	1880 ¹⁵ / ₆	3	63	1,500	—	Kyrkorådet i Nordmaling.	
Paulis d:o.	Årliga räkntan utdelas till 2 af Olofsfors bruks underhafvandes hustrur eller änkor, som utmärkt sig för särdeles omvårdnad om sitt hus.	C. Fr. Pauli och meddelägare i Olofsfors bruk.	1859 ²⁹ / ₃	2	61	1,500	—	D:o d:o.	
Per Vikströms d:o.	Understöd åt sjuka och fattiga arbetare eller faderlösa barn vid Nordmalings ångsåg och Olofsfors bruksegendom.	Grosshandlaren Per Vikström.	1882 ²¹ / ₇	37	419	10,000	—	D:o d:o.	
Rundviks och Olofsfors understöds-kassa.	Fattigunderstöd till vid Rundvik och Olofsfors bostatta, mantalsskrifna arbetare, deras änkor och minderåriga samt vanföra barn.	Nordmalings ångsågsaktiebolag.	1900 ¹ / ₄	38	1,811	27,213	—	En styrelse.	2)
Nenzénska donationsfonden. Scharinska d:o.	Årliga räkntan utdelas till fem fattiga familjer. D:o åt änkor och barn inom Skellefteå socken, hvilka tillhöra pauvres honteux och ej åtnjuta fattigvård.	Mamsell Johanna Nenzén. Rådmanen Ad. Fr. Scharins arvingar.	Okändt. 1878 ²⁹ / ₆	5 4	50 139	1,000 3,000	—	Kyrkoherden i Degerfors. Pastor, domhafvanden och kommunalnämndens ordförande i Skellefteå.	
Fonden i Nysätra.	För pauvres honteux.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1880 ¹⁵ / ₆	15	80	1,500	—	Kyrkoherden och kyrkorådet i Nysätra.	
Byske nödhjälpskassa.	Understöd åt fattiga inom socknen, hvilka ej tillhöra fattigvården.	Genom sammanskott.	1840 ⁷ / ₁₂	150	879	37,724	—	Styrelse af 6 ledamöter.	
Doktor Karl Lundbergs donationsfond.	Understöd åt fattiga och trogna åldriga tjänare.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1884 ⁷ / ₄	15	75	1,500	—	Kyrkoherden och kyrkorådet i Nysätra.	
b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.									
Carl Gustaf Moritz donationsfond.	Till en skola för fattiga barn i Degerfors by.	Disponenten C. G. Moritz i Umeå.	1880 ²⁰ / ₁₂	—	—	3,617	—	Kyrkorådet i Degerfors.	3)
G. Lundbergs d:o.	Understöd åt fattiga föräldralösa barn, särdeles under konfirmlationsläsningen.	Handlanden Gust. Lundberg.	1882 ¹⁴ / ₂	—	—	8,372	—	D:o i Nordmaling.	4)
Malmbergiska donationsfonden.	Bidrag till aflöning af skolmästare vid Nordmalings skola.	Gördelmakaren Jonas Malmberg.	1796 ¹⁰ / ₁	—	230	5,500	—	Skolrådet i d:o.	5)
Erik Häggströms donationsfond.	Underhåll och beklädnad af fattiga nattvardsbarn.	Brukspatron Erik Häggström.	1854 ¹⁵ / ₁₂	10	45	1,100	—	Kyrkorådet i d:o.	
D:o d:o.	D:o d:o.	Densamme.	—	13	50	1,000	—	D:o i Bjurholm.	
D:o d:o.	D:o d:o.	D:o.	1863 ²¹ / ₁₂	16	80	1,000	—	D:o i Säfvar.	
Bygdénska donationsfonden.	Premier åt 3 fasta folkskolans lärjungar.	Bruksförvaltaren A. G. Bygdén.	1886 ²² / ₃	3	30	1,041	—	D:o d:o.	
Nordströmska d:o.	Understöd åt fattiga skolbarn från Tegs by.	Skomakaren O. Nordström.	1856 ¹⁰ / ₇	10	30	600	—	Fattigvårdsstyrelsen i Umeå landsförsamling.	
Häggströmska testamentsfonden.	Beklädnad åt fattiga nattvardsbarn i Bygdeå socken.	Verksägaren Erik Häggström.	1854 ¹⁵ / ₁₂	6	66	2,439	—	Kyrkorådet i Bygdeå.	
Erik Anderssons i Brån donationsfond.	Biblars utdelning till fattiga nattvardsbarn i Vännäs socken.	Hemmansägaren Erik Andersson.	1876 ¹⁵ / ₄	10	11	376	—	D:o i Vännäs.	
Scharinska donationsfonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Degerfors.	Grosshandlaren C. O. Scharin.	Okändt.	81	617	15,000	—	Kommunalnämndens ordförande i Degerfors.	
Nordländerska d:o.	Bidrag till kläder och föda åt fattiga skolbarn i Skellefteå församling.	Kyrkoherden, teol. doktor N. Nordländer.	1869 o. 72	39	285	8,680	—	Skellefteå skolråd.	6)
D:o d:o.	D:o d:o i Byske.	Densamme.	1869 o. 72	3	10	4,560	—	Skolråd och kyrkoråd i Byske.	
Byske premiekassa.	Premier åt fattiga skolbarn i d:o.	Genom kollekt och hundskatt.	1870	—	—	520	—	D:o d:o.	
C. A. Hedqvists donationsfond.	Årliga räkntan utdelas åt änkor och faderlösa barn i d:o.	Verksägaren C. A. Hedqvist.	1900 ² / ₂	20	120	3,464	—	Kyrkorådet i d:o.	
Donationsfonden i Nysätra.	Fattiga barns undervisning och beklädnad.	Hemmansägaren Nils Hansson.	1817 ²⁰ / ₁₀	10	50	1,005	—	Skolrådet i Nysätra.	
Nordlundiska donationsfonden.	Premier åt barn, som utmärka sig för flit och godt uppförande.	Öfveruppsyningsmannen A. Nordlund.	1872 ²⁰ / ₂	9	44	1,044	—	D:o i Löfånger.	
Lindemarkska d:o.	Kristendomsundervisning åt fader- och moderlösa barn i Skellefteå och Byske socknar samt belöning af dessa barns flit vid undervisningen.	Sågverksägaren Mikael Lindemark.	1817 ¹⁰ / ₆	17	106	3,000	—	D:o i Skellefteå.	7)
D:o d:o.	Fattiga barns undervisning i kristendom i Byske församling.	8)	—	—	—	508	—	Kyrkorådet i Byske.	8)
Moritzska fonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn.	Kronolänsman C. J. Moritz.	1874 ¹² / ₆	—	—	432	—	Skolrådet i Lycksele.	
Enskilda folkskolan i Bastuträsk.	Undervisning samt underhåll vid skolan åt de mest vanvårdade fattiga barn inom Stensele socken.	Hemmansägaren Anders Nilsson.	1868 ¹⁰ / ₂	15	3,534	83,000	—	Svenska missionssällskapet.	9)
Häggströmska fonden.	Underhåll och beklädnad af medellösa nattvardsbarn i Örträsk socken.	Brukspatron Erik Häggström.	1854	8	62	1,054	—	Kommunalnämnden i Örträsk.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
<i>e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Mo ångsågs sjukhjälp- och begravningskassa.	Att arbetsgifvaren i förening med arbetaren i någon mån må kunna förmildra svårigheter, som genom oförelädd sjukdom samt dödsfall träffa arbetare och deras familjer vid Mo sågverk.	Doktor Frans Kempe.	1895 1/2	102	7,868	Brist.	—	En styrelse.	10)
Hörnefors nya sjuk- och begravningskassa.	Ömsesidig hjälp åt delägare vid sjukdom och död.	Densamme.	1905 1/1	36	588	357	—	D:o af 5 personer.	11)
Ytterstförsverkens arbetares sjuk-, begravnings- och olycksfallsförsäkringskassa.	Att vid inträffande sjukdomsfall eller dödsfall bland arbetarne lämna bidrag i främsta rummet till lefnads-, sjukvårds- och begravningskostnader samt därefter till kollektiv olycksfallsförsäkring af dess medlemmar eller andra till desamma nytta afsedda ändamål.	Kassans delägare och arbetare och förmän.	1896 23/4	478	5,796	11,497	—	D:o af 7 d:o.	12)
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Lifkompaniområdets invalidbeväringkassa.	Understöd åt i fattigdom stadda krigsmän, som tjänat för rotar, eller sådana krigsmäns änkor och barn.	Den roteringskyldiga allmogen.	1870	97	728	39,030	—	Styrelse af 5 personer, däraf kompanichefen är själfskrifven.	
Edinska fonden.	D:o åt 1 d:o af Lifkompaniet eller Vännäs kompani.	Fanjunkaren P. M. Edin.	1859 1/19	1	11	325	—	Samma styrelse.	
Bygdeå och Nysätra socknas invalidbeväringkassa.	D:o af i krigstjänst skadade beväringmän samt fattiga krigsmän och deras änkor.	Den roteringskyldiga allmogen.	1870 5/7	2	60	4,487	—	Vederbörande kompanichef och 4 rothållare.	
Säfvares sockens d:o.	D:o åt afskedade fältjägare och deras änkor.	Okänt.	1814 29/3	13	173	7,957	—	En styrelse.	
Aktiebolaget Robertsfors arbetares pensionskassa.	Att bidra till hos Aktiebolaget Robertsfors anställda, i Robertsfors och Sikeå boende fasta arbetare och deras familjers försörjning genom pensioner.	Aktiebolaget Robertsfors delägare och bolagets fasta arbetare i Robertsfors och Sikeå.	1900 16/4	106	1,620	32,542	—	D:o.	
Nordmalings ångsågs aktiebolags hjälpfond (gratifikationsfond).	Att efter styrelsens förslag och bolagsstämmas beslut utdela pensioner eller understöd till förmän och arbetare vid Rundviks ångsåg och Olofsfors bruk.	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	1887 1/1	22	8,396	114,905	—	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	13)
Skellefteå kompanis invalidbeväringkassa.	Understöd åt i krigstjänst blaserade beväringmän, deras hustrur och barn, samt att i fredstid med halfva räntan understödja afskedade fattiga krigsmän, deras hustrur och barn.	Skellefteå kompanis rothållare.	1870 5/7	91	2,345	115,650	—	Kompanichefen och 4 af rothållarne valde.	
Burträsk sockens d:o.	D:o åt d:o samt deras i torftig belägenhet ställda hustrur, föräldrar och barn och åt fattiga krigsmän.	Burträsk rothållare.	1870 5/7	17	410	23,434	—	En styrelse af 4 personer.	
Löfångers sockens d:o.	D:o åt d:o samt deras hustrur, barn och föräldrar och i fredstid halfva räntan åt fattiga fältjägare, deras änkor och oförsörjda barn.	Löfångers rothållare.	1814 29/3	37	485	21,332	—	Kompanichefen och 4 å kommunalstämma valde.	
<i>g) Pensionskassor.</i>									
Mo ångsågs pensions-, änke- och pupillkassa.	Att medelst tillskott af såväl arbetsgifvaren som arbetaren bidra till att betrygga de senares samt deras änkers ålderdom äfvensom lämna bidrag till arbetarnes oförsörjda barn.	Doktor Frans Kempe.	1895 13/1	10	785	53,327	—	En styrelse.	14)
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar</i>									
Västerbottens läns nödhjälpskassa.	Att med lån bispringa mindre bemedlade inom länet samt att lämna understöd utan återbetalningsskyldighet åt verkligt nödlidande.	Uppkommit genom influtna gifvomedel.	1866 o. 1867	21	4,120	241,231	—	En direktion.	
Bygdeå sockens d:o.	Behöfvandes bispringande vid missväxt, sjukdomsfall och olycksfall.	Bygdeå socknemän.	1864 9/6	8	1,200	53,956	—	D:o.	
Skellefteå sockens d:o.	Att i missväxtår med årets ränta å fonden understödja behöfvande.	Skellefteå socknemän.	1840 7/12	479	4,250	100,902	—	Pastor och 4 å kommunalstämma valde.	

Burträsk sockens nödhjälpskassa.	Hjälp i missväxtår åt nödställda personer i Burträsk.	Stiftelsen uppkommen genom gåfvomedel.	1866,	—	—	1,661	—	Kommunalnämnden i Burträsk.
Malå sockens d.o.	Att utlåna medel åt mindre bemedlade personer.	Okändt.	1867	—	—	745	—	Kommunalnämndens ordförande.
		Summa	—	2,239	48,769	1,076,853	4,000	
B. I Umeå stad.								
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.								
Borgerskapets i Umeå nödhjälpskassa.	Understöd åt behöfvande handlande, fabriks- och handtverksidkare i Umeå samt deras i fattig belägenhet varande änkor och barn.	Åtskilliga köpmän och handverkare.	1853 ²⁴ / ₄	44	1,510	69,619	500	Af magistraten utsedd styrelse.
Adolf Fredrik Scharins donationsfond.	D:o åt fattiga behöfvande änkor och barn efter handlande, handverkare och näringsidkare i Umeå, med företrädare för i Västerbottens län födde.	Handlandena A. F. och C. O. Scharin.	1878 ²⁹ / ₆	9	400	8,630	—	Af stadsfullmäktige utsedd d.o.
Scharinska donationsfonden.	D:o åt inom Västerbottens län födde, på obestånd komna handlande inom Umeå samt deras änkor och minderåriga barn, som befinna sig i fattigdom och nöd.	Handlanden A. F. Scharin.	1875 ⁹ / ₁₂	18	1,255	26,436	—	D:o d.o.
Bankdirektören N. A. Scharins och hans frus donationsfond.	D:o åt i fattigdom varande änkor och barn inom Umeå, tillhörande s. k. ståndspersonsklassen.	Bankdirektören N. A. Scharin och hans fru Augusta Maria Caristen.	1880 ¹⁹ / ₁	24	1,000	20,475	—	D:o d.o.
Värnlösas vänners kassa.	D:o till pauvres honteux.	Ett sällskap.	1845 ¹⁵ / ₃	17	279	6,934	—	D:o d.o.
Öhmanska donationsfonden.	D:o till fattiga i Umeå.	Grosshandlaren H. Öhman.	1771 ¹⁰ / ₃	5	25	500	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Löfrothska fonden.	D:o till sådana d:o, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Handlanden E. A. Löfroth.	1869 ⁹ / ₂	5	225	5,000	—	D:o.
Scharinska donationsfonden.	D:o åt fartygsbefälhafvare och sjöfolk samt deras änkor och barn.	A. F., N. A. och C. O. Scharin.	1875 ⁹ / ₁₁	25	250	5,000	—	Sjömanshusdirektionen.
Lundbergiska fonden.	D:o åt sådana i staden, som oakadt arbetsamhet och redlig vandel ej förmå förvärfva sitt dagliga bröd.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1880	5	75	1,500	—	Kyrkorådet.
Umeå stads nödhjälpsfond för brandskadade.	² / ₃ af årsräntan utdelas till behöfvande, med företrädare för vid Umeå brand 1888 i staden bosatte; återstoden lägges till kapitalet.	Fonden bildad genom frivilliga gåfvor.	1891 ¹⁴ / ₃	—	—	63,500	—	3 af stadsfullmäktige utsedde.
Umeå stads handelsförenings understödsfond.	Understöd till behöfvande f. d. medlemmar af föreningen eller deras änkor och barn.	Umeå stads handelsförening.	1886 ² / ₃	—	—	34,902	—	Umeå stads handelsförening.
C. G. Moritz donationsfond.	Till fattiga köpmän eller deras änkor och barn.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1897 ² / ₄	—	—	5,000	—	D:o d.o. ¹⁵⁾
Hilda Wallmarks d.o.	Till ett eller flere behöfvande fruntimmer, hvilka ej åtnjuta fattigunderstöd.	Änkefru Hilda Bonnedahl.	1898 ⁷ / ₁₀	—	—	5,000	—	Af stadsfullmäktige utsedd styrelse. ¹⁶⁾
Fahlstedtska fonden.	Understöd med mat och ved till fattige.	Fröken Vilhelmina Fahlstedt.	1892 ²³ / ₉	48	351	7,500	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Rådman Gust. Adolf Öhgrens julgåfvefond.	Räntefkomsten fördelas vid julen mellan 5 sådana medellöse, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Rådman Gust. Adolf Öhgren.	1905 ¹¹ / ₉	5	250	5,000	—	Magistraten.
Umeå arbetareförenings donationsfond.	Räntan utdelas hvarje jul till obemedlade personer inom Umeå, i första rummet till sådana som tillhört föreningen.	Umeå arbetareförening.	1903 ¹⁹ / ₆	1	23	550	—	Fattigvårdsstyrelsen.
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.								
Häggströmska donationsfonden.	Beklädnad åt fattiga konfirmander.	Brukspatron E. Häggström.	1854 ¹⁵ / ₁₂	4	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Beklädnadsfonden för fattiga barn.	Bidrag i skor och andra klädespersedlar till fattiga barn i skolåldern.	Genom sammanskott.	1880	—	683	9,609	—	D:o.
Carl Gustaf Moritz fond.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1897 ² / ₄	—	150	3,000	—	D:o.
D:o d.o.	Till beklädnad åt fattiga konfirmander.	Densamme.	—	12	153	3,000	—	Kyrkorådet.
Gurli Petterssons beklädnadsfond.	Räntan utdelas vid jul till beklädnad af fattiga barn.	Apotekaren O. Pettersson o. h. h.	1903 ¹⁴ / ₅	2	56	700	—	Fattigvårdsstyrelsen.
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.								
Olof Viklunds premiefond.	Understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk.	Kyrkoherde O. Viklund.	1855	—	—	1,377	—	Umeå läroverkskollegium.
Karl Magnus Munthes stipendiefond.	D:o d.o.	Landshöfding G. L. Munthe.	1857	1	70	1,616	—	D:o.
Professor Olof Glas premiefond.	D:o d.o.	Professor Olof Glas.	1860	4	150	3,295	—	D:o.
Meullerska stipendiefonden.	D:o d.o.	Änkefru Anna Maria Meuller.	1862	2	30	813	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1905		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Erik Haggströms stipendiefond.	Till understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk.	Brukspatron E. Haggström.	1864	2	45	1,032	—	Umeå läroverkskollegium.	
Sundbaumska stipendiefonden.	D:o d:o.	Änkefru Anna Maria Gerding.	1869	1	15	336	—	D:o.	
Charlotta Schröders fond.	D:o d:o.	Änkefru Charlotta Schröder.	1872	—	—	382	—	D:o.	
Karl Lundbergs stipendiefond.	D:o d:o.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1875	7	300	6,411	—	D:o.	
Rådman A. F. Scharins d:o.	D:o d:o.	Rådman A. F. Scharins stärbhus.	1878	5	60	1,122	—	D:o.	
Lycksele d:o.	D:o d:o.	Flere personer i Lycksele.	1880	2	50	1,456	—	D:o.	
Musikpremierfonden.	Till musikpremier.	Musikdirektör C. O. Lagerqvist.	1880	—	25	595	—	D:o.	
C. J. Cygnæus stipendiefond.	Till understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk.	Landssekreteraren C. J. Cygnæus.	1880	2	150	3,262	—	D:o.	
Artur Sortelius premiefond.	D:o d:o.	Inspektör N. P. Mannberg.	1881	1	20	382	—	D:o.	
Mauritz Schildts donationsfond.	D:o d:o.	Rådman Mauritz Schildt.	1882	4	45	1,067	—	D:o.	
Konung Oscars och drottning Sofias silfverbröllopsfond.	D:o d:o.	Flere personer i länet.	1882	1	100	2,234	—	D:o.	
Johan Albert Marklunds stipendiefond.	D:o d:o.	Brukspatron Joh. Marklund.	1885	1	45	1,098	—	D:o.	
Alexander o. Carolina Scherdins d:o.	D:o d:o.	Änkefru Carolina Scherdin.	1890	2	36	1,187	—	D:o.	
Rådman C. O. Scharins d:o.	D:o d:o.	Rådman C. O. Scharin.	1891	2	140	3,322	—	D:o.	
Vilhelmina Fahlstedts d:o.	D:o d:o.	Fröken Vilhelmina Fahlstedt.	1892	9	256	5,360	—	D:o.	
Umeå segelsällskaps premiefond.	D:o d:o.	Umeå segelsällskap.	1896	1	5	173	—	D:o.	
Lars Glas donationsfond.	D:o d:o.	Disponent C. G. Moritz.	1897	1	100	2,130	—	D:o.	
Carl Gustaf Moritz d:o.	D:o d:o.	Densamme.	1897	1	100	2,130	—	D:o.	
Rektor Johanssons minne.	D:o d:o.	Flere personer i länet.	1903	4	102	2,894	—	D:o.	
Ulrika Bergs stipendiefond.	D:o d:o.	Änkefru Ulrika Berg.	1904	3	100	2,020	—	D:o.	
C. N. Pahl's fond.	Till undervisningsmateriell.	Lektor C. N. Pahl.	1895	—	41	2,500	—	D:o.	
Naturvetenskapsfonden.	D:o d:o.	Flere personer i länet.	1900	—	200	2,000	—	D:o.	
f) Pensionsfonder.									
Lundbergiska fonden.	Att bereda fattiga barn, födda i Umeå stad, möjlighet att vid uppnådd lifräntefölder (45 år) erhålla pensioner.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1880	20	200	4,000	—	Kyrkorådet.	
Husbondföreningens fond.	D:o d:o.	Genom sammanskott.	Okänt.	2	20	883	—	D:o.	
g) Pensionskassor.									
Umeå sjömanshushassa.	Understöd till fartygsbefälhafvare och sjöfolk samt deras änkor och barn.	Afgifter till sjömanshuset.	1844 1/4	68	2,379	434,166	250,000	Sjömanshusedirektionen.	
Landtmätarnes i Västerbottens län understödsförening.	Att bereda årligt understöd åt änkor och barn efter föreningens delägare.	1878 års landtmätare i Västerbottens län.	1878 7/8	15	4,990	76,359	—	En styrelse af 5 personer.	
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Fällmanska donationsfonden.	Att användas till något för Umeå stad välgörande ändamål.	Demoiselle Sofia Fällman.	1848 10/1	—	135	2,700	—	2 af stadsfullmäktige utsedde personer.	

Läroverksadjunkten K. Lundbergs fond.	Till förmån för äldre tjänare inom Umeå stad för långvarig och trogen tjänst.	Läroverksadjunkten d:r Karl Lundberg.	1883	29	305	6,257	—	Drätselkammaren.
Carl Gustaf Moritz donationsfond.	Till förmån för gamla trotjänare eller trotjänarinnor i Umeå stad.	Disponent Carl Gustaf Moritz.	1897 ² / ₄	3	450	10,000	—	D:o.
Summa			—	417	17,399	867,414	250,500	

C. I Skellefteå stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. *pauvres honteux* och dylikt.

Doktor Vennerströms julgåfva.	Räntan utdelas vid julen till fattige eller sjuke, tillhörande staden.	Doktor Aug. Vennerström.	1896 ²⁷ / ₁₁	5	63	1,500	—	Magistraten.
-------------------------------	--	--------------------------	------------------------------------	---	----	-------	---	--------------

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Klockhoffska stipendiefonden.	Understöd och uppmuntran för studerande vid Skellefteå allmänna läroverk.	Brukspatron O. D. Klockhoff m. fl.	1863 ¹⁷ / ₅	1	25	620	—	Kollegiet och inspektör vid Skellefteå samskola.
Mallminska d:o.	D:o	Komministern A. E. Mallmin.	1876 ⁵ / ₁₃	5	117	2,620	—	Kollegiet vid d:o.
Svartlingska d:o.	D:o	Grosshandlanden O. H. Svartling.	1876 ¹⁶ / ₁₁	1	21	521	—	D:o d:o.
Marklundska d:o.	D:o	Verksägaren Johan Marklund.	1885 ¹⁹ / ₁	8	150	7,706	—	D:o d:o.
Onämnds fond.	D:o	Onämnd.	1900 ² / ₅ 1904 ¹⁰ / ₅	3	15	495	—	D:o d:o.
Summa			—	23	391	13,462	—	

A n m ä r k n i n g a r :

1) Ingen utdelning. Kassan skall genom räntor ökas till visst belopp. — 2) Inga afgifter. Bolaget har afsatt till kassan 9,000 kr. år 1903 och 4,182 kr. år 1905, hvarjämte disponenten G. Thorsen skänkt 500 kr. och förvaltaren E. Em. Dyberg 125 kr. — 3) Stiftelsens ändamål var i främsta rummet inköp af ringklockor till Degerfors nya kyrka, men sedan detta nu skett, för en kostnad af 4,956.85 kr., skall återstående delen af fonden användas till i tabellen angifna ändamål. — 4) Utdelas ej, förrän fonden uppgått till 10,000 kronor. — 5) Årliga räntan till Nordmalings skolkassa. — 6) Den ursprungliga donationsfonden har genom tillskott af församlingen och enskilde vuxit till nuvarande belopp. — 7) Af räntan, 150 kr., erhåller

Skellefteå församling 110 kr. och Byske församling 40 kr. — 8) Räntan från föregående, år 1817 stiftade, Lindemarkska fond har för Byske församling ej utdelats utan kapitaliserats, hvaraf denna fond uppstått. — 9) Med ränteinkomsterna af donationsfonden hafva 15 barn erhållit undervisning, föda, kläder och husrum. — 10) År 1905 inflöto i delägareafgifter 3,435.70 kr. — 11) D:o 1,187.60 kr. — 12) D:o 5,835.73 kr. — 13) Inga afgifter; bolaget har under femårsperioden till fonden afsatt tillhopa 19,000 kr. — 14) Influtna delägareafgifter 706.20 kr. — 15) Räntan lägges till allmänna understödsfonden. — 16) Afkastningen utgår f. n. som lifränta.

